

משה בירנבוים

נ"נ לקוה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע ועכ"א

מליזענסק

עיה"ק טבריא תובב"א

צוהש"ת

פרשת חקת

צתוה"ק צפרשה זו מוצא כמה ענינים שמלמדים אותנו בצורך צאמונה צדרגה השלימה, צתחילת הפרשה רש"י הקדוש מפרש זאת חקת התורה שחקה פירושה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, וצתהמשך הענין הנורא של מי מריצה (שעליו כתב הרה"ק הר"ם מגור זי"ע ח"ל, "צענין מי מריצה נאמרו פירושים רבים צרמז"ס וא"ע ורמזין ז"ל, ואין מיושב העצב על הלצ. ואכתוב את אשר מן ה' לשפל כמוני, והגם כי הוא מופפה לעיני צמה שנחשב חטא למשה ואהרן, וצודאי שאי אפשר לאנשים כמוני להרגיש כלל שזה חטא, עכ"ז מאחר שעשה הש"ת מזה תורה ונתנה לנו, ייתן רשות להתצונן לכל אחד מיישראל וצכל דור מתגלים פירושי תורה כפי הדור וכפי הצורך להנהגתם וכו', עכלה"ק), שצפשוטות כתוב צתורה שהענין היה, "יען לא האמנתם צי להקדישיני לעיני בני ישראל", שהיה חסרון צתחדרת האמונה צכלל ישראל, וכן צנתש הנחושט שהיה הענין שיראו שרק כשיציט אל הנחש וכפי שדרשו חז"ל שמתכלין כלפי מעלה ומשעצדין לצם לאציהם שצשמים, ורק אז היו מתרפאים, ואם לאו היו נמוקים.

ואמונה שלא צשלימות אינה אמונה אמיתית, כפי שאיתא שאתר"ג ר"ת של הדברים שאם הם לא צשלימות או חסר צעטם היותם, והם אימונה ת'סובה ר'פואה וג'אלה, שצדברים אלו צריכים להיות צשלימות, וכשהם לא צשלימות זה אינו חסרון צחינויות של הדבר אלא צדבר עצמו.

ראיתי צספה"ק דברי ישראל להרה"ק מנאדזין זי"ע, לפרש הפסוק "ואת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר וגו'" (יט, ג, ח"ל, הנה חוקה היא שאין לה טעם, גם גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, וגם נאמר עליה (קהלת ז, כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (מדאיתא פרשה זו צמדש רבה יט, ג וצרשי יט, ג). והנה כמו כן 'חק' ליטנא דמוזני (צ"ה טו). יש צה כל הדברים האלה, שאין צודקין למוזנות (צצא צברא ט). וכחוקה צלי שום טעם, גם לאמור כל מה דעציד רתמנא לטב עציד ואין לך רשות להרהר אחר מדותיו של מקום.

וגם על פי שאתר אלמור"ר זוק"ל הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי (קידושין צ:). אותיות 'פקח', היינו צפרנסה כל יותר שמשכיל צה צחכמה ופקחות היא רחוקה וקשה להשיגה, ויתכן לומר על זה הכתוב 'אמרתי אחכמה' צחוק הפרנסה 'והיא רחוקה ממני' כי אין דבר טוב לפרנסה כמו אמונה, עצמו אמונה (פיוט 'אתה הוא אלוקינו לימים הנוראים) וצחינת תמים תהיה התהלך עמו צתמימות ואל תחקור אחר העמידות (דברים יט, יג וצרשי סט) היינו שלא תדאג דאגת מחר אלא כל מה שצוצא עליך קבל צתמימות. ע"כ

וראיתי בענין זה שצאמונה הפשוטה בשלימות ללא שום חכמה מועיל ביותר לפרנסה, ואפי' ללא שום השתדלות, בספר אכורי פנחס זי"ל שמועתי ולא זכרתי כונו, מועשה שהיה בינו הרב הקדוש רבי משה אלשיך זי"ע. שהייתה אשה אחת מיוחסת שנשאת לפלח (איכר) אחד יהודי עם הארץ, והפצירה בו שילך תמיד לשמוע דרשות מרבי משה אלשיך הנ"ל, ואח"כ העני אותו פלח, והיה פרנסתו שהייתה לו עצלה, והיה יוצא להרים חופר טיט שקורין "ליים" (מלט) ומביא העירה ומזכר אותו,

יום אחד שמוע בדרשה מחרב האלשיך שהיה אמור, שכשיביטח אדם בהש"ת, יתן לו בלי שום התפעלות (שאם יבטח אדם בהש"ת באמת ובשלימות מטיט, אזי פרנסתו תגיע ללא שום פעולה מצידו).

ובא היהודי הנ"ל לביתו, וישב במקומו ולא רצה לצאת ולנסוע לחפור עוד טיט, ושאלה אותו אשתו מזה זעל מזה זה, והשיב שישמוע מחרב האלשיך שדרש, כל הבוטח בה' יתן לו במקומו, על כן אני בוטח שבוודאי ישלח לי הש"ת פרנסתי לביתי, ויהי כי הציקתהו אשתו בדברים ולא הועיל, אז שכרה גוי ערבי אחד, ונסע עם החמור וכלי החפירה לחפור טיט, וכאשר חפר מוצא שם אוצר גדול, הערבי הנ"ל לקח את האוצר והניח על העגלה, ורצה לנסוע לביתו לחטמון האוצר לעצמו, ואז להשיב את העגלה ליהודי, וראה שישכח את הנורא שחופרין בה בתוך הבור, ונכנס לבור ליטול את הנורא מושם, ונפלה הארמה (כל הטיט שהיה על שפת הבור מזהחפירה) עליו ונשאר שם מות וקבור בבור ההוא,

החמור הכותין וראה שאין איש אתו, התחיל לילך למוקם שהוא מכיר ורגיל בו, והגיע לבדו לבית היהודי הנ"ל ונעמד ליד בית היהודי כשהוא נוער, וכשישמועה אשת היהודי את קול נעירת החמור, יצאה מביתה וראתה את החמור עומד לבדו ללא הערבי, וראתה את האוצר על העגלה, ונכנסה לבית ואמרה לבעלה, לך וקח מזה שצמוציג הש"ת.

ולא רצה היהודי לילך מוחץ לביתו, כי בטח שהש"ת לו במקומו שהוא יושב, כונו שישמוע בדרשת הרב האלשיך שכל הבוטח בה' יתן לו במקומו, ועמלה האשה בעצמה והכניסה האוצר לבית.

ויהי אח"כ הלכה האשה וסיפרה להרב האלשיך את המעשה, ושאלה אותו, רבי הלא אני רואה שמושה אמת ותורתו אמת, ואיך למה לא יועיל הבטחון למועלתכם, שבוודאי הבטחון שלכם באמת, והשיב, דעי לך, בעלך הוא בור, ואין לו שום חכמה על כן בטחוננו בתמימות גמור, ואנו יש לנו מוח עכור מוחשבה סיבה לבטחוננו, ואינו בשלימות, וד"ל והבן.

ידוע אמרתו שהרה"ק רבי משה מקאצרין שפירש הכתוב "עציהם כסף וזהב מעשה ידי אדם" (מלכים קמ"ו), כלו' עציהם מלשון עצבות, מאין צא לאדם שיהא עצבות חלילה, כי מושצים שהכסף וזהב שצוצרים, הם מעשי ידי אדם, ואינם מאמינים שכל השפע מגיע לצני אדם רק מאת הקצ"ה, אשר נאמר צו, לי הכסף ולי הזהב נאום ד'. וכשמושצים כן ח"ו, ומדמים צנפסם כי כספם וזהבם צא להם ע"י כחם ואונם, הרי זה מציא לעצבות, וצדק, כי איך אפשר להיות צשמחה כשנשענים על קרוץ מחומר,

ועוד מוצא באכורי פנחס סיפור נורא מוגדל מועלת האמונה בשלימות ללא שום פקפוק, ואז גם כשח"ו נמצאים במצור אין זה מופרע להיות בשמחה וז"ל שמועתי שפעם אחת הראו להבעש"ט מזהשמים שחבירו בגן עדן יהיה רינדאר (חוכר בית מוזהג), ונסע הבעש"ט אצלו לראות מזה מועשהו. וכשבא לשם ולא ראה שום דבר מוכנו שיהא ראוי להיות חבירו, ונתעכב אצלו על שבת קודש, ובלילה בשעת סעודת שביק, בא מזהמבצר קאזאק אחד ובידו קאנצ"יק (שוט) גדול, והכה על השלחן הכאה גדולה,

ושאל הבעש"ט: מזה זה, ואמר: מזה לנו דברים אלו, היום שבת קודש, וזהה מושמו בשמחה רבה, וכן היה כנ"ל בסעודת צפרא דשבתא וכן בסעודה שלישית, ושאל גם כן הבעש"ט כנ"ל מזה זה ועל מזה זה, והשיב גם כן כנ"ל בשמחה שכעת שביק, ואחר הבלדה שאל עוד הבעש"ט אותו מזה היה דבר זה, והשיב, שכך הוא מנהג הארון שלי כשבא עת לשלם הראטע (דנו החכירה), הוא מוקדים יום אחד ושולח הקאזאק הנ"ל להכות ג' הכאות, וליום המחור כשאינו מוסלק הראטע, תולה את הרנדאר על העץ,

ושאל אותו הבעש"ט היש לך ראטע שאתה בשמחה, ואמר אין לי כלום, והיה הבעש"ט מוצטער מואוד על זה, וביום א' אחר התפילה הלך הרנדאר

הני"ל למוצער (מקום כוגרי ארון בית המזיגה), ואמר לו הבעש"ט כזה תעשה, והשיב, השי"ת יזמין לי, והלך הבעש"ט ג"כ אחריו ובכה מואד על זה, כי כנראה יתלה אותו הארון, והאיש הני"ל הלך בשמחה מואד שוודאי יזמין לו השי"ת הראטע,

ותוך כדי הליכתם, עצר לידם מרכבה ובתוכה סוחרים שהכירו את היהודי ושעובד איצ'ל ארון הכפר, ושאלו להראנדי, אם יש לאדונו יי"ש או תבואה לכורך, ואמר להם הן, ושאלו אותו כנזה יחפוץ שכר סירסור (דמי תיווך), ואמר להם את הסכום שהיה חייב על הראטע (דמי החכירה), והסכימו רק לתת קצת פחות מזה, ולא הסכים להיות הסרסור, והבעש"ט ביקש מוהיהודי שיקבל מהם, וכך ישלם קודם את הרוב ואח"כ ישלם את השאר, ולא הסכים היהודי לקבל שכר סירסור פחות מזה, הסכים שחייב לארון, וביקש הבעש"ט לעשות קנוניא עם הסוחרים, שהוא ישלם את הסכום החסר ללא ידיעת היהודי הני"ל, והם יתנו ליהודי את מולו הסכום שביקש, והרגיש בזה היהודי ולא הסכים בדבר, והמושיך לילך לכיון המוצער של הארון, והסוחרים נסעו לדרך, והתחיל שוב הבעש"ט לבכות מואד שניצטער שכנראה יתלו את היהודי ח"ו, והיהודי היה בשמחה ואמר שוודאי יזמין לו השי"ת,

וכשבאו היהודי והבעש"ט סמוך למוצער, בתוך כך עצר לידם מרכבה ובתוכה הסוחרים הני"ל, ואמרו שנתחרטו, כי דינו בליבם שנוה יעשו אם לא ימוצאו יי"ש או תבואה במקום אחר, ומוטב ליתן ליהודי הסך שביקש מהם, ואז ירוחו פחות אבל ככה בטוחים במוסחרם, ונתנו מיד ליהודי את כל הסכום שביקש, ונכנס לארון ופרע כל חובו.

וא"כ יחשוב כל אדם למה לי לעמול לפרנסתי ויש צד צדיתו כמו המעשה עם האלשיך הקדוש, והלא יש את הענין של וצרכתיך בכל אשר תעשה, שצריך לעשות דבר שיהא חל צו הצרכה, אלא דהאמת היא, דמי שבאמת מאמין באמונה שלימה ללא שום פקפוק, ויש לו בטחון גמור בצורה עולם שישלם לו כל צרכו ללא השתדלות מצדו, באמת יגיע אליו הכל ללא שום השתדלות מצדו, אבל מי יכול להיות בטוח שהוא צדקה כזאת כמו היהודי הפשוט שהוא שאפי' לא רצה ללכת החונה ולהכניס את האוצר לביתו, כי בטח בשלימות, ולא חשש שמי יקדימנו אחר וכו',

אבל לאנשים כערכינו שעדיין עובדים על עצמינו להתחזק במדת האמונה והבטחון, יש ענין אחר כפי שראיתי לפרש על הכתוב, "והיה כל הנשון ורצה אתו וחי" (כ"ה, ט). אמרו חז"ל (משנה ב"ר פ"ג מ"ח), "וכי נחש ממית, או נחש מחיה. אלא, בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאציהן שבשמים, היו מתרפאים, ואם לאו, היו נמוקים".

שואל השפת אמת (תרל"ו) אם העיקר שישראל מסתכלין כלפי מעלה, לשם מה צריך לעשות נחש נחשת, היה צריך לומר לישראל להסתכל לשמים בלבד. אכן באמת היה הנחש מסוגל לרפואה זו, ששם הקצה"ה צו רפואה זו, כמ"ש הרמב"ן ז"ל שדרכו של הקצה"ה להמתיק מר צמר, לכן אף שדרך הטבע מי שנשון מכלל ורואה אותו מוסיק לו יותר שם הקצה"ה כאן להיפוך שעי' הראי' יתרפאו ע"ש. אעפ"כ היה הרצון שצדקותו עוסק ברפואה הגשמית יסתכל ויהי' לבו לשמים, ע"י שיתשוב בעצמו ויחש נחש מחיה".

זה שאמר מסתכלין ומשעבדין לבס. פי' אף שהם רחוקים מעולם העליון ועוסקים בטבע, אעפ"כ ישעבדו לבס פי' להסתכל לשמים ולהראות שחפצים ללכת ממאסר עוה"ז והטבע ולהתדבק בו יתצרך. וזהו עשה לך שרף הוא המלהבות האדם לדבוק בו יתצרך כנ"ל.

וכפי שפורש באריכות בספ"ה"ק בני יששכר הענין של "יטע בהן אדר" שבזדומותו להפנים ולהצין שגם הדברים שנראים לנו טבעיים, הרי הם רק בהשגחתו ורצונו ית"ש, ואין בהם שום כוח עצמי,

ובהם הפרנסה לא תליא בהשתדלותינו, והשתדלותינו צפרנסה הוא רק כי כך נצטוונו, ובאמת מי שנפשו חשקה בתורה והוגה בתורה יומם ולילה, יוצא את חובת ההשתדלות צוה שנרשם בכלל וכפוף לסדרה, כי הפרנסה עצמה נשפעת מהשמים ולא על ידי השתדלותינו.

וזהו ענין חקה שפירושה אין לך רשות להרהר אחריה, וגם חק לישנא דמווני, דצמונות לא יעזור הרהורים וחשבונות, כי הכל מן השמים ולא צדינו הוא.

ויעזור השי"ת שנתחזק באמונה וצטחון עד שנגיע לשלימות צוה, וממילא יהיה בנו שמחה, ואז זהו זה (האמונה והשמחה) גורם לכל ההשפעות טובות צבני חיי ומווני אריכא וזכה לילך לקראת משיח צדקינו צ"א

***

ד"ת אלו נאמרו ע"י רבינו כ"ק אדמו"ר הגה"ק ביצאנו ז"ע בשנות הזעם בשחותו בעמק הבכא בתוך כותנה החשודה אושוניך

זאת זוקת התורה אשר צוה ה' לאביר (י"ט ב)

ויל"ד מאי אומרו זאת חקת התורה הול"ל זאת חקת הפרה וכמ"ש (שמות י"ג מג) זאת חקת הפסח, וכבר עמדו המפרשים צוה.

ונ"ל דכאן רמז לנו התורה ג' עזות מועילים להאדם שלא ישתכח ממנו מה שלמד ויהא תלמודו מתקיים צידו, דהנה מצונו צחז"ל (תגיגה ט:) אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, ועוד מוצא בספ"ה"ק צ"ש האר"ז"ל שיצ"יר שם הוי"ה לפני עיניו בשעת הלימוד ויעיל לו כרוין.

עוד איתא צחז"ל (שיריון ג:) צרוי"א אשכחתי לה הוא תלמידא דהוה קא גרים בלחישא צטשה ציה אמרה לי' לא כך כתיב (שמואל ב' מ) ערוכה בכל ושמורה, אם ערוכה צרמ"ח איברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת.

וזה מרמז לנו כאן הכתוב, זא"ת ר"ת ז'כור א"ל ת'שכת, חקת התורה, ר"ל דכדי שלא תשכח ממך התורה והיא מתקיים צידך צריך אחת לקיים ג' דברים הללו. א', אשר "א"ה" בגי' ק"א, דהיינו שיחזור על לימודו מאה ואחד פעמים. ב', "ה" והיינו שיצ"יר לפני עיניו שם הוי"ה כמוצא לעיל צ"ש האר"ז"ל. ג', "לאמר", שיאמר וילמוד בקול רם ויהא ערוכה בכל ושמורה, ועי"ז לא תשכח התורה מפ"ך. ע"כ

***

זאת זוקת התורה אשר צוה ה' לאביר וגו' (י"ט, ב)

או יאמר זאת חקת התורה כו' דהנה הצדיק הוא גוזר אומר ויקם והרי הוא כאלו מצוה להשם יתצרך כציוול והשם יתצרך מקיים את דבריו וזהו ויאמר ד' אל משה ואהרן לאמר לישראל זאת חקת התורה רוצה לומר באופן זה צריך להיות לימוד התורה כל כך בקדושה וטהרה לשמה עד שיוכל לזוות להשם יתצרך כציוול וזהו אשר צוה ד' לאמר צדי שיוכל לומר צוה להשם שיהיה כך והשם יתצרך צרוך הוא יקיים את דבריו לטוב . (נעם אלימלך)

***

או יאמר זאת כו' דהצדיק כשרוצה לפעול איזה דבר צריך להלביש אותו הדבר באיזה תורה והתורה היא העולה ומעלה אותו הדבר לפני השם יתצרך צרוך הוא ואין לך דבר בעולם שלא יהא לו לבוש בהתורה וזהו זאת חקת התורה רוצה לומר שהתורה נאמרה כדבר חוק ועל ידי זה יוכל אדם לפרש בה ולהלביש בה כל דבר שעל ידי התורה יפעול כרצונו וזהו לאמר שיוכל לומר על ידה כל מה שירצה וק"ל. (נעם אלימלך)

***

את זקת התורה אשר צוה ה' לאבנר וגו' (יט, ב)

עין פירוש רש"י וזה לשונו, לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר מה המצוה הזאת, מה טעם יש בה. לפיכך כתוב בה חוקה, גזירה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה, עכ"ל.

ושמעתי בשם הרב הגדול זונינא קדישא החסיד המפורסם מוה"ר יחיאל מיכל [מזלאטשוב] זללה"ה, דקשה הלא באמת יש לפרה אדומה טעם, כמו שפירש רש"י ז"ל בסמוך בשם ר' משה דרשן, תבוא אמו ותקנח את בנה, כלומר שיכפר על עוון העגל.

ותירץ דאיתא (ויק"ר כו, א) שהמלאכים צשטים יכסו רגלם, כדי שלא להזכיר מעשה העגל.

וזהו שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל ושואלין אותן מה טעם יש בה, כוונתם להזכיר חטא העגל, כלומר מה טעם יש בה, ומזכירין הטעם שחבא אמו ותקנח את בנה כדי לכפר על עון העגל, וממילא הם מזכירין תמיד חטא העגל.

לפיכך כתוב בה חקת, לומר אין לך רשות להרהר אחריה, ותשובתם לאומות העולם שחקת היא בלי טעם.

וזהו פירוש זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאבנר, כלומר שצוה ה' לאבנר - להמקטרגים, שהיא חקת בלי טעם, אבל אללנו יש טעם, עכ"ל ודפח"ת.

(ארת לחיים)

***

זאת זקת התורה אשר צוה ה' לאבנר וגו' (יט, ב)

שמעתי בשם הרב הקדוש חסידא קדישא דודי זקני סבא קדישא, מו"ה משולם זושא זק"ל, בפסוק (תהלים פא, ד) תקעו בחודש שופר וכו' כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב.

ופירש הוא ז"ל, דהנה יש בתורה מצות שלליות, ויש מצות בחוקים לא נודע טעמן והשטן והאוו"ה מונין את ישראל, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה. וישראל משיצין להם חוקה הוא.

והנה לכאורה השכל האנושי ידמה, שיותר היה טוב אלו הודיע ה' יתברך טעמי החוקים. אבל טובה גדולה היא לישראל, כאשר מקיימים מצות בחוקה מבלי טעם. והוא כי (זח"ג מד.) באיתערותא דלתתא איתער עובדא לעילא, אשר גם ה' יתברך יעשה עמהם אות לטובה בחוקה מבלי טעם.

והוא כאשר יתעורר המשפט לתת לאיש כפעלו, הנה מתעוררים המקטרגים ח"ו בחיפוש פנקסיהם, באמרם אשר ח"ו ישראל אינן ראויים שיצאו צדימוס, ושואלים מאיזה טעם הם ראויים לישועה. והנה ה' יתברך נקרא 'מלך המשפט' (משלי כט, ד) 'מלך במשפט יעמיד ארץ'.

אבל כיון שישראל מקיימים מצות בחקת מבלי טעם, אזי כביכול זאת טענת ה' יתברך עבורם, אשר ראויים הם לישועה מבלי טעם, וזה משפטם, כיון שגם הם מקיימים מצותיו יתברך שמו בחקת מבלי טעם.

וזהו שאמר תקעו בחודש שופר וכו' כי חוק לישראל, החק הנעשה בישראל, הוא משפט לאלקי יעקב, כן הוא המשפט לאלקי יעקב, בחוק מבלי טעם יצאו צדימוס זיוס המשפט. ע"כ דברי קדשו, בקצת תוספת ציבור.

וזוה פירשנו הפסוק "זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאבנר", הלאמר מיותר, כי כבר נאמר לאבנר, וגם נאמר "דבר אל בני ישראל" ויתפרש על פי הני"ל, זאת חקת התורה אשר צוה ה', ר"ל בצבור זה צוה ה' יתברך מצות בחקת. כדי לאבנר, היינו כדי שגם הוא

כביכול יהיה יכול לומר להמקטרגים על ישראל, שיאמרו מאיזה טעם ישיעם, הלא אין זכות ח"ו.

יאמר להם ה' יתברך חקת היא, וכן משפטם, כיון שמקיימים מצות בחקת, והיה זה שכרם להשיעם בחקת מבלי טעם.

(בני יששכר)

***

זאת זקת התורה אשר צוה ה' לאבנר וגו' (יט, ב).

פירש רש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר מה המצוה הזאת, מה טעם יש בה. לפיכך כתוב בה חוקה, גזירה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה.

שמעתי בשם הרב הנדיק מו"ה רבי מאיר מפרעמישלן זללה"ה לפרש, דמתחילה צא היצר הרע להדיח את האדם מדבר ה', ויאמר לו מה המצוה הזאת, ולמה לך לעשותה. וכשהאדם גובר עליו ועושה אותה, הוא מגדיל את המצוה ואומר לו, ומה טעם יש בה, כמה דבר גדול עשית, כדי להציאו להתפארות וגדלות.

לכן אמרה התורה גזירה היא מלפני, שבעל כרחך אמה צריך לעשותה. וכשעשית אותה, אין לך רשות להרהר אחריה.

(אך פרי תבואה)

***

זאת זקת התורה (יט, ב).

פרש רש"י "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר מה המצוה הזאת, מה טעם יש בה. לפיכך כתוב בה חוקה, גזירה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה".

ומפרשי התורה הקשו, שבכמה מקומות כתוב "חוקה" כמו (שמות יב, א) "זאת חוקת הפסח" ורש"י לא פירש כן, עיי"ש בתירוטיהם הקדושים.

ואולי י"ל בפשיטות, שרש"י ז"ל מדייק על תיבת 'לאבנר' השני שהוא מיותר, וצריך לציין צוה הלשון זאת חוקת התורה "וגו" ומדייק רש"י הקדוש על תיבת 'לאבנר' השני, שהוא כמיותר.

לכך פירש"י שהקב"ה צוה לנו עם סגולתו, להשיב להשטן ואומות העולם שמונין אותנו בשאלתם, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה. שאין לנו יודעים שום טעם, רק שכן גזרה חכמתו יתברך, ואין לנו רשות להרהר אחרי דברי הקב"ה חלילה, רק מחוייבים אנחנו להאמין באמונה שלמה במצות ה', אף גם אם לא נדע שום טעם.

וזוה התשובה יסתם פי השטן ואומות העולם, כי אמונה הוא חוק ולא יעבור ואין בכוחם להשיב לנו בחקירות וקושיות.

כמוצא בספר אור החיים מהחסידי ר' יוסף יעב"ץ ז"ל (פ"ב) כי צימי השמד שהיה צימי קדם, אותן האנשים שלא הלכו בחקירות, רק באמונה פשוטה, נשארנו באמונתם בשלימות ומסרו נפשם על קידוש שמו ית'. וזה הוא שכתוב כאן 'חקת', לאמר להשטן ואומות העולם שהוא חקת מבלי הודע לנו טעמה, ודבר הזה בעצמו הוא הטעמה.

(שמח ישראל)

***

זאת זקת התורה אשר צוה ה' לאבנר (יט, ב)

הרה"ק רבי מרדכי דוד [אונגר] מודאבוראווא ז"ע, שזוה פעם בשבת פ' שלח איצ'ל אחד הצדיקים, וכאשר נתכבד ע"י אותו צדיק לומר תורה כיוון רבינו, אמר לו הצדיק: חובה מוטלת לומר תמיד תורה, ולא דוקא כשיש טעם וסיבה על אמירתו.

אח"כ בפ' חקת שבת רבינו איצ'ל צדיק אחר וגם הוא כיבדו לדרוש. כשגם אז סירב רבינו באמתלא שלא הכין עצמו לכך, אמר לו הצדיק: צדיקין לומר תורה מבלי לחשוב ולהרהר מזה לומר.

נענה רבינו ואמר: נראה להעמיס מזה ששמעתי עכשיו ומה ששמעתי כפי צדיק האחר לפני שבועיים, בדברי רש"י ז"ל בראש פרשתנו, זאת חקת התורה אשר יצוה ה' לאמר, שיצוה השי"ת לאמר חוקת התורה בכל עת ועידן, ופירש"י שהשטן ואוה"ע מונגין את ישראל לומר, כלומר לומר תורה, אך רק בשעה שידעין מה טעם יש בה, איזה טעם דוחף אותם לומר תורה, לפיכך כתב בה חקה שלא ירצה לומר דוקא בטעם ולא יחפש אחר סיבה. וגם אין לך רשות להרהר אחריה, שאין להרהר ולחשוב מראש מה לומר, אלא את אשר ישים אלקים בפיו אותו ידבר.

ובדברים הללו יצא רבינו ידי חובתו למלאות רצון אותו צדיק באמירת תורה.

(שארי' ברוך את כג. כרם החסידות)

***

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט, יד).

דרשו חז"ל (שבת פג, ב) 'אין התורה מתקיימת אלא בני שמנונית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל'.

אנא שמענא נפי כ"ק מו"ר הרב מבארניב זצוק"ל ששמענו נפ"ק זקינו הרבי רבי אליעזר מדיקוב נ"ע, שסיפר שפעם אחד נודע לאביו הרב מראפטישיץ נ"ע, אשר חבירו הנאמן ידיד נפשו רבינו מהרצ"ה מוידויטשוב חלה מאוד, ויסע אליו לבקרו, בחצי הלילה הגיע ובה לזידיטשוב, וגם שהיה עיף מזהרר וקר לו מאוד מהקור והשלג, בכל זאת לא נח באכסניא, ורק הניח שם חבילות החפצים וילך ישר לביתו נאווה קודש של רבינו מוהרצ"ה לקבל פני קדשו ולבקרו ולשמעו משלונו, ויבא לבית ומוצא שם דלת הפרוזדור פתוחה, וירא את האור שם כי טוב והמושמש היה שם בפרוזדור וירדם על השולחן, ולא רצה לעוררו משינתו וישא עיניו וירא כי גם הדלת של חדר הרבי מוידויטשוב היא פתוחה ויגש שם וירא כי הרבי מוידויטשוב אינו שם בחדרו, וחשב שימותו מעט בפרוזדור כי בוודאי הרבי מוידויטשוב יצא החוצה ותיכף ישוב לחדרו, ביני לבני ויקץ המושמש וירא שהרב מראפטישיץ יושב שם לפניו בפרוזדור, ונבהל מאוד ויקם וירחץ ידיו ונתן שלום לחדר מראפטישיץ והוא החזיר לו שלום.

ושאל הרב מראפטישיץ להמושמש איפה נמצא כעת הרבי מוידויטשוב ויאמר לו הנה הוא בחדרו על מושכו והנו צריך רפואה גדולה, ויאמר לו הרב מראפטישיץ הנה זה איזו רגעים אני כאן ולא רציתי לעוררך וגשתי אל החדר של הרבי ופתח פתוח מוצאתי והבטתי לחדר והרבי מוידויטשוב איננו שם, והנני יושב ומחכה כאן עד שיחזור לחדרו, כשמוע המושמש זאת וירץ החוצה ויחפשנהו בכל החצר ולא נמצא אותו, וחזר לפרוזדור והכה בידיו על ראשו ויבך בקול מר ועזר, ויאמר להרב מראפטישיץ הנה הרבי חולה זה איזו שבועות ועפ"י צו ופקודת הרופא הגדול שהביאו לכאן אסור לו בכלל ליצאת החוצה ומתפללים כאן בחדרו בוקר וערב, ופשיטא וכל שכן שאסור לו לטבול בנהר תחת הקרח כדרכו, ואני שכיר לילה מיוחד על זה לשמור את הרבי כל הלילות, והנה זה הלילה הראשונה שהנני כאן, וכנראה שהרבי הפיל שינה ותרדמה גדולה עלי, והוא בוודאי יצא יצא בחצי הלילה לטבול בנהר הקפוא תחת הקרח הנורא וילמוד שם עד אור הבוקר כדרכו בקודש נאדר, ולילך שם להגהר אני נכחד, כי כו' יקמנו וישיבנו, וירא אני לנפשי שלא אבלל אותו צדיק מעבודתו הקדושה וכל האחריות הוא עלי לשומרו בלילה, ועתה מה אומר ומה אדבר ומה אשיב לה' ולאנשים וכל תגמולוהי עלי, ועתה אנה אני בא.

ולבכי ולקולו ונהימת המושמש ערו והקיינו כל בני החצר וגם רבים מוחשכנים הקיינו ובאו ובשמעום זאת נצטערו כולם מאוד, ועל כולם נפל עליהם אימתה ופחד לילך על יד הנהר ולראות מה נתרשש שוכה, וטכסו עיצות כדת מה לעשות עתה ולהציל נפש אותו צדיק נוסכנה, וכולם נשאו עיניהם אל האורח הגדול הרב מראפטישיץ ויגשו ויאמרו אליו, רבינו הגדול, הנה הסכנה גדולה מאוד לפי צו ופקודת הרופא, וכולנו מופחדים לילך להגהר, וגם לא ישמוע לנו בקראינו אליו ועתה מושמים נסבה שאורחניו הגדול הרב מראפטישיץ בא לבקר את רבינו ומפני פיקוח נפש של אותו צדיק מובקשים אנו את כבודו שילך בראש עמנו יחדיו חוץ לעיר על יד הנהר, וכולנו נעמוד מרחוק ורק הרב מראפטישיץ יגש לבדו אליו, ובוודאי

מפני האהבה הגדולה ולכבוד האורח הגדול ישמוע הרבי אליו ויביאהו הביתה. הרב מראפטישיץ הבין שנכון דבריהם והסכים לבקשתם, ויאמר מהרו ובואו עמי ונלכה ליד הנהר. וילכו כולם יחדיו עמו להגהר, והנהר היה קפוא מאוד כי ביום נסעו עגלות וסוסים עליו.

ובבואם לקצה הראשונה של הנהר, ראו שהרבי מוידויטשוב הוא עומד בתוך הנהר בקצה השני, ורק ראשו המכוסה לפני קדשו ונר בפנס נראה שם על הנהר, והרבי מוידויטשוב שם עומד קורא ולומד בקול מרעיש מאוד בנגינתו ותנועתו הקדושות הנוראות, וכולם ראו ויגעו ויעמדו מרחוק בקצה הראשונה מהנהר, ויגש שם אליו רק הרב הקדוש מראפטישיץ, וירא כי הרבי מוידויטשוב קורא ולומד בספר תהילים ובתיקוני זוהר הקדוש ברעש גדול ובהתלהבות נורא,

הרב מראפטישיץ בחכמתו השמיע את עצמו לאט לאט עד שהרגיש הרבי מוידויטשוב, וישא עיניו וירא את הרב מראפטישיץ עומד עליו על יד הנהר וישמח מאוד ופשיט והוציא את ידו מתוך הנהר ונתן לו שלום, ואמר לו ברוך הבא ידיד נפשי חמוד לבי הרב מראפטישיץ, ושאל לו מה לידידי חביבי שחרד וחפו ובה אלי עד כאן עתה, ויאמר לו הנה על עתה זה באתי לבקש את כבודו שייצא מכפור הנהר וילך עמי הביתה, כי שמעתי בביתו את צו הרופא ופקודתו שאמר לכבודו שלא יצא החוצה וכ"ש שלא יעמוד במים קרים וקפואים, ושנא יבואו המים עד הנפש ח"ו.

ויאמר לו הרב מוידויטשוב: ראפטישיצער רב ידידי הנלבב, הנני מניצטער על טרחתו הרבה והגדולה הזאת ועד שהגיע ובה לכאן מושום זה, וגם למה יאמר נא פה קדוש ידידי אוהב כדברים האלה, והנה אין כאן שום בית מיוחד של סכנה ח"ו והלוא יושיט נא כבודו את ידו לתוך הנהר במקום שהנני עומד ויראה שהמים חמים הם ופירוקי וחילופתא לסכנתא,

ויתפלא הרב מראפטישיץ על דבריו ואמר בלבו איזול אחזי אי חם מוא, וישיט ידו לתוך הנהר הקפוא והנה מוא בנהרא דסמיכי לרבי חמינא ולא קריא, והיתה זאת לו לפלא מאוד ויתפלא והשתומם ומשתאה מאוד ותמוה קא מתוכה עלי זאת, ויאמר הרבי מוידויטשוב: אבל ידיד נפשינו, חביב עלי כנפשי, הנה חשבנו לשהות עוד פה כי לא גמרנו עוד את שיעורנו, אבל מעולם לא עברנו על דעת חברינו וכ"ש על דעת חברינו הגדול והאורח טוב הכי נכבד וחשוב ויקר מאוד מאוד לנו, ואיקום מוקמי שכינתא דאתיא לן ונצא אליו לקראתו מהנהר ולקבל פני השכינה בביתנו (ירושלמי עירובין פ"ה ה"א), ושהווי מניחה לא מושהינו, ויצא הרבי מוידויטשוב במהירות מהנהר הקפוא ומים חמים בו, ומיחר ולבש עצמו וילכו שניהם יחדיו הביתה.

(הגה"ע מהרי"א מרגליות זצ"ל, בהקדמו ספח"ק ע"ב לצדיק על התקו"ז)

***

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט, יד).

דרשו חז"ל (שבת פג, ב) 'אין התורה מתקיימת אלא בני שמנונית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל'. שאל החפץ חיים הרי דרשו חז"ל יחי בהם ולא שימותו בהם'.

השיב הח"ח במשל, סוחר גדול ניהל עסקים נוסעפים. קונים רבים נהרו לחנותו, לרגל מסחרו היה טרוד יומם ולילה, עד כי לא נמצא זמן אף לתפילה בעיבור. עברו שנים, שעררו החל מלבין, והוא חש כי מתקרב יומו האחרון, בקרוב יהא עליו לתת דין וחשבון על כופעליו, ובאילו פנים יראה את עצמו לפני בית דין של מעלה. החליט הסוחר להכין צידה לדרכו, ויעבור עליו מה. החל ללכת לבית הכנסת להתפלל בעיבור, אחר התפילה קבע לו שיעור ללמוד שיעתיים בבית המדרש, ושכח מכל הסוחרים והקונים כי הבל המה. בהגיעו הביתה באחרון של שלש שעות מן הרגיל, שאלתו אשתו בתמהון, מודע איחרת, הרי החנות מלאה קונים. השיבה, כי היה טרוד והוכרח להתעכב, ויהי ביום השני, הבוקר עבר, ובעלה עדיין לא שב מביהכ"ע, הלכה האשה לראות מה קרה עמו, ומה נבהלה לראותו יושב ולומד. החלה צועקת, מה קרה אתך, האם יצאת מודעתך, החנות מלאה קונים, ואתה יושב לך פה, הייתי מוותרת על ההפסד שאתה גורם, אבל האם אפשר לגרש קונים מהחנות, הרי לבסוף הם ילכו לחנויות של הסוחרים המתחרים.

ענה הבעל, שמועי נא גברתי, מזה היית עושה לו בא מלאך הכות ואומר לי, הגיע זמנך להפטר מן העולם, האם יכלת לומר לו, אין פנאי עתה, החנות מלאה קונים. אם כן תוכלי לחשוב כי כעת הנני מת, ומזה איכפת לך אם בעוד שעתיים אקום לתחייה ואבוא לחנות לעזור לך.

זו כונת חז"ל אין התורה מתקיימת אלא בי שמונית עצמנו עליה, האדם צריך לחשוב כאילו הוא מת, אז אין תירוצים כי אין לו זמן. אם כה יחשוב יוכל לעסוק בתורה הגותנת חיים.

(גדיל תורה)

***

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יפ, יד).

דרשו חז"ל (שבת פג, ב) 'אין התורה מתקיימת אלא במוי שמונית עצמנו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל.'

הרבי ר' אלימלך זי"ע הדביק בעניויותו גם את שמועי לקחו ואנשי שלזנו, ומסורת אחת מסופרת בפי חסידים על עניויותו המופלאה של רבי אהרן ליב מפרענקווישלאן שהיה נוסע אל הרבי ר' אלימלך לאחר פטירת רבו רבי מיכל מזלאטשוב, והרבי ר' אלימלך הכיר מרחוק את חשיבותו וגילה את יקר ערכו לרבים. היה זה כאשר אחד מחסידיו של ר' אהרן ליב, מנושבי פרענקווישלאן, עבר את לזענסק, ועלתה בדעתו לבקר בהיכלו של הרבי ר' אלימלך. כשסופר לו כי הלך נמנה על אנשי שלזנו של ר' אהרן ליב, פנה אליו הרבי ר' אלימלך בשאלה "למה באים אלי בטענה על רבך ר' אהרן ליב שהוא בעל גאוה גדולה? והוא חזר על הדברים וטען בפני כל הנוכחים: "בעל גאוה גדול כזה". אותו חסיד הופתע לשמוע עלבונו של רבו. שריו היה בצער על דבריו הנמרצים של הרבי ר' אלימלך, אם כי לא העיז להגן על כבוד רבו, אולם עולמו שחך עליו, כאשר נצטווה על ידי הרבי ר' אלימלך: "כשתבוא לביתך תאמר בשמי לרבך ר' אהרן ליב, שלא יהא בעל גאוה גדול כזה. בכל הדרך, מליזענסק עד פרענקווישלאן, התחולל מאבק עז בלבד של אותו חסיד, שלא ידע מזה לעשות, בבחינת "אוי לי מוצרי, אוי לי מוצירי". "ימלא אחר הוראת הרבי ר' אלימלך יפגע בכבוד רבו הנערץ. לא ימלא אחר ההוראה פירוש הדבר התעלמות מהוראת רבן של ישראל".

לבסוף החליט לקיים את פקודת הרבי ר' אלימלך, ובהזדמנות זו ישאל היינו את פשרן של הדברים. מושימוע רבי אהרן ליב את דברי האזהרה שנשלחו אליו בשמו של הרבי ר' אלימלך, פרץ בבכי מר: "אמת ויציב, הרבי מליזענסק רואה מרחוק את עוונותי החמורים, כיצד אוכל לשאת פני בפני מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא", ומיד החליט לנסוע לזענסק, להתמודד על עוונותיו בפני הרבי ר' אלימלך, ולבקש הימנו תיקוני תשובה, בתוספת ברכה, שיוכל לתקן את אשר פגם בעוונותיו.

עוד באותו יום, ויום חמישי היה, יצא ר' אהרן ליב לדרך לזענסק, ואשתו הרבנית, שראתה את שברון לבו, נתלוותה אליו. בערב שבת הגיע לזענסק, וקבע לו אכסניה בביתו של אחד המלמדים העניים מודלת העם. אף הורה לאשתו ליצאת לשוק ולהכין כל צרכי השבת, שכן בטוח היה כי הרבי ר' אלימלך לא ירשה לו ל"חוטא, פושע ובעל הגאוה" להסב על שלחנו בשבת קודש. בערב שבת לאחר חצות, באשר כל הבאים לזענסק התייצבו בחצר הרבי ר' אלימלך לקבל "שלום", נמנה גם ר' אהרן ליב בין הבאים, אולם הוא כפף ראשו והושיט את ידו לשלום, כשפניו כבושים בקרקע, כדי שהרבי לא יבחין בו, ומיד התחמק ופנה בדרכי עקיפין לאכסניא שלו, כאילו התבייש מפני עצמו. לא כאשר חשב רבי אהרן ליב כך היה.

מיד מושהרגיש הרבי ר' אלימלך במוגע ידו אורו ענינו. הוא פקד על המשמושים שלו לחפש את רבי אהרן ליב ולהביאו אליו, ומקומו שמור לו לסעוד על שלחנו בשבת. עושי דברו של הרבי פשטו על כל האכסניות שבליזענסק, ומשלא מוצאו אותו חזרו אל החצר ובפיהם תשובה שלילית, אולם הרבי ר' אלימלך אינו מקבל.

טוען הוא: "אורח הגון כר' אהרן ליב הגיע לעיר ולא יסעד אל שלחני מושהודיע הרבי בצורה נמרצת כי לא יקדש על היין, עד שרבי אהרן ליב יהיה סנוך על שלחנו, התגייסו כל אנשי היצור" ועברו בעיירה מובת

לבית, עד שמוצאו את ר' אהרן ליב, בביתו הדל של אותו מלמד, ומיד זירזו אותו: "הלא הרבי מותין לו ואינו רוצה לשבת ל"שלאן" בלעדיו". מושהגיע ר' אהרן ליב, קם הרבי ר' אלימלך ממוקומו, שמוח עליו ביותר וקבע לו מקום לימיו בראש השלחן, אולם, תוך כדי דיבור, הוסיף להפטיר באזני הקהל: "הרבי ר' אהרן ליב בעל גאוה גדולה", וחזר על דבריו אלה פעמים אחדות. פניו של ר' אהרן ליב נתכרכמו ולבו נשבר בקרבו. "ודאי חשב בלבו הבחין הרבי ר' אלימלך במצפונותי, ומעל מוצחי קרא את כל עוונותי, שפגמתי מעודי ועד היום הזה", וכך הסב ל"שלאן", ואת דבריו של הרבי ר' אלימלך, שעורר את שמועי לקחו בתשובה, ראה כאילו הם מכוונים אליו בלבד.

מאידיך לא חדל הרבי ר' אלימלך מלחלק לו כבוד בכל הסעודות השבת, ועם זאת התאונן ברבים על גאוותנותו של ר' אהרן ליב.

רק ביום הראשון בבקר, כאשר ר' אהרן ליב קיבל כורבו ברכת הפרדה, לפני שובו הביתה, גילה הרבי ר' אלימלך ברבים, כי אליהו הנביא בא אליו והתלונן בפניו על ר' אהרן ליב שאינו רוצה ללמוד תורה, ועל כן פנה אליו בטרונים: "הייתכן? אליהו הנביא רוצה ללמוד תורה וכבודו מסרב". "איני רוצה מתנות חנם השיב רבי אהרן ליב רצוני לעמוד על תורת ה' אדם כי ימות באהל דרשו חז"ל אין התורה מתקיימת אלא במוי שמונית עצמנו עליה", וכל עוד רוחי בקרבי אתיגע על למוד התורה, ואל ה' אשא עיני, כי יפתח את לבי בתורתו". דברי ר' אהרן ליב נתקבלו על לבו של הרבי ר' אלימלך והוא פטרו לשלום, בתוספת ברכה כי יושיך לעבוד את בוראו, עבודה תמוה כרצונו.

(הרבי ר' אלימלך מליזענסק, בעלאל לנדוי)

***

וירם משה את ידו ויך את הסלע וגו' (כ, א).

צַסֵּס הַמַּיִם הַרְיִים זֶלְזֵל הַטַּעַם שֶׁלָּא אָמַר לְסַלֵּעַ, פְּשׁוּט שִׁירָא פִּן יַעֲנֶשׂוּ עַל זֶה יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִי לְהַסֵּ לִיקַח קָו וּמוֹסַר הַשְּׂכַל מֵהַסַּלֵּעַ וְהַנֶּזֶן. יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתָּם צִי וְגו'.

***

יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתָּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֹן לֹא

תְּבִיאֵוּ וְגו' אֶל הָאָרֶץ וְגו' (כ, יב)

במקו"א ציארתי דמטא מי מריצה היה פגם דק מאד, שלא היה נחשב חטא רק למרע"ה ע"ד שנאמר (תהלים כ, ג): "וסבציו נשערה מאד (וכדברי חז"ל ציממות קכ"א, ע"ב), ואפ"י למרע"ה לא היה זה נחשב לחטא, אלא מחמת שזה היה תחילת כניסתם לארץ, וצתחילה אפילו פגם דק חשיב פגם, וכעין שהגיד הרה"ק מקוצק ז"ל על חנוכה: מדוע הוצרך כלל הנס, הלא טומאה הותרה ציצור, ומירץ דחנוכה הוא לשון חינוך כמו שכתב המהרש"א, וצתחילה צריך להיות טהור לגמרי עכ"ל ק.

וה"י צתחילת כניסתו לארץ ישראל היה זה נחשב לגביו פגם, וע"כ נבחר יהושע שהוא יוליסם לארץ ישראל ולא מרע"ה, ונמצא שמשרע"ה לא הייתה תחילת כניסתו לארץ ישראל, כיון שהושע נבחר להכניס את ישראל, ונמצא שלא היה חטא כלל כיון שאינו צתחילה, וא"כ כיון שאינו חטא כלל ראוי היה לו כן להוליסם לארץ ישראל, אך הדבר מוזר חלילה, דאם יוליסם לארץ נמצא שזהו התחלה ושזו חשיב פגם וכו',

וע"ש זה נקרא הר העצרים, כי כל חטא מי מריצה אשר בעצרו ממ, הוא כעין הר העצרים שיש לו שני עצרים שחוזר חלילה ומתהפך כחומר.

(אך נצי קחיילוב)

***

יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתָּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֹן לֹא

תְּבִיאֵוּ וְגו' אֶל הָאָרֶץ וְגו' (כ, יב)

***

אם נתן תתן את העם הזה בידי וגו' (כא, ב).

פירש"י ז"ל נתן תתן העם הזה וכו' שהי' עמלקים משנים לשנים לדבר בלשון כנען ומלבושיהם במלבושי עמלקים כו' שמעתי צבס הגה"ק החי' הר"מ ז"ע מגור שהקשה למה לא הי' משנים ג"כ לבושיהם כדי שלא יכירו כלל. ואמר שאם הי' משנים גם לבושיהם, ובני ישראל הי' מבקשים להשי"ת שימסור כנענים צידם. היו נמסרים באמת, אף שהמה עמלקים, כיון שהי' משנים לשנים ולבושיהם, היו להו כדין כנענים ממש, אף שצמולדה היה עמלקים.

ומזה יצא לנו מוסר השכל, שאם משנה ח"ו לשונו ומלבושו, כאחד מהעמים. הוא נחשב כאחד מהם.

(שיח שרפי קודש)

***

עשה כך שירף ושיים אתו על גס והיה כל הגשור וראה אתו וז"י (כא, ו)

מבאר בספה"ק נועם אלימלך סוף פ' פקודי, עשה לך שרף, רוצה לומר בני אדם השורפים בקדושתם וכרשפי אש התלהבותם, צודאי הדיוקים הללו עליהם נאמר ותגור אומר וכו'. ושים אותו על נס, פירוש שחשים את הדיוק הזה לנס לעולם, שיבינו הכל שכל פעולותיו ומעשיו הכל מעשה ניסים.

וזהו כל הנשור, רוצה לומר כל מי שיש לו נשיכה, דהיינו שחסר לו חיה דבר הן רפואה והן מזוני חיי בני, וראה אותו ומי, תיקף בראיה כל דהוא בעלמא ימשיך לו הדיוק הג"ל הכל. עכ"ל"ק.

***

ויעש בשידה גוזי גוזי

מבאר הרמב"ן והנראה צעני צקוד הדבר הזה, כי הוא מדרכי התורה שכל מעשיה נס בתוך נס, תסיר הנוק במזיק ותרפא החולי במחליא, כמו שהזכירו (מכילתא ויעס א) צוירוהו ה' עץ (שמות טו, כה) וכן צמלח אלישע במים (מ"ג ג, כה) וידוע מדרכי הרפואות, שכל נשוכי בעלי הארץ יסתכנו בצרותם אותם או בצרות דמותם, עד כי נשוכי הכלב השוטה וכן שאר הצהמות השוטות אם יציטו במים יראה להם שם בצוהת הכלב או המזיק וימותו, כמו שכתוב בספרי הרפואות ומוזכר בגמרא במסכת יומא (פד), וכן ישמרו אותם הרופאים מהזכיר בפניהם שם הנושך, שלא יזכרו אותם כלל כי נפשם מדבק במחשבה ההיא ולא תפרד ממנה כלל עד שתמית אותם...

וכשיהיה כל זה כך, ראויה היה לישראל נשוכי הנחשים השרפים שלא יראו נחש ולא יזכרו ולא יעלו על לב כלל, וזוה הקצ"ה למשה לעשות להם דמות שרף, הוא הממית אותם...

והכלל, כי זוה השם שיתרפאו במזיק הממית בטבע ועשו דמותו ושמו, וכשיהיה האדם מציט כזוונה אל נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי, היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה.

כתב השפת אמת (ליקוטים) לפי דברי הרמב"ן יוצן לשון המשנה "וכי נחש ממית או מחיה", לכאורה מה השאלה האם נחש ממית, אם מדבר על השרף שעשה משה, היכן מצינו שהמית. ואם מדבר על הנחשים שנשכו, המה באמת ממיתין.

אך הפירוש וכי יתכן שיהיה נחש ממית, וזה הנשיכה יתרפא על ידי נחש עצמו שמחיה, הלא בטבע בהסתכלות על הנחש יכול לגרום למיתתו. אלא שהכל היה לעורר לב בני ישראל לתשובה.

(יגדיל מורה)

***

כ"ק אדמור ה"לכ שמחה" מגור ז"ל היה אומר, מרן החידושי הר"ם כתב בספר הזכות "צענין מי מריבה נאמרו פירושים רבים ברמב"ם ורמב"ן ז"ל, ואין מיושב היטב על הלכ. ואכתוב את אשר חנן ה' לשפל כמוני, והגם כי הוא חולפה לעיין כמה שנחשב חטא למשה ואהרן, וצודאי שאי אפשר לאנשים כמוני להרגיש כלל שזה חטא, עכ"ז מאחר שעשה השי"ת מזה תורה ונתנה לנו, נתן רשות להתבונן לכל אחד מישראל וכל דור מתגלים פירושי תורה כפי הדור וכפי הזורך להנהגתם וכו'... שהשי"ת אמר ודברתם כו' לעיניהם מה זה שייך על דיבור לעיניהם, בהכאה שייך זה הלשון. אמנם כתוב רואים את הקולות שראו את הנשמע שעל ידי שהקדימו נעשה לנשמע וכו' לצוא למעלה מהתחלקות החושים, לראות וכו' שהוא גבוה וכו'. ולא נמצא יותר כתי"ק.

ואמר הרה"ק הלכ שמחה שיתכן להשלים דברי החידושי הר"ם, שצפוק "ודברתם אל הסלע לעיניהם" מתרגם יונתן בן עוזיאל "ומומן תריכון ית כיפא צשמא רבא ומפרשא כד הינון חמיין", וכי"ז יראו העם את השם המפורש צדיבור משה ואהרן.

אלא הרצון העליון היה שצמו צעת מתן תורה, שם ראו העם את הקולות, וכו' לראות את הנשמע, כן גם עתה יראה בני ישראל לנגד עיניהם את השם המפורש יואל צקדושה וצטהרה, מפיהם של משה ואהרן. ולכן גם אהרן נענש, שצצודת יוה"כ היה יואל השם המפורש מפיו צקדושה וטהרה, והוא שייך לזה.

ומשה היה סבור שדי בלקיחת המטה, לפי שעל המטה היה חקוק השם המפורש כדאי צוה"ק, וכן מצינו צמד' הים ראה וינוס, מה ראה, רבי נהוראי אמר שם המפורש ראה חקוק על המטה, ונקרע. וכיון שנצטוה בלקיחת המטה, די להראות המטה שצו השם לעיניהם. וכמו שלא הראו את השם המפורש לעיני ישראל, לכן נענשו שלא יצאו לא"י, כי צחול" שם אד' וצאי" שם הוי' פלטרין של מלך, ארץ אשר עיני ה"א צה, תמיד עיני ה"א צה.

באחד הפעמים, כשקיים לחזור על דברי תורתו אלו, הפטיר במשפט מרעיד, "תורה זו אומר צפני צ"ד של מעלה". ואכן נסתלק צו' תמוז סמוך לצבת פ' חוקת. (וכ"פ כמו צשנה זו חל יום ההילולא צפרשה (1).

(לכס של ישראל ח"ב עמ' קלב)

***

וישיבוע הכנעני בוכך ערד ישיב הנגב וכו' אם נתן תתן את העם הזה בידי וגו' (כא, א).

פ"א בא לפני הה"ק הר"ב נפרשיסחא זצלה"ה בחור אחד ששינה את בגדיו כונגה היהודים, ונתן לו שלום וחזיר לו שלום, ואמר לו בני תדע שדבר כזה חסור כ"כ שחי' תוכל ליצאת מן הדת ר"ל, כי רש"י ז"ל כתב וישוב הנגב זה עמלק וגו' ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהי ישראל כותפלים להקב"ה לתת כנענים בידם, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשוונם לשון כנען אמרו נתפלל סתם וכו',

וקשה למה באמת לא שינו ג"כ מלבושיהם כדי שלא ירגישו ישראל בהם כלל, אך מושם שיעיקר טומאתם הי' במלבושיהם, לא יוכלו בשו"א לחלוץ מלבושיהם, שהיו כושוקעים באוד בטומאתם, אי"כ ראינו שיעיקר היצה"ר וס"א מותגבר בטומאת בגדים לכן צריך כל או"א לשכור אי"ע שלא לשנות מלבושיו כונגה היהודים שתלוי בהם כל הקדושה והמושנה ידו על התחנותה להתגרה יצה"ר בנפשו (א"ה) עיין בזה"ק פי וישוב עה"פ ותתפשהו בבגדו, ועיקר אחיות הס"א תלוי בהם ע"ש)

ופ"א שבוטעי אשר הה"ק הר"ב זצלה"ה, הראה בידו הקי' על אברך אחד ששינה את בגדיו, ואמר לו כך דרכו של יצה"ר היום אמור לו עשה כך וכו', וכן הי' שייצא לתרבות רעה רח"ל, ע"כ.

(שיח שרפי קודש)

הרה"ק רבי שמחה בונם אלתר מגור זי"ע

ה"לב שמחה"

ניסן תרנ"ח - ז' תמוז תשנ"ב

במוצאי יום אחרון של פסח, כ"ג לחודש ניסן שנת תרנ"ח, נולד בעיירה גור בן להגה"ק רבי אברהם מרדכי, לימים כ"ק אדמו"ר בעל ה'אמרי אמת' מגור ולאמו הצדקנית מרת חיה ראדא יהודית.

בהוראת סבו הגדול נקרא שמו בישראל 'שמחה בונם', על שמו של הרבי רבי שמחה בונם מפרשיסחא זצלה"ה. רבות משמעות היו דבריו של אביו ה'אמרי אמת'. 'אכן, מה חפץ הייתי שיהיה לי רבי ר' בונם בבית, ויהי לפלא. בשלחן סעודת המילה אשר ערך ה"שפת אמת" במוצאי יום השמיני בליל שבת קודש פרשת תזריע תרנ"ח אמר: --- אבל מי שיש לו כח למעלה מן השמים, כמו שנאמר באברהם הבט נא השמימה וכו' הוא יכול להמשיך דרך חדש לעולם---

בבית סבו הקדוש ה'שפת אמת' עמדה עריסתו, אשר הקרין עליו מהודו עד יום הסתלקותו בדמי ימיו ורבינו אך בן שבע שנים. על כסאו ישב אביו הגדול רבי אברהם מרדכי בעל ה'אמרי אמת' אשר היה למנהיגו של דור תהפוכות במשך ארבעים ושנים שנה. תקופה סוערת בדברי ימי עם ישראל והוא המנהיג, מנווט ספינת הדור הלוחם על קדשי בני ישראל.

עוד כהיותו רך בשנים בא בקשרי שידוכין עם בת דודו אחי אביו רבי נחמיה אלתר, בנו השלישי של ה'שפת אמת'. מרת יוטא הענא, אשר נכדה היתה לבית קוצק וראדזימין, היא אשר עמדה לצידו במשך שבעים שנה. בראש חודש ניסן שנת תרע"א סמוך ליום בר- המצוה שלו נכתבו התנאים. אך מפאת המלחמה העולמית הראשונה התקיימו נישואיו רק ארבע וחצי שנים אחר- כך, בראש חודש אלול שנת תרע"ה, בעיר ווארשא. הד לדברים ניתן למצוא גם במכתב ההזמנה אשר שלחו האחים המחוננים ה'אמרי אמת' ורבי נחמיה לקהל החסידים, בו מדיגשים הם כי למרות שלרגל ה'עת הנוכחית אין הזמן גרמא לשמוח יחד במקום אחד במקהלות', מכל מקום מבקשים הם כי ישמחו החסידים איש איש במקומו 'וכזאת יתאחדו שמחותינו.

מופלאים הם הדברים אשר אמר אביו ורבו, לעת ימי כלולות בנו, רבן של ישראל לעתיד, ואשר כתבם אחיו כ"ק אדמו"ר בעל ה'בית ישראל' זצלה"ה בעצם כתיב: 'ולא ימס את לבב אחיו כלבבו' מדה טובה מרובה לב טוב יכול למשוך אתו כל לבות בני'. "אודה ה' בכל לבבי אי' בוזהר שדוד אמר שמשבח לה' בכל לבו, בכל לבות בני ישראל, כדאיתא בהרמב"ם שלב מלך לב כל בני ישראל (אור זרוע לצדיק' להרב ב"צ קלוגמן ש"י, תשס"א).

מיום עמדו על דעתו מתקדש הוא ומתעלה. חריף שבחריפים הנהו אך כל תהלוכותיו בהצנע לכת, בלתי לה' לבדו. סביבו מתקבצים טובי האברכים דורשי דעת וטהרה, בעלי השגה, ובשליחות אביו הגדול היה הוא להם לרב ולמדריך.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, פעל רבות לחלץ את אביו הרבי מאדמת פולין ה'בוערת. ואכן, בשעת הכושר האחרונה ממש הצליח ה'אמרי אמת' זצלה"ה לצאת את ארץ הדמים בליות קומץ מלויים. כך - בחסדי ה' - הונחה התשתית לשיקום והתחדשות, משם הנצה הפריחה הגדולה בשנים יבואו.

עם הסתלקותו של בעל ה'אמרי אמת', קיבל לידיו אחיו הקדוש בעל ה'בית ישראל' זצלה"ה את שריבית ההנהגה. ורבי שמחה בונם אחיו הקרוב מתקשר אליו בלב ונפש, כפוף הוא אליו כחסיד מן השורה, בהצנע לכת ובביטול גמור. 'ואחיו הרבי מפליא בגדולתו, מזהיר את סובביו כי ישמרו עליו מכל משמר, אומר: 'הוא מסתובב כאן אך מתהלך בשמים'. סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

עשרים ותשע שנים נהג ה'בית ישראל' זצלה"ה את ממלכת עם ה', וביום כ' באדר שנת תשל"ו הוכתה העדה ורבי שמחה בונם בראשם שבר גדול. המורה והמדריך הגדול נאסף לגני מרומים.

העדה הגדולה, שבורה ורצוצה נשאה עיניה אל רבי שמחה בונם, להוליכה ולהנהיגה, להאיר להם את הדרך. והוא, בשנתו השמונים הוא עומד, אינו חפץ בהנהגה, שנים רבות כל כך נסתר הוא מעין כל, אך הלא עדת ה' צריכה רועה, והוא נעתר ומקבל על עצמו את ההנהגה.

החל משעה זו, הפשיל הרבי במירת מה את המסוה אשר עטה כל הימים. או אז נתוודע העולם אל 'אור עולם' המתהלך בקרבו שנים רבות כל כך, ושביטו במים רבים, ועקבותיו לא נודעו.

לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, פה אל פה אדבר בו במראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט' משה רבינו ע"ה זכה להבטה אלקית - כה כתב הרמ"ע מפאנו בספרו הגדול "עשרה מאמרות", 'ותמונת ה' יביט א הימעלישע בליק' דובבו שפתיו של השרף מקאצק זצלה"ה עם פרידתו מעלמא הדין. זו היא תמצית משנת חייו של בעל ה"לב שמחה" זצלה"ה. וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל בכל שנות הנהגתו, וינטלם וינשאם טפח וטפחיים מעל פני אדמת החומר. שפת פיו קצרה היתה, מדודה וחוככת, אך תביעותיו נוקבות ויורדות עד השיתין. עיקר משנתו נסובה סביב ציר אחד מרכזי, הדבקות בהש"ת. כל ערכי עבודת ה' נתקדשו במשנתו למען געת בתכלית האדם, אשר היא 'שיותי ה' לגנדי תמיד'---

ובר בבר, לבם של ישראל היה. 'אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם' כפשוטו, הן ברוחניות והן בגשמיות. נודעת היא גאולתו את תלמודה של ארץ ישראל בתקנתו ללימוד הירושלמי. צור חלמיש הנהו במלחמותיו למען כבוד שמים, ומאיך רך כקנה הוא לכל נער ואיש. נודע כפועל ישועות בקרב הארץ אשר דברו לא ישוב ריקם, וראש וראשון בתקנותיו למען כלל בני ישראל הכורעים תחת נטל מצוקות פרנסתם ודיווריהם, ובעקבותיו באו רבים וטובים.

בשנותיו האחרונות 'אכן חלייני הוא נשא ומכאובנו סבלם --- והוא מחולל מפשעו מדכא מעוונותינו, מוסר שלומנו עליו ובחברתו נרפא לנו' (ישעיה נג דה). וביום הרביעי, ז' לחודש תמוז שנת תשנ"ב, דבק ה"לב שמחה" במקור חייו והוא בן תשעים וארבע שנים, ומנוחתו כבוד במערת בית גור אשר בהר הזיתים. (נזר התורה' כסליו תשס"ג)

***

ה"קול שמחה" וה"לב שמחה"

פרק נפלא אודות רבינו ה"לב שמחה" זי"ע מתוך הספר "הרבי רבי בונם מפשיסחא" שנכתב ע"י הרה"ח ר' מנחם יהודה בויס ז"ל.

נכד היהודי הק' והר"ב מפשיסחא זי"ע ואשר עסק כל חייו בההדרת ספריהם וליקוט דברי תורתם ותולדותיהם

***

כמה קולמוסין נשתברו, וכמה דיו נשפך בספרים הנוגעים ללבו של כל אחד מישראל, על יחודו, גאונותו, קדושתו, מידותיו התרומיות של האיש הקדוש, משכמו ולמעלה, אוהב ישראל וכו', הלוא הוא מרן אדמו"ר רבי שמחה בונם אלתר זי"ע מגור.

ואני, כיהודה ועוד לקרא, מצאתי לי גדר של אבני גוויל להתגדר בו, מוקד אור צח להתמקד עליו, ולהבליט במיוחד מה שלא עשו קודמי, את הקשר הרוחני התמידי, והיניקה הרוחנית הבלתי פוסקת, שהיה למרן אדמו"ר מגור זי"ע, מקטנתו עד יומו האחרון, עם מרן הרבי רבי בונם זי"ע. והניחו לי בזה ת"ל, אותם סופרים נכבדים, מקום נכבד מאד להתגדר בו.

מרן ה"לב שמחה", היה מסכתא מיוחדת בין כל האדמו"רים לבית גור, שאנחנו זכינו להכירם. מסכת זו, שיש מי שהגדירה בצדק כמסכת "מדות", קשורה בקשר בל ינתק למסכת "אבות".

'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי' (עין להלן אות ה). פרק זה, בא להמחיש עד כמה שניתן להמחיש, את האדם הגבוה בענקים, חכם הרזים וגאון הגאונים, אדמו"ר אדמו"ר פולין המדינה, אשר רוח אלקים קדישין ביה, וכל רז לא אניס ליה מרן הרבי רבי בונם זי"ע. המחשה זו מתאפשרת לנו, אנו, הדור שזכינו להכיר מעט ולדעת את אפס קצהו של גדולתו, חכמתו, גאונותו יראתו וקדושתו, של מרן ה"לב שמחה" זי"ע מגור, ששמותיהם שווים, דרכיהם שוות, מהותם דומה, מנהגיהם דומים, ויש

אומרים שגם צורתם דומה.

מרן ה"לב שמחה" היה אספקלריה מאירה של ה"קול שמחה" שזכינו להכירה עשרות בשנים, בשנות ההנהגה ולפניה. ומתוך הכרת הדמות האצילה והקדושה של מרן ה"לב שמחה", ננסה לאתר ולמצוא את נקודות השוויון ביניהם, ולהתמקד בתכונות של שני המאורות הגדולים הללו, להבליט עובדות ומנהגים שהיו דומים בשניהם, ועל ידי כך נוכל להמחיש ולצייר ביתר ססגוניות, את הדמות המופלאה היחודית והמקורית, של מרן ה"קול שמחה" זי"ע ועכ"א.

***

א. ה"קול שמחה" זי"ע לפני ההנהגה

הרבי רבי בונם זי"ע, עד שהתחיל להנהיג העדה בשנת תקע"ד לאחר פטירת מורו ורבו היהודי הקדוש זצלה"ה, היה, כמסופר בפרקים הקודמים, מוסווה בכל מיני תחפושות, ומעשיו ועבודת הקודש שלו היו נסתרים מעיני

כל. כאשר סיים את למודיו בישיבת מאטרסדורף אצל הגאון רבי ירמיה זצוק"ל, נשא לאשה את הרבנית הצדקת רבקה'ה ע"ה בערך בשנת תקנ"ב, ולאחר נשואיו, משך כעשרים ושנים, עסק בעיסוקים שונים. ניהל מסחר עצים עבור ר' יאקיל פאכטער מפישיסחא, וגם אצל הנג' מרת בערקסאהן ע"ה. ניהל עסקי חכירה עבור ר' קלמן שעדליצער, מנהל משק אצל ר' לייביש עטינגא, ולבסוף היה לו ה"אפטייק", הבית המרקחת הידוע בפישיסחא. לאורך כל הדרך הזו, כמעט אף אחד לא ידע על גדולתו ורוממותו, הצניע לכת ולא התבלט. רק יחידי וגדולי הדור, המה היו המבינים' עליו, בעיקר שלשה רבותיו הגדולים: המגיד הקדוש מקאז'ניץ, החוזה מלובלין, והיהודי הקדוש זצוק"ל זי"ע. מצב זה של 'ההתחפשות' (פערשטעלאכץ) היה המצב האידיאלי ביותר עבור הרבי רבי בונם, כי מלבד העובדה שמצב זה נתן לו את האפשרות ללמוד ולעבוד את ה' בלי כל הפרעות - היתה זו משאלת לבו להיות תמיד בבחינת 'תלמיד', לשאוב ולינוק קדושה, תורה וחכמה, ממי שגדול ממנו. כמו שדבר זה מתבטא בכמה מאמרים של הר"ב זי"ע שאומר: שלכל אדם צריך להיות רבי, ושכל זמן שאדם יכול לקבל מרבו ולהיות בבחינת 'תלמיד חכם' היינו, תלמידו של החכם - אל לו לבקש שררה לעצמו ולהיות מנהיג (עיי' 'קול מבשר' וערטער). והדבר מפורסם, כי רק אז בעת שנפטר רבו המובהק היהודי הקדוש זי"ע, הרגיש בתוכו כי הגיע הזמן לרעות את צאן הקדשים. וכמו שהבאנו לעיל (בפרק שביעי), קבל רבינו על עצמו לעמוד בראש "בני הלייש", הקבוצה היחודית העילית והמובחרת. אולם בשלב הראשוני, לא רצה רבינו לקבל על עצמו נהול עדה בקנה מדה רחב.

***

ב. ה"לב שמחה" זי"ע וזה בתכונותיו ל"קול שמחה" זי"ע

מרן רבי שמחה בונם זי"ע אדמו"ר מגור, בעל ה"לב שמחה", נולד ביום כ"ג בניסן תרנ"ח בעיר גור שבפולין, לאביו הגדול מרן רבי אברהם מרדכי זי"ע, בעל ה"אמרי אמת", ונתבקש לישיבה של מעלה ביום ז' בתמוז תשנ"ב. רבי אברהם מרדכי נתן לו את השם "שמחה בונם", לפי בקשת אביו ה"שפת אמת" זי"ע, והוסיף בעצמו ואמר: "איך וויל האבען א קליין רבי רבי בונם/ל ביי מיר אין שטוב". (רוצה אני שיהיה בביתי, רבי רבי בונם קטן). עד כמה שהיה רבנו קדוש וחביב על ה"אמרי אמת", נוכל ללמוד מהעובדה המפליאה,

שה"אמרי אמת" שלח את בנו מרן ה"בית ישראל" זי"ע בהיותו בן שש שנים, לכפר מסוים, בכדי שיתן ידו לחסיד פשיסחא ישיש שגר באותו כפר, ושירו נגעה בידו של הרבי רבי בונם זי"ע. בילדותו, כאשר הגיע מרן ה"לב שמחה" לגיל שהבין על שם מי הוא נקרא, התחיל להתחקות ולהתעניין על מהותו, מנהגיו ודרכיו של הרבי רבי בונם זי"ע. בתקופה ההיא, עוד היו הרבה חסידים ואנשי מעשה שהכירו תלמידים של הרבי רבי בונם, כמו רבי בן ציון אוטשבער זצ"ל, וכדומה. רבי שמחה בונם הצעיר 'הסתובב' ליד חסידים אלו, ועשה 'נאשען' מהם" כל סיפור, תנועה, הנהגה, ובודאי אמרי תורה שהם שמעו ממקור ראשון מהרבי רבי בונם. תכונתו, שנינותו, חכמתו וכל מהותו של הרבי רבי בונם, נקלטו היטב בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו של מרן ה"לב שמחה", ואט

אט משך השנים הרבות, הוא הזדהה לגמרי ברוחניות ובתכונותיו לרבי רבי בונם מפישיסחא זי"ע.

***

ג. ה"לב שמחה" זי"ע לפני ההנהגה

משך כל שנות חייו ה"לב שמחה" זי"ע, עד שהחל ב"הנהגה" לאחר הסתלקות אחיו מרן רבי ישראל ה"בית ישראל" מגור זי"ע, ביום ב' באדר תשל"ז, היה ה"לב שמחה" מוסווה (פארשטעלט) בתור "סוחר". גם הוא כרבו הרוחני מפישיסחא, עסק בכל מיני עסקים מסחריים, בפולין ובארץ ישראל. אבל, אלה שהכירוהו ועקבו אחריו סיפרו, כי רגע אחת לא ביטל מלימוד התורה. בכל רגע פנוי שהיה לו בין העסקים, היה יושב ולומד. לימודיו היו בעיקר בלילות, שעה שאף אחד לא יכול להפריע לו. וכאשר הרגיש שמישהו דופק בדלת להכנס אליו, היה מיד מחביא את הספר שלמד, ושם על השולחן עתון חרדי, ועשה את עצמו כקורא בו כדי להסתיר את מעשיו. מסופר, כי פעם אחת בפורים, הגיע ה"לב שמחה" (לפני ההנהגה) לבית המדרש לקריאת המגילה בלי ה'שטריימל'. נכנס ה"לב שמחה" אל מרן ה"בית ישראל" זי"ע לשאול ממנו 'שטריימל'. כאשר חשב ה"לב שמחה" את ה'שטריימל' על ראשו, צנח ה'שטריימל' על מצחו והסתירו, בגלל אי התאמתו. צחק ה"לב שמחה" לעצמו ואמר: 'פורים פארשטעלט', היינו, בפורים מתחפשים.. וכאשר סיפרו זאת למרן ה"בית ישראל" אמר: 'ער איז אגאנץ יאהר פארשטעלט', כלומר, הוא מחופש כל השנה.. גם הוא כרבו מפישיסחא. כאשר ה"בית ישראל" נסתלק.

גילה לבו לפני מקורבים אליו, כי הוא כבר "מדי זקן" - כדבריו - בכדי לקבל על עצמו את עול ההנהגה.

***

ד. השינוי אצל ה"קול שמחה" בעת שנהיה מנהיג הדור

הרבי רבי בונם זי"ע היה יחיד ומיוחד לא רק בדורו, אלא בכל הדורות של כל האדמוריים, מהבעש"ט זי"ע עד הדור האחרון. כאמור לעיל, לאחר נשואיו כאשר התחיל לעסוק בכל מיני עסקי מסחר, היתה עבודתו הקדושה - ההסתרתו. הוא התנהג ל'פנים' כמו כל אחד מהסוחרים, מלבושיו היו במלבושי הסוחרים ה"דייטשים", מחופש בארץ כאחד מהם, וראשו מגיע השמימה. מטרת התעסקותו במסחר, ובפרט בנסיעותיו לערים הגדולות, כגון דאנציג, לייפציג, לאדז' וכדומה, היה להחזיר בני ישראל נדחים אל אביהם שבשמים.

לאנשים הפשוטים שהכירוהו גם מקרוב וגם מרחוק, לא היה כל מושג על עבודתו ועל קדושתו. מי שידעו והכירו את גודל קדושתו, היו רבותיו הקדושים זי"ע. שעוד הרבה טרם התגלותו, ידעו המה מי מסתתר מאחורי המסווה. ברגע אחד, כאשר קבל על עצמו את ההנהגה, התחילו להאיר כל כוחותיו הרוחניים שהיו מוסתרים כל הזמן ומלוכשים במלבושי קדושה וטהרה.

הרבי רבי בונם זי"ע, היו בו כל מדות הקודש שניתנות להשיג על ידי בשר ודם ועל ידיהם לעלות ולהדמות לרשפי אש קודש. בבחינת 'איש האלקים', היה בקרבו שתי הבחינות, גם 'איש' וגם 'אלקים'. אנו, קצרי הדעת ומעוטי השכל, לא מסוגלים להעריך נכונה ולהשיג את גדלות הדורות הראשונים, ובמיוחד לא את אפס קצהו, רוממותו וגדלותו של הרבי ר' בונם זצ"ל. אבל ננסה מעט לתאר בדרך ציורית, את אישיותו הססגונית המיוחדת, ואת מדותיו הנעלות והתרומיות, אשר נשקפים מתוך מאות הסיפורים שהבאנו בפרקים הקודמים.

***

ה. ה"לבושים" של ה"קול שמחה" זי"ע

כל מדה ומדה שאדם מסגל לעצמו - היא כמו לבוש. אם מדובר במדת אהבה, דומה לאדם שלובש מלבוש אהבה. אם מדובר במדת יראה, הלבוש הוא לבוש של יראה וכן הלאה (כמאמר: לובש צדקות, או נאפר נקמה וכיוצא). והלבוש שאדם בוחר לעצמו ללבושו, הוא 'פירוש' למהותו. למשל, כאשר רוצים לפרש את מהותו של אדם מסוים שהוא גומל חסדים, אוהב ומקרב את הבריות וכדומה, אומרים עליו שהוא לבוש בלבוש חסד וצדקה. או על אדם קפדן שפניו תמיד זועפים, אומרים עליו שלבושו מעיל קנאה, וכדומה.

בונם זי"ע, ושימשו אצלו בעת ובעונה אחת, אולם אצל תלמידיו, כל מידה ומידה שימשה את כל אחד מהם לחוד, כי כל תלמיד סיגל לעצמו את דרכו שלו, לפי שורש נשמתו. ברצוננו להביא בהודמנות זו, קטע מדברי קדוש ישראל, האדמר רבי אברהם יהושע העשיל זי"ע, ה"אוהב ישראל" מאפטא, בספרו "אוהב ישראל" פרשת שמות. וזה לשונו: "וידוע, כי אור היוצא מדעת עליון הק', נמשך דרך הג' קוין ח'ג'ת, והם בסוד השי"ן של משה. וזה שנאמר: 'לדעה מיה יעשה לו'. רצה לומר, אל השי"ן שבא מבחינת הדעת, נעשה לו עוד שם מ"ה, כדי שיהיה שמו משה". וכו'. אולי אפשר לרמוז גם על שם רבינו 'שמחה', אשר השי"ן היא בבחינת דעת כדלעיל, והח' היא חכמה.

***

ז. 'לבושי' של ה"לב שמחה" זי"ע

אצל מן אדמו"ר ה"לב שמחה" זי"ע, ראינו שגם הוא היה מלוכב בכמה לבושים. מזגו הטוב, לבו הטוב, צהלת פניו התמידית, הפיזום על שפתי, ובמיוחד המבט האהבי והמלבב בעיניו, כל אלו מעידים על לבוש החסד והאהבה שבו. איך היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, מנסה להרגיעו ולהוציא דאגה מלבו. האהבה והדאגה לזולת: המאמצים הכבירים שהשקיע מן זי"ע, לשכנע את השלטונות, להקציב דירות לזוגות צעירים בשכר דירה, ללא אפליה לכל דורש. לתקן תקנות, כדי למנוע מותרות וביזבוזים, בעת קיום מסיבות שמחה. ועוד הרבה דברים שמרן רבינו עשה למען הכלל. (ראה בספר הנפלא "לבן של ישראל" שיצא לאור לפני כשלוש שנים). ומצד אחר אנו גם זוכרים אותו, בלוחמו מלחמות קודש. אם זה היה במלחמת החורמה שנלחם נגד הכת המורמונית, שם הוא היה בבחינת 'נאפד נקמה'. אם זה היה במלחמת שמירת השבת, היה עומד על שמירת החומה בעוז ובגבורה, (ההפגנות בפתח תקוה, טיסות "אל-על" בשבתות ועוד), שם הוא הופיע בבחינת 'מעטהו קנאה'. כל המדות האמורים שהיו למרן רבינו זי"ע, שורשם היה ברבו הרוחני מן הרבי רבי בונם זי"ע מפשיסחא. אולם, המדה המיוחדת בה בחר מן ה"לב שמחה" לנהל את העדה הקדושה, היא מדת ה'תפארת-תורה', שרבינו ירש אותה במלואה מאביו זקינו הקדוש, מרן החידושי הרי"ם זי"ע. ובמדה זו במיוחד, ניהל רבינו את עדת חסידי גור, מיום עלותו על כסא ההנהגה עד שנתבקש לישיבה של מעלה.

***

ח. מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי

על האמרה המפורסמת של הרבי רבי בונם זי"ע על מאמר חז"ל בתדב"ר, 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', ששאל, מי פתי יאמין שבכוחו להדמות למעשה אבות הראשונים? ואמר, 'יגיעו', היינו שלפחות יהיה למעשינו נגיעה למעשה אבותינו, כמו טיפת מים נוגעת בים. הרבה פירושים נאמרו על מאמר זה (עיין קול מבשר ח"ב 'וערטער'), אולם פירוש יפה מאד אמר על כך הגאון רבי יעקב יהושע פרומאן זצ"ל בספרו "נחלת יעקב יהושע", ותורף דבריו הם: "היודע אתה כמה מתבטאת הנגיעה במעשי אבות? - בזאת שאדם מסגל לעצמו את דרכיהם. למשל, אם אדם מסגל לעצמו את מדת גמילות חסדים - יש לו נגיעה לאברהם אבינו גומל החסד. אם מסגל מדת היראה - יש לו נגיעה ליצחק אבינו, וכן הלאה. 'אבותיו', אינם בהכרח אבותיו מולידיו, 'אבותיו' המה בעיקר אבותיו הרוחניים שהאדם משתדל להתדבק במדות אלו, וכאשר האדם מתדבק במדות האבות הקדושים של הדורות הראשונים, שהם היו אבות העולם, צדיקי הדור שעליהם העולם עומד, זאת היא הנגיעה במעשיהם. וכאשר האדם מתדבק באותו צדיק, ומסגל לעצמו הרבה מידות טובות שהיו לו, ממילא הנגיעה היא לא רק טיפה אחת, אלא הרבה טיפות נוגעות ומתדבקות בים". מן אדמו"ר זצ"ל, שצור מחצבתו היה בהררי קדם העליונים, והיה קדוש מבטן, סיגל לעצמו מילדותו את תכונות ודרכי הרבי רבי בונם זי"ע, אשר כאמור לעיל, הזדהה אתו לגמרי. לפי הסיפורים הרבים והמנהגים השונים של הרבי ר' בונם זי"ע שבכלל לא היו מפורסמים, ושהיו ידועים אך ורק למרן אדמו"ר זצ"ל יש להניח,

לרבי רבי בונם זי"ע, היו כמה וכמה סוגי לבוש. הרבי ר' חנוך העניך זי"ע מאלכסנדר אמר על רבו בזה הלשון: "אצל מו"ר הרבי ר' בונם, ראיתי בפעם אחת אהבה, יראה, שמחה, הכנעה ונימוס, א גיטער א בייזער" (קול מבשר ח"ב 'תפילה ועבודה ערך שמחה). בדרך כלל, כאשר אדם משתמש במדה אחת, הוא משתמש אך ורק במדה זו. למשל, כאשר אדם הוא נח לבריות וגומל חסדים עם כל אחד - באותה עת הוא לבוש אך ורק בלבוש חסד ורחמים. או כאשר אדם מטיל אימה על הציבור - לובש בעת הזו מלבוש גבורה וכו'.

לא כן היתה דרכו ומדתו של הרבי ר' בונם. הר"ב זי"ע היה יחיד ומיוחד בזה, שהיה משתמש בבת אחת בכמה וכמה מלבושים, זה לפני זה וזה למעלה מזה. ברגע אחד היה פושט צורה ולובש צורה אחרת. וללא דמסתפינא, אפשר לומר ששימוש במדות מרובות - לבושים שונים בעת ובעונה אחת - יכול להיות רק אצל צדקים שהם למעלה ממלאכי השרת. כמו שאומר האור החיים הקדוש בפרשת בחוקתי (כ"ו יא): "מלאכים מבחוץ והצדיקים מבפנים, והמלאכים שואלים את הצדיקים מה פעל אל-ל". כידוע, אין מלאך יכול לעשות שתי שליחויות. היינו, אם המלאך הוא מלאך של רחמים, אינו יכול לעשות דין (מלאכי לוט יוכיחו), כי כל מלאך מלוכב אך ורק במלבוש אחד, ולא יכול בשום אופן להחליף את מלבושו או ללבוש מלבוש אחר על מלבושו. לא כן בצדיקים, הם יכולים - אם רוצים בכך - ללבוש כל מלבוש ומלבוש מתאים בעת הצורך. כאשר צריך להטיל אימה ופחד - יאפדו מלבושי נקמה, ויעטו מעילי קנאה. וכאשר ירצו להשפיע אהבה - ילבושו מלבושי אהבה ויצועי חמלה. וכאשר ירצו להשפיע וללמד תורה ומצוות - ישימו כתר תורה בראשם.

כזה היה מן הרבי רבי בונם זי"ע וצוק"ל. אצלו היו כל המלבושים, כל המידות, כל הפירושים. והוא השפיע לכל אחד ואחד מתלמידיו מאותה מדה ומאותו מלבוש שבו היה התלמיד חפץ לקבל. והיה בכוחו של הר"ב זי"ע, לתת לכל אחד ואחד מתלמידיו כפי שורש נשמתו, וכל אחד ואחד נדבק לרבו באותה מדה שהיתה קרובה ללבו. לדוגמא, אם הרבי הזקן מוואוקא זי"ע רצה ללבוש את מלבוש האהבה - השפיע לו רבו במדה זו עד כמה שניתן להשפיע - כידוע שהר"ב היה טוב עין וטוב לב - שלא רצה לעצמו כלום. ואם האדמו"ר הזקן מקאצק זי"ע ביקש פחד ויראה - השפיע גם לו רבו הקדוש במדה זו שפע רב. ואם האדמו"ר מגור החידושי הרי"ם זי"ע היה דבוק במדת תורה-תפארת, הממוזגת משני המדות הנ"ל - גם עליו השפיע רבו מלא חפניו, והכתירו בכתר התורה והתפארת. בבית מדרשו של הרבי ר' בונם בפשיסחא, כור היוצר של חסידות פולין, מצא כל גור וגור אצל הארי, יניקה בצינור המיוחד לו, למרות שהארי היה משופע בשפע צינורות של כל המדות הנובעות מהעשר ספירות.

***

ו. שלושת תלמידיו של ה"קול שמחה" בוררים לעצמם 'לבוש' מתאים לאחר פטירתו של הרבי רבי בונם זי"ע, השאיר אחריו את שלושת תלמידיו הגדולים והקדושים - מלבד בנו הקדוש האדמו"ר רבי אברהם משה זצוק"ל - אשר כל אחד ואחד ברר לעצמו, אחת משלושת מדות הבנין: 'חסד', 'גדולה-גבורה', 'תפארת'. הלוא המה (גם לפי סדר תולדותם וגם לפי סדר מרתם): הרבי הזקן רבי ישראל יצחק זצוק"ל מוואוקא (נולד תקל"ט), הרבי הזקן רבי מנחם מנדל זצוק"ל מקאצק (נולד תקמ"ז), והחידושי הרי"ם רבי יצחק מאיר זצוק"ל הרבי מגור (נולד תקנ"ט). שלושת 'בני ליש' אלו, אימצו לעצמם כל אחד בדרכו שלו, את המדה "מלוכב" המיוחד שהתאים לו, ושכולם היו כלולים ברבם הר"ב זי"ע. ובאותה המדה המיוחדת, שבה דבק כל אחד מהם, ראו בה כ'מדה-מלבוש' שבו צריך להמשיך ולנהל את עדת חסידי פשיסחא. וכך ניתנו לפשיסחא שלושה פירושים: דרך האהבה החסד והרחמים - על ידי הרבי הזקן רבי יצחק מוואוקא זי"ע. דרך הגבורה הפחד והיראה - על ידי הרבי הזקן רבי מנחם מנדל מקאצק זי"ע. והדרך הממוצעת בין שניהם, שהיא דרך התפארת והתורה - על ידי הרבי מגור החידושי הרי"ם זי"ע. כאמור לעיל, כל התכונות הללו היו ברבי ר'

יא. הזדהות רוחנית מלאה בין שני המאורות

מן הטיפה שבים שנכתב על מרן זצ"ל מגור ז"ע, מבצבצת מכל שורה דרך התנהגותו של מרן אדמו"ר זצ"ל, שמתאימה ומזדהה בכל לדרכו של מורו ורבו הרוחני הרבי ר' בונם ז"ע. אם מדובר בדרך תפילתו - שהרבה לשפוך דמעות בעת תפילתו, אם מדובר בדרך שינתו (או יותר נכון 'אי שינתו'), שהיה ער כמעט כל הלילה, מדת טוב לבו, מדת טוב עינו, מדת הכנסת אורחים, נזהר ביותר מלפגוע באחרים, ביטל את המופתים הגלויים שנעשו על ידו, כל אלו היו ממדותיו התרומיות של הרבי ר' בונם ז"ע. וזה הוא הענין של 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי' כנ"ל. וכאשר רוצים אנו לסכם בתימצות את דרכו ומדותיו של מרן אדמו"ר מגור זצ"ל, יכולים אנו לומר בלב שלם, כי כל שלושת הפירושים שהזכרנו לעיל, שהיו מדותיו ודרכו של הרבי ר' בונם ז"ע, אומצו במלואם על ידי מרן אדמו"ר מגור זצוק"ל.

***

יב. ה"לב שמחה" חותם שמו בשם המפורש

פעם אחת שם לב מרן אדמו"ר מגור ז"ע, למודעת אירוסין בעתון שנכתב בו השם 'שמחה בונים'. התפלא בעל ה"לב שמחה" והעיר: "מאימתי נכתב השם 'בונים' עם 'יוד' ? אני, כאשר אני חותם - המשך אדמו"ר זצ"ל - חותם אני בשם המפורש, כמו שהרבי רבי בונם ז"ע בעצמו היה רגיל לחתום. 'בונם בלא יוד'."

***

יג. מעלותיו של צנון

פעם אחת, כאשר היה מרן ה"לב שמחה" ז"ע בערד, ביקש בעת הסעודה ממשמשו, שיגיש לו 'רעטעך' (צנון). נכנס המשמש למטבח, לקח צנון גדול, שטפו, מירקו, חתכו לחתיכות והניחו בצלחת גדולה, והביאו לפני מרן אדמו"ר ז"ע. ראה האדמו"ר את טוב לבו של המשמש שהביא לו צלחת מלאה 'רעטעך', חיך ואמר לו: "אומרים בשם הרבי רבי בונם זצ"ל שאמר: 'א' רעטעך' וואט איז אזוי גרויס ווי א רענדעל - איז ווערט א רענדעל. א' רעטעך' וואט איז אזוי גרויס ווי א רעטעך' - איז מעהר נישט ווערט ווי א רעטעך'." (צנון שגודלו כגודל מטבע קטן מזהב שקוראים לו 'רענדיל' - שווה באמת זהב. אולם צנון שגודלו כצנון גדול ומגושם - שווה צנון).

***

יד. מעשה אצבעותיך

כידוע היה מרן ה"לב שמחה" ז"ע נוהג לטפוח באצבעותיו הקדושות על השלחן ולפזם איזה ניגון. מרן היה יודע נגן, והיה בעל רגש מאד מפותח, שהביאו לפעמים לידי כביה*. כאשר היה מרן בטבריה, אמר פעם בדרך הלצה, שאנשי המקום קוראים לו 'דער רבי מיטן פינגער'.. (הרבי עם האצבע). דרך עבדות כזו, אנו מוצאים אצל הרבי רבי בונם ז"ע, שכאשר היה תפוס במחשבותיו הקדושים, היה טופח על השלחן או על כלי זמר מסויים. ומעשה שהיה כך היה: הרבי רבי חנוך העניך הכהן ז"ע מאלכסנדר היה מנהגו, שבביל שבת אחר ה'טיש' בחדרו בקודש פנימה, קרא אליו כמה מחסידיו החשובים, והיה מספר להם סיפורי צדיקים. פעם אחת, סיפר את המעשה דלהלן, בנוכחות: ר' חיים אהרן מווישיגראד, ר' הירש טאמאשובער, ור' הירצל מביאלע, בזה הלשון ממש, כפי שנכתב לאחר השבת על ידי ר' חיים אהרן מווישיגראד הנ"ל: "פעם אחת, נסעתי עם הרבי רבי בונם ז"ע, ביחד עם ר' משה ליטומארסקער לקו'ניץ לשבת קודש. זה היה כבר בזמן הנהגתו של הרה"ק רבי משה אליקים בריעה ז"ע. הדרך מפשיסחא לקו'ניץ היתה קשה מאד ומעייפת ביותר, והגענו לקו'ניץ בערב שבת בבקר. אנכי - כך מספר רבי חנוך העניך - הלכתי אל הרה"ק רבי יחזקאל מקו'ניץ אשר אהב אותי מאד, כי אנו הכרנו איש את רעהו כשגרנו בפשיסחא כשהיינו צעירים אברכים אוכלי 'קעסט', הוא היה חתנו של ר' בעריש דייטש ואני הייתי חתנו של ר' יאקל פאכטער, והיינו קרובים מאד וידידים טובים. וכאשר נכנסתי אליו, שמח עמדי מאד, והוציא מהארון עוגות ויי"ש וכבדני, ועמד לידי עם מניפה לאורך על פני אויר צח, כי היה מאד חם. וכאשר סיפרתי לו שבאתי לכאן עם מורי ורבי הרבי רבי בונם, אזי אמר לי הוא, בא

שמילדותו - מלבד מה שניק מאביו הקדוש - חקר ודרש והטה אוזן לכל פרט ופרט על הרבי ר' בונם זצ"ל. כל תורה ששמע בשמו היה אצלו כמוצא שלל רב, וכל הנהגה טובה וסיפור, היה חשוב לו מאד. כי הוא מקטנותו היה מזוהה עם 'אביו' הרוחני הר"ב ז"ע, וכל ההנהגות והדרכים ששמע מחסידים אנשי מעשה שסיפרו על הר"ב ז"ע היה מסגל לעצמו. ולכן אין זה פלא, שבהזדמנויות שונות כאשר היה עושה איזה עובדא שהיא, היה מתבטא: "דבר כזה קרה גם לרבי ר' בונם", או "כך נהג גם הר"ב". בעסקונו ללקט את כל דברי הרבי ר' בונם ז"ע, מתגלה לנו באר מים חיים, מעיין נובע בלתי מוכר לגמרי מאמרותיו של הר"ב זצ"ל, שהיו ידועים אך ורק למרן אדמו"ר זצ"ל ולא נדפסו בשום ספר. כותב השורות הללו ששמע הרבה סיפורים שלא נדפסו מפי הורי ואבותי הזקנים זצ"ל, לא הגיע אפילו לאחוז קטן מהסיפורים וממנהגי הר"ב ז"ל שהיו נהירים למרן אדמו"ר ה"לב שמחה" זצ"ל. הספר "קול שמחה" היה שגור על פיו. ושמעתי מהמשבקים, שכאשר היה בטבריה, היה יושב לפעמים על

ספסל במרפסת שעות עם הספר בידיו מבלי להפוך דף. גם סיפר אחד משכני רבינו ברחוב אלפנדר, כי שם לב הרבה פעמים כאשר עבר בחדר המדרגות, ישב רבינו עם ספר קטן ביד, תמיד עם אותו ספר, ומעיין בו בכובד ראש. התענין אותו שכן פעם לראות, באיזה ספר מעיין רבינו כל הימים, והנה התגלה לו, שהספר הוא ה"קול שמחה". הלא אומרים בשם אביו האימרי אמת' זצ"ל, שבספר "קול שמחה" צריך לדקדק כל אות ואות כמו בלימוד מדרש, ומי לנו גדול ממרן אדמו"ר זצ"ל, שהיה בודאי מדקדק בכל אות ובכל תג, בכדי להבין את דברי ה"קול שמחה", שנאמרו בצמצום גדול ובעומק רב. לעניות דעתנו, מי שהיה קרוב למרן אדמו"ר זצ"ל והתחקה על כל תנועותיו, אמרותיו, מנהגיו, תורותיו ושיחותיו, מוכרח לומר שהזהות ביניהם היא כמעט מוחלטת. האספקלריה כל כך מאירה שכל מי שעיניו בראשו ולבבו מבין, יראה וירגיש בחוש את ההזדהות המלאה בין שני המאורות הללו לכל אורך הדרך. ולדרכינו, מי שרוצה לדעת בדורינו אנו, איך היתה ההנהגה בפשיסחא בימי הרבי ר' בונם ז"ע, ומי שרוצה לקשור עצמו ברוחו לתקופה של מאה ושבעים שנה אחורנית, ולהרגיש 'נגיעה' איך ומה היתה ההנהגה בפשיסחא, ישים נגד עיניו את דרכו, מידותיו, אישיותו, ומאור פניו של מרן אדמו"ר ז"ע בעל ה"לב שמחה" הקדוש מגור.

***

ט. לימוד תלמוד ירושלמי, ולימוד הרמב"ם

בסיפורים הבאים, נתמקד על כמה וכמה עובדות ידועות מהרבי רבי בונם ז"ע, שמרן אדמו"ר ה"לב שמחה" ז"ע השלימם, או הלך בעקבותם. דוגמא מיוחדת אולי כדאי לציין: לימוד הירושלמי, וכן לימוד הרמב"ם, מודגשים במיוחד בסדר עדיפות לימודיו של הר"ב ז"ע, אשר ביקש מתלמידיו ללמוד בהם במיוחד. בהקשר ללימוד הירושלמי, ראה "קול מבשר" ח"ב (מהדורה חדשה) 'ווערטער, דף רל"ו, הרבה מאמרים של ה"לב שמחה" על ענין 'הוא אמינא' בירושלמי, שמעידים על החשיבות המיוחדת של התלמוד הירושלמי אצל הרבי רבי בונם ז"ע. ומאד יתכן, שתקנת מרן ז"ע ללימוד ירושלמי - הוא פועל יוצא והשלמת רצונו של הר"ב ז"ע. (ובהקשר לחיבוב לימוד הרמב"ם אצל הר"ב ז"ע, עיין בספר הרבי רבי בונם מפשיסחא בפרק י"ג סיפור ט).

***

י. ה"לב שמחה" משתדל לתרץ את כל ה'הוא אמינות' שבש"ס

טרם יצאו לאור בדפוס כל תורותיו של מרן אדמו"ר ה"לב שמחה" ז"ע. אולם במעט שכבר נדפס, מוצאים אנחנו מאות פעמים מתורותיו של הרבי רבי בונם ז"ע, שמרן אדמו"ר זצ"ל מביא, ורואה בהם כעין "הגדרות" ודפוסי חשיבה ולימוד מיוחדים אשר עליהם הוא בונה סניפים שונים. כגון, על אמרתו של הר"ב 'שעל 'הוא אמינא' צריכין להתייגע' (מדארף זיך מוטשען), מביא מרן אדמו"ר זצ"ל עשרות ואולי מאות 'הוא אמינות' שעליהם הוא מתייגע לישבם (ראה "קול מבשר" ח"ב החדש 'וערטער', ערך 'הוא אמינא' מרף ר"ח והלאה).

***

ואספר לך מעשה מופלג מהרבי שלך, מה שבדידי הווא עובדא: "כאשר גרתי בפשיסחא, היינו מאד קרובים אחד לשני, פעם היה הוא בא אלי, ופעם אני הייתי נכנס אליו. פעם אחת נכנסתי אליו לבית המרקחת, וראיתי שהיה מונח על שולחן הרוקחים שלו, מין כלי זמר שמקישים עליו באצבעות, שהיה מקיש עליו בעת שרקח מרקחת, והיה מוציא צלילים נפלאים. המעשה הזה היה קצת מוזר בעיני, ולאחר מכן הבנתי, שיש בזה ענינים עמוקים.

***

טו. אצבע אלקים זה

הרה"ק רבי שבתאי ראשקאווער זי"ע מביא (בספר נגיד ומצוה), מהאר"י הקדוש זי"ע, שאמר: "טוב להסתכל ולכוין בכל שעה באצבעות. ויכוין, כי עשרה אצבעות הם בשתי ידיים, ובכל אצבע מהם הוא סוד אל"ף ה"י וי"ו ה"י, והם כמנין 'אצבע'. ואלו הם סוד האצבעות". אנו, אנשים מעוטי שכל, קטני מח וחסרי השגות, לא יורדים לסוף דעתם של הקדושים הללו, אין אנו תופסים כמה כוונות גדולות ויחודים עליונים יש בכל תנועה ותנועה שהם עושים. למען הבין ולהשכיל מעט, אביא כאן מאמר מספר "תפלה למשה" מהקדוש רבי משה מסאמבור זי"ע, אחיו של הקדוש שר בית הזהר רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע, שמביא בשם אחיו על הפסוק: 'כי נחש ינחש איש אשר כמוני' (בראשית מ"ד טו). אמר רבי צבי הירש זי"ע: "דער דרך פון א צדיק וואס שפילט זיך מיט זיינע פינגער, [דרכו של הצדיק כשמשחק באצבעות ידיו, (התרגום מגוף הספר)], הוא מוליד ומשפיע על העולם בני חיי ומזוני, דבמזלא תליין. [י"ג מכילין דרחמי, ששם י"ג הויות במילוי יודין, (י"ד ה"י וי"ו ה"י) שכל אחד מהם גימטריא ע"ב], וזה "גביע" - י"ג ע"ב. וזה נחש ינחש, שהוא נוטריקון: נח שם חם יפת, שמספר כולם תתקל"ו, כמנין י"ג פעם ע"ב. "שם" - הוא מורה לבנים, על דרך: 'ונתתי לך שם טוב מבנים ובנות'. "חם" - הוא עיקר חיות האדם. "יפת" - הוא מזוני, על שם: כששובע בעולם, הבריות נראות "יפות". וזה ממשיך ב"גביע" אשר בידו. ובזה הצדיק

הולך ומנגן ביד, וממשיך על הדור בני חיי ומזוני. עכדה"ק ושי"י. הנה, את מרן זי"ע לא כל אחד הכירו, ולא כל אחד עמד על דעתו הרחבה והעמוקה, שכל כולו היה תורה נגלה ונסתר, שמות הקדושים וגימטריאות היו שגורים תמיד על שפתיו, כל תנועה מתנועותיו היתה מחושבת ומיוחדת (מלשון 'יחוד), ואין לנו כל ספק, שכאשר מרן זי"ע טופף היה באצבעותיו הקדושות, היתה מחשבתו מכוונת למחשבת הרבי רבי בונם זי"ע בעשותו כן, ובודאי כוון את כל הכוונות הנ"ל להביא לעם ישראל בני, חיי ומזוני. כי ה"קול שמחה" ו"הלב שמחה", שניהם כאבו את כאב כלל ישראל, והתפללו תמיד שיוושעו בבני חיי ומזוני. ולעניות דעתנו נוכל להוסיף, כי "אצבע" הם אותיות צ"א, ע"ב. וכידוע צ"א - אמן - הוא בגימטריא הוי' אדני, שהם שמות רחמים וחסדים, וזה מה שצדיקים אלו זי"ע השפיעו על כלל ישראל. פעם אחת אמר מרן בהיותו בטבריה בדרך צחות: "אנשי טבריה קוראים לי: 'דער רבי מיטן פינגער'".

***

טז. חקל תפוחין קדישין

מרן ה"לב שמחה" זי"ע, היה נוהג בטוב לבו בעת שהיה אדמו"ר, לחלק תפוחים לכל מי שנכנס אליו, וגם לפני שנהג עדה כיבד את אורחיו בתפוחים. מנהג זה היה כנראה נהוג גם אצל הרבי רבי בונם זי"ע, כפי שלומדים

אנחנו מהסיפור הבא: סיפר הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע: "פעם אחת עמדתי מאחורי הדלת של החדר שבו היה מורי ורבי רבי רבי בונם זי"ע, ושמעתי את קולו מבפנים ששאל פשט בפסוק בסוף פרשת וילך (דברים ל"א ל): וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם, ודייק: מדוע כתוב עד 'תומם' ולא עד 'תומה'? כי לכאורה הכוונה היא על השירה, ולכן צריך היה להיות כתוב עד 'תומה'! והיות והייתי סקרן לדעת - ממשיך לספר הרבי מאלכסנדר - למי שואל מורי ורבי את הקושיא הזו, הצצתי מבעד חור מנעול הדלת, וראיתי כי אין איש בחדר מלבדו. אזי עלה ברעיוני לתרץ את הדיוק

הזה, ולמדתי פשט לעצמי: וידבר משה באזני כל קהל ישראל, משה רבינו ע"ה האט אין די אידען אריין געלערענט אזוי לאנג - עד תומם - ביז ער האט זיי גאנץ גימאכט. אונד דער פשט 'תומם' גייט ארויף אויף די אידען, און נישט אויף די שירה. (תרגום: משה רבינו ע"ה לימד ושינן את

התורה לתוך כל קהל ישראל, עד כדי כך שהוא השלים אותם בתמימות. והמילה 'תומם' מכוונת לעדת בני ישראל ולא אל השירה). ומיד הופיע מורי ורבי הרבי בונם זי"ע בפתח חדרו, וקרא לי ואמר: "העניכ'על, האסט מיך מהנה גיוועזין" ונתן לי שני תפוחים".

***

יז. הדלקת נר חנוכה במוצש"ק

מרן ה"לב שמחה" זי"ע, נכנס פעם אחת לביתו במוצאי שבת חנוכה, בבואו מבית המדרש, ניגש מיד והדליק נר חנוכה, ולאחר מכן עשה הבדלה. לאחר ההבדלה שאל מרן את המשמשים, אם לא הרגישו במעשה מקרה יוצא דופן? אמר להם האדמו"ר זי"ע: "גם אצל הרבי רבי בונם זי"ע קרה מקרה כזה, שהדליק נר חנוכה לפני הבדלה...". לפי גרסא אחרת שמעתי, שסיפור כזה קרה ל"לב שמחה" בשנת תרצ"ז, וכאשר שלח לאביו ה"אמרי אמת" זי"ע מכתב לפולין על המקרה הזה, כתב לו אביו בחזרה, כי גם אצלו קרה השנה אותו המקרה, וציין לו כי לרבי רבי בונם קרה אותו דבר.

***

(עד כאן מאמר, ה"קול שמחה" - וה"לב שמחה" מתוך הספר "הרבי רבי בונם מפשיסחא" שנכתב ע"י הרה"ח ר' מנחם יהודה בויס ז"ל).

***

המאמר שלפנינו

אודות קשריו של רבינו ה"לב שמחה" עם גדולי ישראל, התפרסם בעבר בבטאון "עולם החסידות"

נערך ע"י ידידנו הרה"ג רבי ישראל פינחס טירנואר שליט"א העומד לעזרתינו, ובזכות רבינו יושפע בשפע רב עד בלי די.

"ולישרי לב שמחה"

במעטה של הסתר מתוך הסתר הייתה עטופה דמותו של רבנו הקדוש בעל ה"לב שמחה" מגור. כל ימיו בערו באש קודש של מידת ההשתוות, ומאומה לא נגלה מבעד למעטה. דרכו בסודות ורמזים וסודו לא נגלה. הביטו קרוצי החומר אחרי איש האלוקים ולא יכלו לעמוד על סודו, שכן מסווה שם על פניו.

אך לעתים נדירות נפער חרך זעיר מבעד לחומת ההסתרה, וחיל ורעדה אחזה במביטים אל הקודש. מיוחדים היו גדולי ישראל רועי הצאן ושרפי מעלה, אשר מעולם לא נתנו להסתר להטעותם, המה מאז ומעולם ידעו שלפניהם ניצב עמוד אש אשר ראשו מגיע השמימה. אנשים גדולים עד למאוד היו אלו אשר העריצוהו וקידשוהו בכל מיני קדושות, ותלו בו כל כתר של מעלה ומידה יקרה. ים של דיו נשפך אחרי הסתלקותו של רבנו - ספרים, מאמרים, וחיבורים. כולם באו לתאר את גודל האבידה, ולהעביר לדורות הבאים צדיק מה פעל.

אנו בחרנו הפעם להתמקד במסכת קשריו עם גדולי ישראל מכל החוגים אשר קילסוהו והעריצוהו עד למאוד. דווקא הם שידעו להעריך דמות ענקים שכזו, התבטאו כלפיו בביטויים מופלגים. וידידותם באה לידי ביטוי בהזדמנויות שונות.

ליקטנו בנושא ממקורות שונים מפי עדי שמיעה וראיה, וכן מספרים שנכתבו אחרי הסתלקותו וכאלה שנכתבו אף בחייו. סיפורים ללא ציון המקור נלקטו ועובדו מתוך ספרי תולדותיו - "לבם של ישראל" ו"אור זרוע לצדיק".

***

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע א:

באחת השנים, ביום מימי חול המועד סוכות, הגיע רבינו לביקור אצל הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זצוק"ל, תוך כדי שיחה נענה רבינו ואמר, כי כיוון את הביקור ליום זה דייקא, לרגל ה'אושפיזא' של 'אהרן' החלה

השתתף רבינו בשמחת "שבע ברכות", לרגל נישואי אחד מילדיו של הרבי מקלויזנבורג. כיבד את רבינו בכל שבע הברכות. אולם רבינו החזיר את הכוס, מיד לאחר ברכו את הברכה הראשונה "שהכל ברא לכבודו", בהפטירו בלשון חכמים: "על כולם אם אמר 'שהכל' - יצא..." (ברכות מ').

***

מעובד מתוך "צאנו" (רנ"ט)

קשרי ידידות חזקים שררו בין האדמו"ר ה"לב שמחה" לבין האדמו"ר מצאנו עוד מעת ששהה בבית אביו הגה"ק ה"אמרי אמת" זצוק"ל בעיירת גור, עד זיקנה ושיבה.

בשנים שטרם הנהיג את עדת חסידיו, היה שוהה לעתים קרובות בקרית צאנו, וכפעם בפעם היה בא לשולחנותיו הטהורים של רבינו השפע חיים זי"ע, מתיישב מאחורי כסאו, מטה אזנו לדברי אלקים חיים שהשמיע רבינו זי"ע, עד תומם.

***

מעשה שהיה בשבת "שהשמחה במעונו" אחרי נישואי כ"ק מרן רבנו הגה"ק מצאנו שליט"א, שה"לב שמחה" בא להשתתף בסעודת עתיקא קדישא, ולכבוד השמחה נשאר עד אחרי ברכת המזון ושבע ברכות. עריכת השולחן בשבת זו נתארכה מאד, ובשעה שרבנו סיים את ברכהמ"ז ויצא מביהמ"ד היה כבר אחרי שקיעת החמה. שאל האדמו"ר הלב שמחה מגור "אימתי יתפלל הרבי מנחה", והשיבו לו "בעוד כמחצית השעה". לרגע קט שקל בדעתו אם ימתין מלהתפלל מנחה עד שרבינו יתפלל, או לא, שכן לא נהג לאחר בתפילת המנחה ולא אבה לשנות מהרגלו, אך למעשה נשאר והמתין בביהמ"ד והתפלל מנחה ביחד עם רבינו. (מפי הרה"ג הק"ר ש'לום מרדכי רייניץ ז"ל הי"ד).

***

רבינו השפע חיים זי"ע ביקרו פעמים מספר בביקוריו בארה"ק בשנים תשל"ח, תשמ"ג ותשמ"ג, גם האדמו"ר הלב שמחה מגור השיב תמיד ביקורים לרבינו זי"ע.

***

בחורף תשמ"ג הזמין רבינו השפע חיים זי"ע את הלב שמחה להשתתף בסיום הש"ס למחזור הראשון של כוללי הש"ס רחסירי צאנו, שהתקיים בבנייני האומה בעיה"ק ירושת"ו, באור ליום ח' טבת (למרות שבתקופה זו כבר מייעט לצאת ולבוא לאירועים אחרים עקב חולשתו) וגם נתכבד ע"י רבינו לפתוח בלימוד הש"ס מחדש.

***

גם אני אעשה טיש

בשב"ק שאחר זה (פר' ויגש ט' טבת) כששמע שרבינו עורך שולחנו הטהור בליל שב"ק, נענה ואמר למקורביו: "אם האדמו"ר מצאנו עורך שולחן למרות חולשתו הרבה, א"כ גם עלי להתאמץ ולערוך שולחן" וכך עשה (למרות שכמעט ולא ערך שולחנות בשנים אלו עקב חולשתו). (מפי הרב חיים אריה רייניץ מירושלים).

בחדש מנ"א תשמ"ד, נסע רבינו במיוחד מקרית צאנו נתניה לעיה"ק ירושלים (למרות שהיה מדובר שרבינו ישהה בירושלים כמה שבועות אח"כ) אל האדמו"ר מגור, והמתיק עמו שיח סוד במשך שעה ארוכה, שיחה שתוכנה לא נודע עד היום.

***

רבנו הזכירו כמ"פ בשיחות קדשו ברבים, כגון בשיעור מוסר ל"בית-חנה פר' וישלח תשל"ח הזכיר לשבח את תקנותיו להגבלת הוצאות בעריכת שמחות וכדו', וכן בדברי קדשו בשידור לאר"י ביום כ"ה ניסן תשמ"ג הזכיר לטובה את מחאתו על מחרפי ומגדפי דת ישראל.

(בטאון "צאנו")

***

הרה"ק רבי יחיאל יהושע מביאלא זי"ע א:

מספר נכד האדמו"ר מביאלא זי"ע א - האדמו"ר מביאלא רמת אהרן שליט"א מחבר ספר "עיוני הלכה".

ה"לב שמחה" היה שכנו של זקני ובמשך עשרות שנים התפלל מעריב בבית מדרשו ודבק בו בעוז. בעצמי ראיתי שמכניס אליו קוויטלעך ובפרט בערב ראש השנה. לאחר הנהגתו כבר לא כתב קוויטלעך אולם

נענה האדמו"ר מבעלז והשיב: "אם כן, הינכם מוזמנים גם ל"טיש" - לעריכת השולחן" ומייד ציווה להציב בסוכה כסא נוסף בראש השולחן, סמוך לכסאו, בשביל רבינו. כיבוד נדיר שנקט בו בפעמים נדירות בלבד.

***

אני רק ממתין לכם

בביקור אחר שערך אצל האדמו"ר, ארע עכוב בלתי צפוי, אשר בינו אחר רבינו את המועד שנקבע. בהגיעו, נענה האדמו"ר מבעלז ואמר לו: "זה חצי שעה שהנני ממתין לכם. איני עושה מאומה - רק ממתין לכם!" כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מגור היה נוכח בקודש פנימה, ושמע את הזכיר האדמו"ר מבעלז זצוק"ל את עצמו לפני אביו, רבינו, בשמו ובשם אמו: "אהרן בן בתיה רוחמה".

***

יום אחד, שיגר האדמו"ר מבעלז שליח אל רבינו, כדי לתאם מועד לביקור שחפץ הוא לערוך אצל רבינו. בענוותנותו, נחרד רבינו מפני עצם הרעיון, וסירב בכל תוקף לתת את הסכמתו לכך. כאשר נוכח רבינו כי כוונת האדמו"ר מבעלז בעינה עומדת, הודיע כי מנוי וגמור עמו, להעדר אז מן הבית!

רק בעקבות הודעה זו, ויתר האדמו"ר זצוק"ל על ביקורו המתוכנן.

***

אגב, בעת שלקח הלב שמחה את חתנו מוה"ר ר' מאיר מאנדל שליט"א, הגיע רבנו לבית הרה"ק מבעלזא כדי להתברך יחד עם החתן ועם מחותנו רבי ישראל מאנדל ז"ל שהיה מקורב מאוד אל הרה"ק מבעלזא. למרבה ההפתעה הושיט הרה"ק את ידו הק' אל ר' ישראל כשהיא עטופה במגבת - מנהג שנהג בו רק כשהושיט ידו לילדים. הדבר היה תמוה מאוד בעיני הנוכחים אחרי שבועיים נפטר.

***

הרה"ק השפע חיים' מצאנו זי"ע א:

"עוד באותם ימים כשביקרתי בחצר גור בפולין" - סיפר האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה מצאנו-קלויזנבורג זצוק"ל לימים - "אמרתי לחסידיו גור בפולין: עושים אתם עסק רב מגאון פלוני ומצדיק אלמוני" - והיה הולך ומונה את שמותיהם של גדולי ארץ נודעים - "אולם עליו, (כלומר, על רבינו), אינכם מבינים כלל וכלל!".

***

כאלו אריות הניח אחריו!

למאז קבע הרבי מצאנו את מושבו בארץ ישראל, בקרית צאנו שבנתניה, נעשו הפגישות ביניהם תכופות, בעיקר בעת שהיה רבינו שוהה במקום. אך-אף-על-פי-כן, לאחר כל מפגש כזה, היה האדמו"ר מצאנו מלא התפעלות מחדש, והיה משמיע ביטויי הערצה עזים כלפי רבינו. פעם, לאחר שיחה ממושכת, יצא האדמו"ר ללוותו, וכשחזר אמר למלוויו: "מוכרחני להודות, שעד כה עדיין לא הכרתיו כדבעי, לא ידעתי כי האדמו"ר המנוח מגור השאיר אחריו כאלו אריות!".

***

בשושן פורים, באחת השנים, כאשר ערך האדמו"ר מצאנו את שולחנו הטהור בארצות הברית, נענה ואמר: "וכי איזה יום טוב זה לנו, פה, בחוצה לארץ? - ברם, הואיל וגדולי הדור, כמותו של הרבי מגור, יושבים בירושלים ועושים היום פורים, - הרינו משתתפים עמם מכאן!".

***

בשעת מעמד סיום הש"ס במסגרת "מפעל הש"ס", ביקש הרבי מצאנו לכבד את רבינו בפתיחת לימוד הש"ס במחזור החדש, אולם רבינו - סרב. בשובו הביתה, נטל רבינו משניות מסכת ברכות, ושנה לעצמו את המשנה הראשונה.

לאחר מכן הסביר לנוכחים: "בפרהסיא- סירבתי, אולם לכשעצמי - צריך אני לשמוע בקולו של הרבי מצאנו וללמוד את המשנה הראשונה שבש"ס!".

***

אם אמר שהכל יצא

המשיך לתת פדיונות והזכיר את שמו ושם אמו. שלושת האחים הקדושים האדמו"רים לבית גור - ה"בית ישראל", ה"לב שמחה", וה"פני מנחם" היו מגיעים בכל שנה ושנה בליל ראש השנה כדי להתברך בברכת שנה טובה. הבית ישראל היה מגיע לאחר שכל הקהל העצום בגור היו מסיימים לעבור לפניו, וכשהיה מגיע לזקני הוא בדרך כלל אחז עוד קודם אמירת הקידוש. לפני ר"ה שנת תשל"ח כשזקני כבר היה חולה וחלש, ביקש ה"לב שמחה" (שהיה בשנה הראשונה להנהגתו) שיודיעו לו מתי אפשר להיכנס אליו. אולם בליל ר"ה כשפתחו לקהל החסידים שכחו להודיע לו. בבוקרו של יום לאחר התפילה הופיע ה"לב שמחה" ולאחר שבירך והתברך אצל זקני, פנה אלינו ואמר - 'מדוע לא הודיעו לי? הרי גם אני הנני ביאלער חסיד!'

***

אי אפשר לתאר בכלל את יחסי האהבה, הידידות והערצה ההדדיים בין שני צדיקים אלו. כשמע ה"לב שמחה" שבהוראת הרופאים על זקני לאכול מדי יום ענבים המסייעים למחזור הדם. ובני הבית מודאגים מכך שבכל ימי החורף לא ניתן להשיג ענבים בארץ ישראל, דאג במשך כמה שנים בחורף לייבא לו באופן אישי ענבים מאירופה. למעשה, נהג הלב שמחה לפני הנהגתו להתפלל מעריב בכל יום בבית מדרשו של זקני. ולעתים היה מגיע גם לחזרת הש"ץ בשחרית, אז היה אומר בברכת כהנים את ה"רבונו של עולם", כך שהקשר עם זקני היה כמעט יומיומי.

***

העברת ציון האמרי אמת

בערב חג השבועות תשל"ז שמעתי בהשגחה פרטית מופלאה שיחה של עסקן ידוע מחסידי גור עם אחד מנכדי ה"אמרי אמת", המשווחים ביניהם אודות פרטי העברת ה"אמרי אמת" למערה אשר קנה בהר הזיתים. אני כלל לא ידעתי שמדובר בסוד כמוס, ועוד באותו יום סיפרתי על כך לתומי לזקני.

ברגע שהוא שמע על התכנית המתגבשת הוא פשוט קפץ ממקומו כנשון נחש, אך לא הגיב מאומה. למחרת חג השבועות בשעות הלילה המוקדמות כשיצאנו לטיול היומי אותו טייל לפי ציווי הרופאים, שינה ממסלולו הקבוע ופנה בפתאומיות אל רחוב אלפנדרוי לבית ה"לב שמחה". לבקשתו בדקתי אם עדיין יש אור בבית, וכשראיתי שהכול חשוך, שבנו אל הבית. למחרת שוב הלך זקני אל ה"לב שמחה" ונועד עמו בנושא כשרק שניהם לברם נכחו בחדר. לבסוף כידוע אכן התבטלה התכנית, וה"אמרי אמת" נותר במקום מנוחתו.

***

בעת שנפטר זקני, שהה ה"לב שמחה" בערד. ברגע שנודע לו מכך נסע מיד לירושלים. כשהגיע לבית זקני נכנס לחדרו ונעמד ליד ראשו ובמשך מספר דקות היו פניו להבים ושפתיו מרחסות וממלמלות דיבורים שלא הצלחנו להבין, כשהוא מנענע את מקלו כדרכו בקודש. לאחר שסיים, שב על עקבותיו ונסע חזרה לערד כשאני ממתין ללוויה ואפילו לביתו לא נכנס! בימי השבעה הגיע שוב כדי לנחם, והזכיר את האימרה - 'הצדיק אבד ואין איש שם על לב - אין מי שישים את הדברים בלבבות!'

***

האורח גדול יותר מבעה"ב

פעם הלך רבינו לאחר סעודת השבת, אל האדמו"ר מביאלא. בצאתו, אמר האדמו"ר מביאלא: - בספר 'קדושת לוי' נאמר על הכתוב: 'והוא עומד עליהם' (בראשית י"ח ח), כי על בעל הבית לשמור לבל יתנהג בפני האורח, יותר מגדולת האורח, שלא יתקנא בו האורח. הצדיק הוא בבחינת "מהלך", לעומת המלאך שהוא בבחינת "עומד", 'והוא עומד עליהם', שלא יתקנאו בו המלאכים. הפטיר ואמר: - אולם מה אעשה שהאורח הוא יותר גדול מאיתנו? -

***

הרה"ק רבי מאיר אבוחצירה זיע"א

מספר כותב תולדותיו של הרה"ק רבי מאיר אבוחצירה זיע"א בספר "אביר יעקב" הרב חנוך ריגל הי"ו:

קשר שמימי שמעולם לא הובן, נרקם בין רבי מאיר לכ"ק מרן האדמו"ר בעל ה'לב שמחה' מגור זיע"א. מעולם לא ראו זה את זה, אף לא בביקוריו של הרבי מגור בעיר אשדוד - שם הקים בשנת תשל"ח את קרית חסידי גור. ועם זאת, הרבה לדבר ולהתעניין אודותיו. בנו, אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירה שליט"א, מציין ברישומי זכרונותיו, כי עוד בטרם הוזכר שמו של הרבי מגור לפני אביו בפיהם של חסידיו שהתגוררו באשדוד, נישא כבר שמו של הרבי ה'לב שמחה' זיע"א בפיו, כשהוא מפליא לשבח את גדלותו.

***

הוא יציל את האברכים

הוא מוסיף ומספר, כי כבר בראשית ימי הנהגתו של הרבי ה'לב שמחה' זיע"א - סמוך לפטירת אחיו הגדול כ"ק מרן האדמו"ר בעל ה'בית ישראל' זיע"א - התבטא אביו בסיפוק גלוי ואמר: 'יש רבי חדש לחסידי גור. הוא יציל את האברכים, יעשה להם תקנות... ואכן, לא חלף זמן רב והרבי זיע"א, שלבו הרחום נשא בכאבן ויגונן של משפחות רבות בישראל הכורעות תחת נטל נישואי הצאצאים, יצא במפתיע בשורת תקנות שקיצצו באופן מפליג בהוצאות החתונה ותנאי המחיה של אברכים צעירים. חידוש מפתיע זה, נחזה מראש על ידי רבי מאיר, כשבאותה עת אין מי שירד לחקר דבריו ויבין לפשרם ---

בנו אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירה שליט"א, מספר על אותם ימי ראשית התיישבותו באשדוד, כשאחדים ממקורביו, ניסו להלעז באזניו על העיר אשדוד ולדבר בה סרה, כי מרוקנת היא מכל סממן רוחני, אין בה ישיבה ואין בה תורה. כשמעו את דבריהם הגיב בפסקנות: 'ירושלים היא עיר הקודש, בני ברק היא עיר התורה, אשדוד תהא השלישית...' - סתם ולא פירש את דבריו.

ואכן, בשנותיו האחרונות עלי אדמות, עוד זכה לראות בראשית הקמת הקריות החרדיות באשדוד ובתחילת הנהירה של משפחות אברכים יראים ושלמים, היושבים על התורה ומתנהגים בחסידות. רבים זכו לראותו מביע קורת רוח מרובה מההתפתחות, כשהוא שמח שמחה רבתי בבוא האברכים הראשונים, בהתבטאו ש'נתרבתה רוח טהרה בעיר'. לראש ישיבת "שפת אמת" (מי שלימים התעטר בכתר ההנהגה והתפרסם כרבי בעל ה'פני מנחם' זיע"א) שביקרו, סיפר בקורת רוח על האברכים החסידיים שפוקדים את מעונו, באומרו: 'רואים עליהם את הקדושה, מיום שבאו לאשדוד מרגישים יותר קדושה בעיר'. אולם מעטים יודעים את חלקו של רבי מאיר בקורות העיר אשדוד ובמהפך שעבר עליה. לאחד מאברכי חסידי גור שבא מפעם לפעם לביתו, אמר: "הרבה תפילות התפללתי על העיר הזו..."

***

אנחנו מאותו החדר

כשהוא משיח אודות גדולת הרבי ה'לב שמחה' עם אחד מכאי ביתו הקרובים, הוא אומר: "באים אלי אברכים חסידי גור ושואלים אותו שאלות. אני עונה להם, אבל הם הולכים גם לשאול אצל הרבי... מה אתה חושב שהרבי עונה להם - את אותן תשובות בדיוק...". אברך אחר מחסידי גור שבא אליו, שומע אותו מתבטא על הקשר שיש לו עם הרבי מגור: "אנחנו מאותו חדר..."

והסיפור הבא, יכול לשמש כדוגמא מרתקת -

מעשה באברך גוראי, שבטרם הולדת בתו הבכורה התלבט אם כדאי שתיסע וזוגתו ללדת בסמוך למגורי הוריה המתגוררים בחוץ לארץ. כשנכנס לשאול את הרבי ה'לב שמחה' זיע"א, ענה הרבי: "אם לא קשה... אבל למה לנסוע... כדאי לשאול עוד מישהו...". מלבד שהתשובה עצמה לא היתה ברורה ומסגנונה נשמע יותר שהנסיעה אינה כה מקובלת על הרבי - גם האמירה "לשאל עוד מישהו", היתה חסרת הבנה. לא אל הרופא הפנה הרבי, ומנין נדע מיהו אותו מישהו שכדאי להיוועץ בדעתו.

מתוך שלא ידעו להכריע, עלו האברך וחמיו לביתו של אחי הרבי, מרן ה'פני מנחם' זיע"א, ושאלו לדעתו. אמר להם מרן ה'פני מנחם' זיע"א, שהוא בעצמו יכנס לשאול את פי הרבי. באותו יום, נכנס ה'פני מנחם' זיע"א לאחיו ה'לב שמחה' זיע"א, עם סיפורו של אותו אברך שהיה אצל

הרבי ולא זכה למענה ברור. הגיב הרבי: "וכי אמרתי דבר?... אם רוצים דווקא, יכולים הם לנסוע לחיים ולשלום..." ובעודו פוסע אל מחוץ לחדר, הפטיר הרבי לעברו: "כדאי לשאול עוד משהו..."

ברוב מכותם מהישנות התשובה התמוהה פעמיים, השימו פעמיהם לביתו של רבי מאיר, שהאברך התגורר בעירו. שטחו בפניו את כל המעשה וביקשו לשמוע את חוות דעתו. הרכין רבי מאיר את ראשו ומלמל כמו לעצמו: "קשה... קשה... מאור קשה...". לאחר מכן נשא את עיניו ואמר: "היא יכולה לנסוע לחיים ולשלום, שתהיה נסיעה טובה ובעזרת ה' ילך הכל כשורה".

"מה אומר ומה אדבר - משיח לנו בעל המעשה בהתרגשות - מה שהתחולל באותה לילה... כחוט השערה הפריד... כמה קשה שהיה אותו מקרה... ראית בעין שהרבי מתאמץ ומתחבט... ניכר בחוש שרבי מאיר מתאמץ ומתחבט... אבל שניהם פעלו לה ישועה..."

***

הוא מנהל את המלחמה!

באחרית ימיו, ובגבולה הצפוני של ארץ ישראל ניטשת מלחמה קשה שנודעה כ"מלחמת שלום הגליל". הוא משיח עם אחד ממקורביו שזכו שיצפין בקרבם סודותיו, והוא אומר לו: "למה מטרידים את הרבי מגור... אני פוגש אותו בכל יום בשמים, והוא עסוק... אתה יודע, הוא מנהל עכשיו את כל המלחמה..."

ככלל, הוא מרבה להשיח עם אברכים מחסידי גור אודות הנהגתו ההרואית של הרבי. דורש בשלומם ובמצב בריאותו ומברר פרטים על שיחו ושיגו עם החסידים. באחת השבתות, כשנכנס אברך לבקר בביתו, הוא אומר: "הרבי אינו עורך היום 'טיש'... שלומו טוב, אבל הוא לא עורך היום שולחן...". ובפעם אחרת, הוא פונה לאברך גוראי שסעד על שולחנו בסעודה שלישיית. "ומה סבור אתה? שמה ידעת את פעולות הצדיקים בעריכת השולחן הטהור? הרי הם נוטלים את התיבה 'נחש' ומטביעים אותה ואת משמעויותיה בענין הנשגב של ה'שולחן'... ועובר לדיבורים מרוממים אלו, מברר רבי מאיר את צורת עריכת השולחן של הרבי מגור, לפרטיה ולדקדוקיה - מי יושב לצדו והיכן עומדים החסידים, למי הוא מחלק שיריים ואימתי הוא משמיע דברי תורה. אגב, שעה שהתקיימה שיחה זו, ערך ה'לב שמחה' את שולחנו בקודש, לאחר תקופה ממושכת מאוד שלא ערך 'טיש' ברבים."

***

שיריים של הצדיק

בנו, אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, מספר, כי פעם אחת שלח הרבי בעל הלב שמחה' מגור זיע"א לאביו תפוז בידי אחד החסידים שהתגורר באשדוד. שמח אביו באותו פרי שמחה גדולה, והרבה בדברי תורה מכל ספרי החסידות אודות שיריים של צדיק הדור, "ודרש על כך כמה וכמה שעות". יחד עם השמחה הגדולה, שיבח את אותו חסיד שזכה לשמש כבלדר בין שני הצדיקים, עד שקרא עליו את מאמר הגמרא (כתובות ק"ה): "כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכורים". נבוך האברך והעיר, כי הוא לא הביא את הדורון משל עצמו, אלא שימש רק כשלוחא דרבנן מירושלים לאשדוד. בהברקה של רגע כמימריה, ענהו רבי מאיר: "לפיכך אמרו חכמים 'כל המביא' ולא רק 'כל הנותן', כי גם מי שרק מביא את הדורון ממי ששלחו, הרי זה משובח..."

***

הרה"ק רבי ירמיהל יהודה מאיר מאמשינוב זיע"א:

אינני יודע מיהו האדמו"ר ומיהו אחיו

רבנו היה בן דודו וידידו הקרוב. רבות ספר על אותה ידידות עזה ושממית. פעמים רבות נפגשו וכל פגישה צפנה בתוכה הרבה גילויים מרוממים ומרתקים. בספר "זכו תדבק" מסופר - פעם הגיע ה"ל"ש בפתאומיות לביקור אצל האדמו"ר מאמשינוב זיע"א. הרבי שהה באותה עת במקווה, והגבאי נכנס לומר לו שאחיו של האדמו"ר מגור הגיע. הגיב האמשינובער - אינני יודע מי הוא הגערער רבי ומי הוא אחיו! כשיצא הסביר את כוונתו - כשהאמרי אמת כתב בצוואתו הראשונה שהנו משאיר את ההנהגה לאחיו הרה"ק רבי משה בצלאל,

התעורר רעש גדול בשמים - היתכן? רבי מותר את הנהגתו לאחיו בניגוד לטבע האנושי כשכל אחד חפץ לראות את בנו ממשיכו! בשל כך גזרו שכל בניו ינהיגו. על כן אצלי כולם אדמו"רים!

***

הרה"ק רבי יוחנן מטאלנא זיע"א:

פרשה מופלאה ומיוחדת במינה הייתה פרשת התבטלותו ודקותו חסרת הפשרות של האדמו"ר מטאלנא זיע"א לרבנו. ים של מעשים וסיפורים בעלי מוסר השכל סיפרו על כך. האדמו"ר מטאלנא לא שת ליבו לתמיהת סובביו ובני משפחתו האדמו"רים לכן שאדמו"ר גדול ממשיך שושלת חשובה מתבטל כחסיד מן השורה לרבי אחר. אך מאומה לא הועיל - את התקשרותו לא הפסיק. חרדתו לכל מילה שיצאה מפי רבנו הייתה נוראה, כך היה גם, כשהיה האדמו"ר מטאלנא בדרכו לטבריה, להשתטח על ציונו של זקינו הקדוש ביומא דהילולא דיליה. לפנות ערב בהיות כבר סמוך לטבריה, עצרו לחנייה קלה באחד הישובים הסמוכים. משהגיעו לבית הכנסת המקומי, הבחין, בשיעור תורה המתקיים במקום. מיד התיישב והצטרף לשיעור. כל ההפצרות מצד מלוויי מכי השעה דוחקת, פן לא יספיקו להגיע לטבריה מבעוד יום, לא נכנסו אל ליבו, והוא באחת ומי ישיבנו: "הרבי ציווה".

***

מתוך הים הגדול ליקטנו ועיכדנו מעט סיפורים נבחרים מתוך הספר הנפלא "תנחומיך ישעשעו נפשי" שהוא כעין יומן שרשמו נכדיו וחסידיו:

***

ב"ה יש לי רבי!

לאחר הסתלקות הבית ישראל היה שבור ורצוף, והיתמות אפפה את כל ישותו. לא בניקל קיבל על עצמו רבי חדש. כחסידי קמאי התיישב בדעתו ורבות הרהר בדבר. כעבור מספר שבועות, ביקר אצל הרבי ושהה זמן רב בקו"פ. לאחר הביקור הגיע האדמו"ר מטאלנא לכולל של נכדו, לבקשו שיצא החוצה, כשהוא נרגש ביותר תפש בידי נכדו ורקד בשמחה עצומה ונפלאה - "ברוך ה', יש לי כבר רבי, יש לי ב"ה רבי. הנכד המופתע ניסה לדלות מפיו מה היה שם בקודש פנימה ומה ארע שלפתע נשתנה הכל ויש לו כבר רבי, התחמק הטולנער ואמר - "מה יש לי כבר להסביר, גיליתי לפני הרבי כל מסתורי ליבי והוא ענני מה שצריך, העיקר שיש לי כבר רבי ומה אני צריך יותר!".

***

באחד מהימים בא נכדו לקחתו מביה"כ זכרון משה, לאחר תפילת שחרית שארכה אצלו מאד, והנה ארע מחזה משונה ומוזר שלא תאם כלל את הסב"ק העניו, הולך הוא אחרי אברך ירושלמי לכל מקום, מצביע עליו באצבעו ואומר - "ידע הציבור כי אסור לצרף אברך זה למניין!!" ודבר זה היה מנוגד מאד לדרכו לקרב כל אדם. עד שנתברר כי ביום הקודם קבל מן הסב"ק מהרבי הלב שמחה תפוז ואחרי התפילה בזכרון משה ישב ברוב חשיבות לקלף הפרי קודש, וחילק פלחים ביראה ובחרדה לכל המתפללים, אברך זה לגלג על החלוקה ואף שאל בבזו ובהקנטה: האם התפוז מעושר וכשר לאכילה? והיה הדבר מספיק אצלו בלי שום פשרות להיות האברך הזה פסול מצדו למנין! לאחמ"כ הסביר שחפץ להסיר מעל אותו אדם את הקטרוג הנורא שהיה עליו בשמים, ועל כן המתיק את דינו בבזיונות כאן בעולם הזה.

***

קוויטעל מעבר לים

קוויטעל ביום ההולדת מעבר לים - בשנת תשל"ח היה הרבי הלב שמחה בחו"ל בתאריך זה, התיישב האדמו"ר מטאלנא בכובד ראש ובישוב הדעת, נוטל ידיו שלוש פעמים, חוגר גרטל בהקפדה, מוציא הוא דף חלק ומסביר לנכדו המשתאה: היום, עשירי באלול הוא יום הולדתי, מנהג הוא לי כל שנה להכנס לקו"פ לבקש ברכה, נכתוב כאן הקוויטעל ונכניס בספר גוראי, ואזי יקראהו הרבי בעיניו הקדושות. כתב את הקוויטעל המצו"ב ברצינות גמורה, ובחרדת קודש נטל את הספר בית ישראל והכניס את הקוויטעל המקופל לעמוד שנקלע אליו

ופניו בוהקות באור מיוחד. ב"ה, פנה לנכדו, לכבוד יום הולדת עשיתי פראוון כמנהגי אצל מורי רבי. מה לו לאדמו"ר מטאלנא שהרבי הלב שמחה באמריקה נמצא והוא יושב בירושלים המרוחקת, הרי לדודו הרבי רואה הכל ויודע הכל, רק צריכים קצת יגיעה עצמית והרבי כבר יעשה המה שנתר לעשות. רק חסיד אמת מרגיש כך, בלא משוא פנים ובלי דמיונות.

***

זה לשון הקוויטעל:

בעהש"ת אור ליום ד' לסדר כי תצא י"א אלול תשל"ח לפעה"ק ירושלים תובב"א
אל כ"ק אדמו"ר שליט"א
ביום שלפנינו יוד אלול לפני שבעים ושתים שנה נולדתי
וכבר עבר היום שהכנתי לשנת שבעים ושלושה ולא שמת לי לב לעשות תשובה.

לכן אבקש את רבנו י"ג שיברך אותי
שאתעורר לעשות תשובה ואתקן מה שצריך
בפרט שיהיה לי אמונה פשוטה בה' ובמשה עבדו
יוחנן בן חוה
רעיתו תחיה צפורה פעריל בת רבקה לאריכות ימים ושנות חיים
חתנו ישראל צבי בן בילה לרפואה שלמה
בתנו גיטל מירל בריינדל לאה וצאצאיה קודש יחיו.

***

מלך ישראל

היה זה באחד מימי השבע ברכות לנכדת הרבי. האדמו"ר מטאלנא ישב כדרכו למטה בקהל, חסיד אמת הדבוק ברבו, מלא שמחה מכל רגע, ולפתע החלו כל החסידים לשיר שיר שמח בלי מילים - אבל מלא נשמה. החל האדמו"ר להתרגש מאד ואמר לכל הסובבים אותו: "אתם אינכם רואים? הוא ממש מלך ישראל! יושב הוא עכשיו דבוק בקונו מלא שמחה עם כל היהודים המשתתפים בשמחתו ונראה ממש כמלך ישראל".

***

כשסיפר לרבי שנסע הוא לאסוף כסף עבור הכולל, הוציא הרבי שטר מכיסו, הגובה ביותר שהיה אז - חמש מאות לירות, ונתן לו עבור הכולל. מיד כשיצאו מהרבי חיפש האדמו"ר עט וכתב על גבי השטר שקיבל זאת מאת הרבי והסביר לנכדו: "כסף כזה ברכה והצלחה מונחים בו, אין הוא לשימוש חד פעמי. צריכים לשומרו כסגולה וכברכה להרבה הצלחה". ונתן לנכדו לשמור על השטר.

***

פעם אחת בחודש

כידוע הייתה דרכו לבוא בכל ר"ח אל רבו. כן נהג אצל ה"בית ישראל", ה"לב שמחה", וה"פני מנחם". וכן אצל יבלחט"א כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א. באחד מהחודשים הוזקק להיכנס שוב אל הק"פ, אך הוא אמר - 'אומרים בקידוש לבנה' "תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם שבשמים פעם אחת בחודש, דים" ולמדנו מורא רבך כמורא שמיים, ובתורה נאמר "את ה' אלוךך תירא" ולמדנו - את - לרבות תלמידי חכמים. הרי השווה הכתוב כבודו ומוראו של הרבי ככבודו ומוראו של הקב"ה, מה לי להיכנס יותר מפעם אחת בחודש, כיצד אוכל, כיצד אהין ואעזיז בקושי פעם אחת בחודש צריכים וחייבים ואזורים עוז, אבל שני פעמים!?"

***

באחת מהשבתות בשנים 'הסגורות' אצל הלב שמחה, נראתה על פניו כעין עננת עצבות, וכל מעשיו היו משונים מכל שבת. לאחר השבת סיפר: כשסיפרו לזקני רבי דוד מטאלנא שרבו הרה"ק מרוזין נלקח למאסר, היה זה בליל שבת לפני הקידוש. ומרוב צער הוא פשוט שכח לגמרי ת מילות הקידוש והוזקק לקרוא מתוך הסיודו! וכן נהג עד יומו האחרון. כשנסעתי מבית וגן העירה ועצרתי ברמזור אדום, עצרה מולי מכוניתו של הלב שמחה - בצד השני, ויצאו ממנה משמשי הרבי ואמרו שהרבי נוסע ברכבם, אינו חש בטוב וצריך אישפוז דחוף בבית החולים, אולם שומרים את הדבר בסוד ולא יודעים מזה בבית המדרש. רק לו הם מגלים שיתפלל על הרבי שיחזור בשלום וירגיש טוב. ובקשו הימנו

שישמור הדבר בסוד. והיה מוטרד עד מזה והסביר: "המשמשים חושבים שאני גיטריי מאד, לכן סיפרו לי, אבל הצטערתי שאינני כל כך נאמן ומסור הרי לא שכחתי את הקידוש ולא שכחתי כלום מרוב צער ועגמת נפש, זה נקרא גיטריי? זה נקרא מסור ונאמן? הייתי צריך להיות יותר נאמן, יותר מסור.."

***

בשנת תשמ"ט התקיימו בחירות בארץ, והרבי הלב שמחה יצא מגדרו והבטיח לציבור הבוחרים "בני חיי ומזוני" לכל העוסקים למען רשימת אגודת ישראל ג'. האדמו"ר מטאלנא כחסיד צעיר, נכנס במסירות נפש לעזור ולהבטיח לאנשים ישועות וברכות שלא על פי דרך הטבע, ואמר לכולם בבטחון אמיתי אם הרבי שהוא כמיליונר גדול בכסף, כתב שיק פתוח מה יש לדאוג?! אנו נסמכים על ברכותיו וממלאים את הסכום על פי חתימתו. הרי מיליונר הוא בזכויותיו ומעשיו הטובים עבור כלל ישראל, ותקצר היריעה מלספר על כל האנשים שנושעו מברכותיו.

***

הרבי עולה מקומה לקומה

כששמע שהעבירו את כ"ק מרן הלב שמחה בדירתו ברח' אלפנדריי מקומה א' לקומה ב' באותו בניין. אמר: מיסודות החסידות הוא להאמין שהצדיק שאליו מקושרים הוא הממוצע בין האדם לאלוקים. גם במתן תורה כתוב על משה רבנו "אנוכי עומד בין ה' וביניכם". וכפי הביטול וההכנעה לצדיק כך מקבלים ממנו יותר ויותר, הרבי קיבל על עצמו יבסורים - יסורי דור, כך דרכם של צדיקי אמת למסור נפשם עבור הדור, אין להם שום חפץ עבור עצמם רק עבור כלל ישראל. אבל החסיד המקושר צריך שיחלה עצמו עליו להתפלל ולהיות ערני על מצב הרבי. כל דבר בעולם מסמל עבורו, הנה הרבי כבר עולה קומה, הוא עולה במדרגתו עוד ועוד, ועלינו לרדק בו שלא יתרחק מאיתנו, ללכת בדרכיו לנסות לעשות רצונו צריכים לחשוב בצדיק ולעשות פעולות עבורו. וסיים: השי"ת יעזור שיהיה לרבי נחת רוח מכל החסידים ויהיה בריא ושלם באריכות ימים ושנים טובות.

***

כששמע שהלב שמחה נסע אל הכותל, שמח שמחה גדולה על הטבת מצב בריאותו של הרבי. כעבור זמן ביקש מהמשמשים לנסוע לכותל ואמר בבדיחותא: יש לכותל כבר עוד יחוס, הרבי היה שם - כדאי לנסוע לשם. לכל דבר של הרבי יש חשיבות וכמה שיותר מחשיבים ומחבבים זאת הדבר מקבל עוד יותר תוקף, בוודאי ובוודאי יש לכותל קדושה עילאית גם בלא זאת, אבל להראות חביבות צריכים לקום ולנסוע עוד תיכף היום לכותל, אולי השערים עוד פתוחים בזכות הרבי שליט"א!?"

***

כשראה בפורים הרבי הלב שמחה את הרבי מטאלנא מחופש, חיך מאד, פנה לאחיו בעל הפני מנחם, ואמר "ראה נא, הרבי מטאלנא מחופש, דומה הוא לי - גם אני מחופש!" ושלח לו לחיים מהטיש וענה לחיים טובים ולשלום.

***

רשימת דברים מתוך אחד הביקורים:

יום ה' אור לא' אב ליל ר"ח:

הגבאי: הרבי מטאלנא כאן, הוא בא תמיד לכבוד ר"ח.

הלב שמחה: חיך מאד ואמר: די רבי איז דאך א היימישע, א היימישע איד דאך.

האדמו"ר מטאלנא: ב"ה שאזני שומעות כאלו מילים טובות, הכל היה כדאי לבוא לכאן לשמוע כך.

האדמו"ר מטאלנא: צריכים ברכה שיהפוך ה' החודש הזה לששון ולשמחה שיהיה הגאולה שלימה.

הלב שמחה - אמן גאולה שלימה.

האדמו"ר מטאלנא: אני צריך לברכת הרבי הרבה אנשים באים אלי ומה אני ומה חיי? גאר-נישט שבגאר נישט!

הלב שמחה מחייך ואומר בקול ברור: די רבי זאל האבען הצלחה גדולה אין אלע ענינים.

לאחר אותו ביקור לא יכל האדמו"ר להירגע במשך ימים רבים מהביטוי

***

אולי פתוח...

באחת השבתות אחרי מנחה התיישב לסעודה שלישיית בבית נכדו וציווה לכל חסידי גור שהיו רבים מהם שילכו לביהמ"ד גור ולא ישארו כאן. אולי יהי הפתוח אצל הרבי ויפסידו, התפלאו כולם הרי כמעט אף פעם אינו משלח את הציבור, ועוד שכבר ארבעה שבועות סגור ומסוגר בקו"פ ומה עכשיו? ניסו להתחמק ואמרו שמן הסתם יהיה סגור גם השבת ורוצים להישאר ולהתחזק ולשמוע דברים טובים. אמר להם האדמו"ר בקפידא: וכי זהו רצון ותשוקה אצל חסיד? השבת הרי הפטירו נחמו נחמו עמי, נחמה בכפליים, ולא יהיה פתוח? אני זקן ואין בי כחו אבל אתם חסידי גור צעירים, רוצו שלא תאחרו, בודאי יהיה פתוח ויהיה טיש בס"ג של שבת נחמו. פנה לנכדו בעל הבית ואמר לך גם אתה, נסתדר כאן לברנו, רק אם באמת עוברים - תעבור ותרוץ לבשר לנו בשורה טובה. אולי יהיו מכאן עוד שירצו לרוץ ולזכות לעבור אצל הרבי. וכך ממש היה, עברו ושרו בס"ג, והנכד רץ לביתו לבשר הבשורה, וקמו חלק ללכת להספיק לעבור, ושמח האדמו"ר שמחה גדולה על זה.

***

הרה"ק רבי מנחם מנדל מליובאוויטש זיע"א:

ידידים נאמנים היו רבנו והאדמו"ר מליובאוויטש. רבנו ביקר אצלו מספר פעמים לפני הנהגתו, וכן פעם אחת לאחר הנהגתו - ביקור מפורסם שנאמרו בו דברים רבי משמעות. רבנו והאדמו"ר תמכו זה בזה במאבקים הציבוריים למען קדושת ישראל, ועודדו זה את תקנותיו של זה. בעת שהחל רבנו את הנהגתו, הזכיר זאת הרבי בהתוועדות שערך בשב"ק, תוך שהו אמתאר את מסכת הקשרים בין בית גור לליובאוויטש. היה זה מקרה נדיר וחד פעמי בכל שנות הנהגתו שהזכיר ברבים דברים מעין אלו - את דבריו חתם בכרכה לבבית להנהגתו של רבינו: - כאן המקום לברך, במעמד של עשירות ומאות מישראל, ובמקום קדוש, שהנשיאות תהיה בהצלחה רבה ואמיתית, על יסוד מסורת אבות... עד לאופן של מעלין בקודש וכו', עד שנזכה ל"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש".

הרה"ח ר' יקותיאל ראפ ש"י מספר: "זכורני, שפעם בחודש אלול, הוציא הרבי פתק לפני שיצא לקריאת התורה, וכתב שם את שמו של האדמו"ר בעל ה"לב שמחה" מגור ושם אמו, וביקש שיתפללו עבורו, והוסיף בפתק: "לרפואה שלימה, כתיבה וחתימה טובה, אריכות ימים ושנים טובות", (שמן ששון מחברין).

***

הרה"ק רבי אברהם יצחק מתולדות אהרון זיע"א:

אהימעלדיגע חאפ!

רבנו פגשו פעמים רבות והאדמו"ר מתולדות אהרון העריצו עד למאור. חלק גדול מהפגישות נערך בטבריה בה נהגו לשהות. פעם שהה האדמו"ר מת"א בדירה בה נהג רבנו לשהות בעבר. במשך כל היום בו שהה בדירה הגיעו שיחות טלפון רבות אשר ביקשו את האדמו"ר מגור. אמר האדמו"ר מת"א למשמשו כי כדאי להשיג את מספר הטלפון בדירתו הנוכחים של רבנו למען יוכלו למסרו למתקשרים. אמר הגבאי שאכן כך יעשה למחרת בעת שיפגשו האדמו"רים כפי שסוכם קודם לכן. בעת שרבינו ואורחו - האדמו"ר רבי אברהם יצחק קאהן זיע"ע מתולדות אהרן - ישבו ושוחחו בדברים העומדים ברומו של עולם, ניגש בפנית החדר משמשו של הרבי האורח אל אחד מגבאי רבינו, ושאל בלחשיה על אוזנו, מה מספר הטלפון כאן.

לתדהמתם, נשמעה לפתע קריאה מפי רבינו: - אין צורך!... הוא בעצמו רבי ויכול לברך בעצמו! - - והמשיך בשיחתו עם אורחו. משנתעשתו הגבאים והבינו משמעות הדברים, נאלמו מול עוצמת הגילוי, אין זאת אלא שהרבי שמע את הלחשיה מרחוק, ואז, ברגע כמימרא, בהרף - עין, קלט כי השאלה באה בגין צלצולי הטלפון בדירתו לשעבר, וכמובן

נדרשת תשובת האדמו"ר וברכתו. לפיכך הגיב תוך כדי דיבור, כי אין צורך למסור את מספר הטלפון, והפונים יוכלו להתברך מפי של הרבי מ"תולדות אהרן" - - -

בצאתם מעם רבינו, שאל האדמו"ר מ"תולדות אהרן", האם ביררו את מספר הטלפון. כשמעו מפי המשמש את תגובתו המפתיעה של הרבי מגור הביע השתאותו: "איני סבור שיש בכוח אנוש להגיע לתפישה מהירה שכזו... הרי זו תפישה שמיימית!" א הימעלדיגע חאפ!".

***

בית בריסק:

רבנו היה נחשב מאוד בבית בריסק והגרי"ז התייחס אליו כאל אחד הגדולים. בנו, הגאון ר' יוסף דב מבריסק, אמר בשנת תשל"ז, אחר הסתלקות ה"בית ישראל": "חסידי גור לא הפסידו רבי, כי רבי היה להם, ורבי יש להם. אנו הפסדנו". כי מקודם היה מרבה להתרועע עם רבינו והפליג בשבחים על בקיאותו וחריפותו.

***

הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא זיע"א:

בציניו פעם הנהגה מסויימת של רבינו, התבטא הרבי מרחמסטריווקא: "מה שהוא יכול, אף אחד אחר אינו מסוגל!".

***

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א:

כאשר באו להחתימו על כרוזים שונים שעסקו במערכות על קדשי ישראל. היתה שאלתו היחידה אל הבאים: "הרבי מגור חתם? מיד לכשהשיבו לו בחיוב, מבקש היה עט וחותם, מבלי לעבור אפילו על תוכן הכרוז. תופעה זו אגב, חוזרת היתה ונשנית אצל כמה וכמה מגדולי הדור הנודעים, לאורך כל ימי נשיאותו של רבינו, בראותם בו גדול הדור.

***

ראש עדת החסידים

כשעבר רבינו את הניתוח בשנת תשמ"ה, היה האדמו"ר מלעלוב דרוך כולו ולא חדל מלהתפלל למען רפואתו, לכשנתקבלה הבשורה הטובה כי הניתוח עבר בהצלחה, נענה ואמר: "אין ספק כי הבעל שם טוב הקדוש בכבודו ובעצמו עמד והתפלל למענו, כי על כן, ראש עדת החסידים בדורנו הוא!".

***

את מחלתו של רבינו בשנים האחרונות, ייחס האדמו"ר זצוק"ל לבנייתו של קן הצרעות המורמוני בהר הצופים, אשר פגעה בציפור נפשו הקדושה של רבינו, והרבה להילחם נגדה.

***

בשלחנו הטהור בשבת קודש, היה הרבי משה מרדכי מלעלוב משורר ומעתי בזמירות שבת: "שמחם בבנין שלם", באמרו שבכוונתו לשמו של הרבי מגור הנרמו במילה "שמחם", שנזכה כי בימיו יושע ישראל - - -

***

אל רבי, אין נכנסים עם מקל!

בביקור אחד מסר האדמו"ר מלעלוב את מקלו למשמשו לפני שנכנס אל רבינו, בהסבירו לאלויו: "אל רבי, אין נכנסים עם מקל!".

***

פעם שלח האדמו"ר מלעלוב את אחד מחסידיו שהתחבט בבעיה דחופה להתייעץ עם רבנו. רבנו שמע רק את ראשית דבריו והשיב כדרכו במהירות ובקיצור. חזר החסיד מאוכזב אל רבו, והביע את חששו שמא לא הבין האדמו"ר מגור את דבריו. חייך האדמו"ר מלעלוב והסביר, גם ללא רבישע עניינים, האדמו"ר מגור הנו חכם עצום ופיקח שביכולתו להבין עניין סבוך על בוריו ברגע כמימריה. אלא שבעל מידות טובות הוא וכדי לתת לשואליו הרגשה טובה הוא שומע את דבריהם עד תומם. "בנושא שלך" - המשיך האדמו"ר מלעלוב והסביר לאותו אדם - "ישנה חשיבות מכרעת לרחיפות שבביצוע עצתו של האדמו"ר מגור. לכן, לא שעה האדמו"ר להסבירך הארוכים. ומיהר לפוטרך מלפניו, כדי שתזדרז ותממש את אשר יעץ לך לעשות!".

***

מספר מקורבו ונאמן ביתו הרב שמחה קרקובסקי שליט"א - בין רבנו

ואדמור"י גור שררה ידידות עצומה. נכחתי פעם כשה"לב שמחה" הזכיר בתוך שיחתו את רצונו להעביר את ציונו של אביו להר הזיתים. רבנו שלא הייתה דעתו נוחה מכך, כשיטתו הידועה ש"צדיקים מסתדרים בעצמם", לא השיב ופשוט עבר לנושא אחר, ה"לב שמחה" הבין את כוונתו ושוב לא העלה את הנושא. כשרבנו שהה בבית החולים במצב קשה, ביקרו ה"לב שמחה", לפני שנכנס לחדר אמרתי לרבנו שהאדמור"ר מגור מגיע, אך כשהאדמור"ר נכנס היה נראה שרבנו לא מבחין בו בגלל מצבו, האדמור"ר יצא, אך מיד לאחר שיצא הרים רבנו את ידו לתת לו שלום - התברר שבגלל חולשתו לקח לו זמן להרים את ידו - לא רציתי שתגרים לו עגמת נפש, אזרתי בעצמי עוז ויצאתי בריצה לחפש את האדמור"ר, כשסיפרתי לו את אשר ארע, שאלני ה"לב שמחה" - האם לחזור? העזתי ועניתי - "היה ליה ידיה ואוקמיה! חיך ה"לב שמחה" וחזר לחדר, החזיק ביד רבנו ושב על עקבותיו.

***
הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל ממחנבוקא זיע"א:

האדמור"ר ממחנבוקא היה ממעריציו הגדולים של רבנו, ניצב כחייל לכל אשר ביקש רבנו, והזכיר שמו בסילודין. הגיעו דברים לידי כך, שאחד מבני ביתו אמר לפניו: - ברחוב אומרים שהוא חסיד גור... והאדמור"ר ממחנבוקא משטעו בחריפות - איני בוש בזה!...

תאמרו לרבי שיתפלל עלי

פעם הופיעו בביתו מספר נכבדים מחסידי גור כדי להחתימו על כרוז בעניין ציבורי. כשהגיעו ראו את האדמור"ר מרותק למיטתו בחולשה עצומה ומחובר למכשירים רפואיים שונים. בראותם שכך סבו על עקבותיהם, וחפצו לשוב בפעם אחרת. אולם האדמור"ר הבחין בהם וקרא להם לחזור. כשמע כמה דברים אמורים וכי בשליחותו של האדמור"ר מגור הגיעו הודיע נחרצות שהוא חפץ לחתום כעת! חברי המשלחת נבהלו והפצירו בו שלא יתאמץ כל כך. ברם, דבריהם לא הועילו. על אתר עשה האדמור"ר מאמץ עליון, דרש בתוקף כי יושבוהו על מיטתו וכי ינתקוהו מן המכשירים הרפואיים, למען אשר יוכל לחתום על הכרוז. כל הפצרות הנוכחים, והרופא ביניהם, לא הועילו - הוא באחת, ומי ישיבנו. בדלית ברירה, נתמלאה דרישתו, ואז, לכשישב כבר על מיטתו, דרש כי יביאו לו את מלבושו העליון וילבישוהו בו, שכן בצורה אחרת לא יחתום. לאחר שחתם על הכרוז, נענה האדמור"ר בהתרגשות רבה ואמר אל השלוחים: "מבקשני מכם, כי בשובכם ירושלימה, תואילו להזכירני לפני רבכם - האדמור"ר מגור - שכן מבקר הוא לעיתים תכופות בכותל המערבי, ואף להתפלל יודע הוא - כי יואיל נא להתפלל עבורי לרפואה שלימה!"

החסידים, נלהבים מן האירוע העילאי שהוטלו לתוכו, לא היססו הרבה, עלו מיד על רכב ושובו בני ברק, לדווח על תשובת רבינו. עם כניסתם וראותם את פניו של האדמור"ר, הוכר בעליל כי חלה הטבה משמעותית במצבו. גם אנשי המקום אישרו זאת. והאדמור"ר, מיד בראותו את פניהם שוב, נענה וקרא: "בוודאי הזכרתם אותי כבר לפני רבכם בירושלים הוא כבר התפלל עלי בכותל המערבי!" ואל אנשי ביתו פנה ואמר: "הלא אמרתי לכם, כי יודע הוא להתפלל! בטוח אני כי בשעה תשע בדיוק התפלל עלי, שכן אז, לפתע, השתפרה הרגשתי עד לבלי הכרי!"

***

סיפר ר' שמחה בונים וקשטוק בספרו "השלהבת שלא קפאה" - באחד מן הימים ביקר רבנו בבית האדמור"ר ממחנבוקא. עם פרידת גדולי עולם איש מעל רעהו, ולעת שהאדמור"ר ממחנבוקא קם ללוות את אורחות הגדול, חטפו כל הנוכחים מן ה"שיריים" שעל השולחן. ביקשתי כי למצער בקבוק היין ישאר למען בעל הבית, האדמור"ר ממחנבוקא, ולקחתי עימי את הבקבוק.

הרבי ממחנבוקא ליווה את אורחו עד הפרוזדור. כאן הפנה רבנו את פניו והורה בידי, בהעירו כי אין צורך שיטרח... ותוך כדי דיבור, חזר ללוות רת הרבי ממחנבוקא עד חדרו...

משירר רבנו אל המכונת, נראה גם האדמור"ר ממחנבוקא ליד הרכב...

לא ויתר הצדיק וירד ללות שנית את האורח הקדוש... למחרת, עליתי אל בית הרבי ממחנבוקא, סיפרתי כי אני הוא שנטלתי את בקבוק היין. - אכן נפלא בעייני לאן נעלם - העיר הצדיק. - לקחתי כי ראיתי שחוטפין, וביקשתי לשומרו בשביל הרבי - הסברתי - אם רצונו של הרבי אלך ואביא מייד את הבקבוק. - בוודאי רוצים אנו, הן "שיריים" מהרבי מגור הוא - הפטיר הצדיק.

***

באחד הימים לעת שהזכירו לפניו את רבנו, בעת שלא היה בקו הבריאות, נעל הרבי ממחנבוקא את שערי ביתו, והוא שהיה בעצמו חלוש וידוע מכאובים וחולי, התייצב יחד עם אחד מגבאי, ואמר במשך מספר שעות רצופות את כל ספר התהילים, בקול רם מילה במילה, לרפואתו של הרבי מגור!

***

כאשר נסתלק האדמור"ר ממחנבוקא זצוק"ל, ביום הכיפורים תשמ"ח, הפטיר רבינו ואמר: "הוא היה לנו ידיד אמיתי!"

***

הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זיע"א:

שנה אחת בחג הסוכות - והיה זה כבר בימי מחלתו של רבינו, אמר האדמור"ר מבוהוש לאחד החסידים: "חג הסוכות, הוא זמן שמחתנו, ואפשר לרכוש בו שמחה לכל ימות השנה. הצדיקים, זוכים לשמחה, ואם תזכה להחזיק ברבך - האדמור"ר מגור - ולדבוק בו כדבעי, תזכה גם אתה ליהנות מאותה שמחה!"

***

למען יזמרך כבוד

בעת שניחם אבלים אצל רבי יעקב לייזער מפשאורסק באנטוורפן אמר - מכירני יהודי בארץ ישראל - הלא הוא כ"ק האדמור"ר מגור - אשר בכל המצבים ובכל הזמנים מקיים הוא בעצמו את הפסוק 'למען יזמרך כבוד ולא ידום!' היה זה לאחר שניחם את רבנו וראה כיצד הוא מפזם כהרגלו. והוסיף - שעבודה זו גדולה יותר מהעבודה של 'ידום אהרון'!

***

בימי חוליו של רבינו, נענה הרבי מבוהוש ואמר: - רב חילו של הרב מגור בעבודת הנענועים בחג הסוכות, עתה כשהוא חולה, יהיה עלי להטות שכם, במאמץ רוחני מיוחד

***

מספר מקורבו ואיש אמונו של האדמור"ר מבוהוש זיע"א - הרב אפרים שכטר הי"ו - חתנו של הגה"ח ר' ישראל שרייבר זצ"ל גדול חסידי רוזין - קשרי הידידות וההערצה ששררו ביניהם אינם ניתנים לתיאור. הקשרים החלו בשנת תש"ט כשהל"ש נפגש עמו בבלגיה. וכן בשנים לאחר מכן כשהיו נפגשים בשוויץ בה שהו לצרכי מנוחה. שמעתי מפ"ק האדמור"ר מבוהוש עצמו שהל"ש היה מגיע לביתו עם סוס ועגלה נהוגים בידי עגלון מקומי (הייתה זו עיירה בה היה אסור לנסוע ברכב ממונע), ומשם הם היו יוצאים למשך מספר שעות אל היער ללימוד משותף. 'מעולם', אמר הבוהושער, 'לא הצלחתי להקדימו, ככל שניסיתי לבוא קודם אל ביתו, תמיד הוא הקדים את בואו כדי שהוא יבוא אלי ולא אטרח בבואי אליו.'

***

איך בין א גערער חסיד!

אינספור פעמים שמעתי מפיו את המשפט "איך בין א גערער חסיד". הוא גם נהג לומר לי - הנך קשור לגור. דע לך, שבעצם ההתקשרות לגור כבר זוכים לישועה! ביקשתי ממנו פעם שיזכירני בפני הל"ש, אך הוא השיב, אינני יכול, זקוק הנני להזכיר את עצמי לישועה!

***

בכל פעם שנסעתי אל הרבי הלב שמחה, הוא ביקשני להזכירו בשמו יצחק בן חוה. אחת הפעמים ארעה בשנות חולשתו של הל"ש, הוא ישב כשראשו מורכב כשחולשה נוראה אופפתו. באותו זמן גם האדמור"ר מבוהוש היה חולה ולפי בקשתו הזכרתי את שמו. ברע שהוצאתי מפי את המילים 'יצחק בן חוה', נרעד הל"ש, הזדקף בכסאו, ואיחל בהדרגה - 'א רפואה שלימה'.

***

כאחת הפגישות ביניהם בהן זכיתי להיות נוכח, התעניין האדמו"ר מבוהוש על דבר מנהגו לחלק פירות לנכנסים אליו. הל"ש השיב - 'יהודים נכנסים לבקש ברכה, הרי להם ברכה! מאז אותה פגישה, החל גם האדמו"ר מבוהוש לחלק מזונות למשחרים לפתחו.

***

סמיכה

אחת הפגישות הייתה אפופת רז ומסתורין. ביקרנו במעונו כשהאדמו"ר מבוהוש היה מלווה בחותני הרב שרייבר ויבלחט"א נכדו כ"ק אדמו"ר מבוהוש שליט"א. הבוהושער והל"ש שוחחו ביניהם ברמזים וקטעי מילים משונות כשאנו לא הצלחנו להבין מאומה מדבריהם. לבסוף שאלו הבוהושער - 'מה אתם אומרים על נכדי, האם הוא יודע ללמוד?' והל"ש השיב - 'וודאי, הרבה מאוד'. ושוב שאלו הבוהושער את אותה שאלה, והל"ש השיב כמקודם. כשיצאנו שאלתי את חותני מה פשר השאלה והתשובה. חותני הרהר מעט וענה לי - 'שכח בבקשה את אשר שמענו כאן, ואל תוסיף לדבר על כך. כמובן שעשיתי כבקשתו. כעבור שנים, הסתלק האדמו"ר מבוהוש בעת שהיינו עמו בשוויץ. בדרכנו חזרה, אמר לי חותני - האם הנך זוכר את אותה שיחה מסתורית במעונו של האדמו"ר מגור? כעת אסביר לך מה הייתה כוונתם - הייתה זו סמיכה לאדמו"ר! הרי זצ"ל שאל האם נכדו ראוי להנהיג, והל"ש אישר שאכן כן - הוא ראוי לכך!

***

לאחר הסתלקותו של רבנו, שהינו במחיצתו. וכך שח לנו האדמו"ר מבוהוש - כעת הנכם שבורים ואבלים. אולם הרבי הולך ומתעלה כעת מהיכל להיכל, והוא שרוי בשמחה גדולה. עליכם להיות מרוצים!

***

היכן שלא דיברו בתפילה נותר שלם!

ובמאמר המוסגר - כשהייתי עמו ברומניה. ביקרנו בבית מדרשו בו התפלל לפני המלחמה. אמר לי הבוהושער - 'רואה הנך את ביהמ"ד כיצד הוא שלם לחלוטין? גם ביהמ"ד בעיירה גור נותר שלם לאחר המלחמה. יכול הנך לשאול את האדמו"ר מגור - כל בתי המדרש בהם לא דיברו בתפילה נותרו שלמים ולא נחרבו!

***

בבואו לנחם את האבלים על הסתלקות רבינו, פתח ושורר את הקטע מסיומה של ברכת המזון: "במרומם ילמדו עליהם ועלינו, זכות שתהא למשמרת שלום" וכו' אחרי כן שורר את הפסוק "אתה תקום תרחם ציון" (תהילים ק"ב יד). והוסיף: כשהצדיק נמצא מסתכלים עליו וכשהוא הולך מאיתנו כל אחד צריך להביט על עצמו ולתקן. בעת צאתו מניחום האבלים, אמר בצער גדול: - הוא לא היה סתם צדיק, רבי גרידא, אלא "בעל שם"! כחודש אחרי כן, ב"ד מנחם אב, נסתלק גם הרבי מבוהוש לבית עולמו.

***

דקה של האדמו"ר מגור

מספר כותב תולדותיו הרב יעקב שלמה לוי: כשעשה האדמו"ר מבוהוש חנוכת הבית לבית מדרשו, הזמין את רבנו אל המעמד. רבנו שלח את בנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לכבד את המעמד בנוכחותו. כעבור מספר ימים ביקש האדמו"ר מבוהוש להודות ללב שמחה על השליח המיוחד ששלח ונסע אליו במיוחד לירושלים. כשהגיע ערכו לכבודו שולחן ערוך במיני תרגימא ולחיים, אולם האדמו"ר אפילו לא התיישב, אלא הודה קצרות ויצא כעבור מספר דקות! לשאלת מקורביו מדוע טרח כל כך לשם ביקור כל כך קצר, ומדוע כה מיהר. השיב האדמו"ר בתמיהה - 'האם יודעים אתם ערכה של דקה של הגערער רבי?! הגעתי עבור שני דברים - כדי להודות וכדי להזכיר מאן דהו לישועה, וכי אגזול עוד מזמנו?!'

***

הגאון הגדול רבי אהרון קוטלר זצ"ל:

בחורף שנת תשט"ז ביקר רבינו בארה"ב ובאחת השבתות שהה בליקווד. בסעודה שלישית סר לישיבה והיסב במחיצתו של ראש הישיבה רבי אהרון קוטלר זצ"ל. רבי אהרון לא הסכים לומר דברי תורה

כדרכו והפציר ברכנו שישמיע מתורתו. כשרכנו לא יכול היה יותר לסרב השמיע את הדברים הבאים - "במדרש בפרשת השבוע - פרשת יתרו - נאמר: "טוב שכן קרוב מאח רחוק - שכן קרוב - הוא יתרו, אח רחוק - זה עשיר". והקשה אבי האמרי אמת - הרי קיימא לן שאין טוב אלא תורה, ומה שייכות יש לתורה לכאן? ותירץ שהרי איתא במסכת סופרים, שיש קע"ה פרשיות בתורה, כנגד שנותיו של אברהם אבינו. וחז"ל אמרו - הובא ברש"י - שאברהם אבינו נפטר חמש שנים קודם זמנו, כדי שלא יצא עשיר לתרבות רעה בימיו. נמצא, אם כן, שעשיר גם לחסר חמש פרשיות מן התורה. לעומת זאת מצינו, ביתרו ואף זה הובא ברש"י שיתרו נקרא יתר, שיתר פרשה אחת בתורה. ובזה יובנו דברי התורה, שאכן לעניין טוב, ואין טוב אלא תורה, היה עדיף יתרו, שיתר פרשה בתורה, מעשיר שמיעט חמש פרשיות מן התורה". רבי אהרון הביע את התפעלותו מהדברים אשר מלבד החידוש שבהם, הייתה גאונות בשייכות הדברים לייחוד דבריו על דברי ראש הישיבה עצמו. מפני כבודו של רבנו לא השמיע רבי אהרון את חידושי עצמו אלא חזר על מאמר בשם "חפץ חיים". בגמר הסעודה כיבדו בזימון על הכוס.

***

הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל:

פעם, לאחר ביקור שערך רבינו אצל הגרש"ז, התבטא הגאון ואמר, כי בקיאותו העצומה של רבינו וזכרונו הכביר, כבודו סיד שאינו מאבד טיפה, מעוררים את התפעלותו בכל פעם מחדש. שכן, על כל נושא מדובר מוצא הוא מיד את המימרא המתאימה בש"ס או בשאר מקורות חז"ל באופן נפלא ויוצא מן הכלל.

***

פני רבו

סיפר הרה"ג ר' מרדכי אויערבך, בנו של הגרש"ז זצ"ל, כי התלווה פעם אל אביו בבואו לבקר את אבינו, באחד מימי חול המועד. כאשר נכנס הגאון אל חדר המדרגות שלפני בית רבינו, החל מסדר זקנו ומכין עצמו להיכנס אל הקודש פנימה, תוך כדי כך נענה ואמר: "חייב אדם להקביל פני רבו ברגל!" נדהם הבן ושאל - עד כדי כך? "אכן, כך", השיב הגרש"ז.

***

החזון איש:

מספר הרב יצחק מאיר שליט"א. רבנו ביקר בבני ברק לעיתים קרובות לפני הנהגתו, ולפעמים שהה בה מספר שבועות. באחד הביקורים שלו בבני ברק, בשנת תשי"ג, הלך לבקר את ה"חזון איש", והוא קבל את פני הרבי בשמחה ובמאור פנים והתפתחה ביניהם שיחה תורנית, שבמהלכה שאל הרבי את ה"חזון איש" לפירוש בדברי רש"י בפרשת משפטים על הפסוק: "ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה'... וגו' ואומר רש"י שם: אף השביעית חייבת בביכורים, לכך נאמר כאן אף ביכורי אדמתך". ושאל הרבי הלוא הפירות הן הפקר, ולמה חייבת בביכורים. הוא הזכיר את דברי רש"י במקום אחר ששם נאמר, ששביעית אינה חייבת בביכורים, ועל זה אמר ה"חזון איש" כי בספריו הוא כותב על זה ומתיר את הרש"י בכמה אופנים. אח"כ דיברו ביניהם בעניינים ציבוריים הנוגעים לבני ברק. הם נפרדו בידידות וה"חזון איש, ליווה את רבינו עד היציאה.

***

הרה"ק רבי יוסף מפייטסבורג זיע"א:

הלב שמחה היה מכנהו - 'דער רבי וואס קען שיין זינגען'. ומי יעמוד בסוד קדושים.

***

זהב שב"א

סיפר כ"ק אדמו"ר מפייטסבורג שליט"א: בעת שקיבל רבנו את ההנהגה נסע אבי זצ"ל לברכו, ובין הדברים שאמר לו שענין זה מרומז בפסוק בתהלים (ע"ב ט"ו) "ויתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד כל היום יברכהו". ואמר הרמוז עפ"י שידוע אצל צדיקים שקיבלו פתקות ודרשו פדיונות והיו מברכים את כלל ישראל, ואמר שזה מרומז כאן 'ויתן לו מזהב' שיכלל ישראל יתנו את כספם וזהבם, שב"א ר"ת שמחה בונם אלתר ואז 'ויתפלל בעדו תמיד כל היום' וגם 'יברכהו' שהוא יברך

***

סיפר המשב"ק רבי משה יהודה וייס היו שבשנת תשמ"ח חיתן האדמו"ר מפיטסבורג כאן בא"י את נכדתו עם הרה"ג רבי יצחק ב"ר דוד הרשקוביץ מח"ס 'שאיפות' 'עשרה נסיונות' ועוד, ונסע האדמו"ר להתברך מפ"ק צדיקי הדור, וביניהם נסע לגור, וכאשר היה בגור נוכח ביסוריו וחולשתו הנוראה של רבנו, וכאשר שיצא משם לא בכוחו להמשיך במסעו, כל כך כאב לו את כאבו של הרבי מגור, כדאי בחז"ל (ברכות י"ב) אמר רבא אם ת"ח הוא צריך שיחלה עצמו עליו.

***

סיגר לשמירה

סיפר כ"ק האדמו"ר מפיטסבורג שליט"א שכאשר בא אביו לרבי מגור הלב שמחה קודם נישואיו נתן לו הרבי מגור מחמת חביבותו סיגר מאחיו אדמו"ר הבית ישראל, ואמר לו שזה לא לעישון ח"ו רק לשמירה וסגולה. ואביו השתמש בחלק מסיגר זה לאפר קודם החופה והיה חשוב מאוד בעיניו, והחלק שנשאר היה מונח אצלו תמיד.

***

כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א

מספר הרה"ח ר' יצחק שצרנסקי הי"ו: באחת השנים שהייתי בטבריה במחיצת רבנו. באחת השיחות יצא לי להזכיר בהקשר לנושא מסויים - שהאדמו"ר מקרעטשניף שליט"א אף הוא שוהה כעת בטבריה. באותה שיחה נראה היה שהרבי מכירו לטובה. כעבור יומיים התלוויתי אליו בעת שטייל באחת השדירות, ולפתע הבחנתי באדמו"ר מקרעטשניף היושב על ספסל ולומד מתוך ספר, כשממשו ניצב מאחוריו. ציינתי באוזני הרבי האדמו"ר מקרעטשניף נמצא כאן, והוא הגיב - 'אכן, הבה ניגש אליו'.

האדמו"ר מקרעטשניף היה שקוע בתלמודו ולא הבחין בנו עד שהרבי עמד ממש לידו, וכששם לב לרבי וניסה לקום, הרבי לא נתן לו והתיישב לידו. האדמו"ר מקרעטשניף התנצל על כך שעדיין לא ביקר אצל הרבי מאחר ולא ידע היכן הוא מתאכסן ומתי הוא הזמן המתאים. אך הרבי הגיב שאין צורך להתנצל, ומוטב שכך. אולם משהאדמו"ר התנצל שוב ושוב, אמר הרבי - 'הרי על טבריה כתוב שטובה ראייתה - בטבריה מספיק שרואים זה את זה - גם זה טוב!...'.

***

כשהתעניין הרבי לשלומי, פירט בפניו האדמו"ר מקרעטשניף מספר בעיות בריאותיות מהן סבל באותה עת וביקש ברכה לרפואה. השיב הרבי (ובהמשך חזר על כך באוזני בהדגשה מסוימת) - 'הרי איתא בפרשתנו 'כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך'.

ומקשים, אם לא אשים את המחלה, לשם מה צורך ברופא? תירץ הרבי - 'לפני ארבעים שנה שמעתי שבסין משלמים לרופא מדי חודש בחודשו. לא כנהוג כאן בקופת חולים - משלמים כאשר האדם חולה - וזה לא הדרך הנכונה - שם משלמים כאשר האדם בריא, ואילו כאשר הינו חולה הוא אינו משלם לרופא. כך לרופא יש עניין לדאוג לכך שהאדם יהיה בריא! זהו הפירוש - 'אני ה' רופאך' - שאהיה רופא כזה המעוניין בבריאותו של החולה, וממילא 'כל המחלה אשר שמת במצריים לא אשים עליך'!

בהמשך שיחתם הזכירו את חמי טבריה, והרבי ציין את דברי הגמרא - 'הכל בידי שמים חוץ מצנינים פחים שנאמר צנינים פחים בדרך עיקש שומר נפשו ירחק מהם'./ נאמר 'פחים' בוא"ו החיבור, אומר אני שהכוונה היא שיש להזהר במיוחד ביציאה מחום לקור!

***

הגאון הגדול רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל ראש ישיבת חברון:

הרבי עשה לי מופת!

אבי מורי הרב אלימלך טירנואר שליט"א זכה לקירוב רב אצל הלב שמחה, ושימש כשליחו במערכות ציבוריות שונות כמאבק במסיון ועוד. כבוגר ישיבת חברון ומקורבם של ראשי הישיבה, וכמזכיר הועדה המיוחדת של מועצת גדולי התורה, בה ישבו כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם זיע"א, הגאון הגדול רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל, כ"ק מרן

האדמו"ר מסדיגורא בעל עקבי אבירים זיע"א והגר"נ קרליץ זצ"ל, זכה פעמים רבות לשמש כצינור ושליח בהעברת מסרים שונים מהכא להתם ובאמתחתו עדויות מרתקות וסיפורים מכלי ראשון.

אחד מהמעשים ארע בתחילת שנות הנהגתו של הלב שמחה: מבני ביתו של ראש ישיבת חברון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל נודע לי כי ראש הישיבה לקה בעיניו וסכנה חמורה מרחפת על ראייתו. לאחר התייעצות עם בכירי הרופאים והיועצים בארץ הוחלט לשלחו לביה"ח בטלז שבארה"ב שם ישנה מספר חודשים, וכך בד עם תכנית הריפוי, ירביץ תורה בישיבת טלז.

כשביקרתי את ראש הישיבה בביתו ראיתי מקרוב עד כמה מצבו חמור - באהבת התורה שבערה בקרבו הוא ישב וכתב חידושי תורה בלורד עבה כשהוא נעזר בזכוכית מגדלת. לאחר שדרשתי בשלומי ביקשני ראש הישיבה שאזכירו לברכה אצל האדמו"ר מגור אשר מכירו משיבתם המשותפת במועצת גדולי. אבל תנאי התנה עמי לבל אשאל או אתייעץ על דבר הנסיעה, מאחר והכל כבר מוכן ומנוי וגמור עמם לנסוע לביה"ח בארה"ב. אלא רק אזכירו לברכה לרפואה שלימה.

פניתי אל בית הל"ש ברחוב אלפנדר, וכשהזכרתי את ראש הישיבה, התעניין הל"ש לפרטי הבעיה ותכנית הנסיעה, בירכו בחמימות, ושלח לו כמות מכובדת של פירות. ולבסוף הפטיר - 'יא יא יש כאן בירושלים ד"ר זוברמן מומחה גדול, ד"ר זוברמן. עד שיצאתי מן החדר, ספרתי לא פחות משבע פעמים שהרבי הזכיר את ד"ר זוברמן.

משם נסעתי הישר אל ראש הישיבה ומסרתי לו את הפירות אותם הוא קיבל בהתרגשות ובשמחה. ביקשתי את רשותו, ואמרתי לפניו שידוע אני שהרבי אינו מוציא דברים לחינם, אם הוא הזכיר את ד"ר זוברמן כל כך הרבה פעמים, יש דברים בגו, ואני מתחנן לפניו לבל יסע לפני שהוא מבקר אצלו, ונפרדתי לשלום. כדאי להזכיר שמדובר בראש ישיבת חברון חניך אסכולה הרחוקה מאוד מכל הקשור באדמו"רים ובברכות.

אולם ראש הישיבה הכיר את הלב שמחה וידע גם הוא שמדובר באדם גבוה מעל גבוה, ועל כן הוא החליט לעשות כבקשתי, ואף הודיע לי על כך בשיחת טלפון באותו ערב. מפאת הזמן הקצר שלפני הנסיעה סודר לו בעזרת עסקנים רפואיים ביקור למחרת היום, והוא ביקשני לסור שנית לרבי ולבקש את ברכתו לקראת הביקור. כמוכן שפניתי אל בית הרבי שהתעניין בפרטים ושוב שלח לו פירות. הגעתי עם הפירות אל ביה"ח וראש הישיבה הליטאי אמר ברטט - את הפירות האלו אוכל ממש לפני הבדיקה!

לאחר הבדיקה התקשר אלי ראש הישיבה כשכולו נסער ונגרש, והוא ממש זעק - הרבי עשה לי מופת! לאחר שהרופא בדק את עיניי ובחן את תכנית הטיפול שתוכנן בארה"ב, הוא הודיע לי ללא כחל ושרק - אם היית מטופל בצורה הזו, אין ספק שהיית מתעורר לחלוטין! לארץ היית חוזר ללא מאור עיניי! כעת כשראייתי את הנתונים, אני אעמוד בקשר עם בית החולים בארה"ב ואדריך אותם כיצד לטפל בעיניך.

מבין אתה? הרבי פשוט הציל את עיני! ראש הישיבה נסע לארה"ב מלווה בברכת הרבי, וכנגד כל התכניות הוא חזר לארץ תוך מספר שבועות כשעיניו בריאות כמעט לחלוטין, אולם כעבור תקופה היה עליו לחזור לארה"ב לשם המשך הטיפול.

לפני שנסע, ביקשני שאכנס לרבי ואזכירו לברכה - כשנכנסתי התעניין הרבי מה בדיוק אמורים לעשות שם. והפטיר - מכיר אתה את ר' זיסמן טייטל? לך ותתייעץ עמו! כשפניתי לרב טייטל, הוא הודיע לי שבביה"ח ביילינסון נמצא רופא המתמחה באותו תחום בדיוק! ואכן ראש הישיבה טופל אצלו על הצד הטוב ביותר, כששוב הבאתי לו פירות בשליחות הרבי אותם הוא אכל לפני הטיפול כחסיד מימים ימימה... לאחר הטיפול התייפח ראש הישיבה - שוב הרבי מגור עשה לי מופת. הרי אפילו אמצעי מימון לנסיעה לא ידעתי מהיכן אקח!

***

כשנפטר הלב שמחה, ליוויתי את ראש הישיבה לניחום אבלים. אשר פתח את דבריו במילים - הרבי עשה לי מופת, וסיפר את כל

***

הגאון הגדול רבי ב"מ אזרחי שליט"א ראש ישיבת "עטרת ישראל":

מעטפות מאלפנדרי

סיפר לי הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א ראש ישיבת "עטרת ישראל" - במשך שנים רבות קיבלתי תרומות נכבדות בעילום שם למען ישיבת. על המעטפה לא היה מצויין שם אלא רק הכתובת - רחוב אלפנדרי. מעולם לא הבנתי מיהו השולח, עד שהתמנה הלב שמחה לרבי ואז ידעתי מיהו השולח המסתורי מרחוב אלפנדרי... כך תרם הלב שמחה לישיבה ליטאית שלא היה לו כל קשר אליה. מי יודע עוד כמה מעטפות אלמוניות כאלו נשלחו למקומות שונים!

(עד כאן ממאמרו של הרה"ג ר' ישראל פנחס טירנואר שליט"א ותשואות חן לו על עזרתו המרובה בכל עת).

***

מתי אעשה תשובה:

הנכד של הרבי מגור הלב שמחה זצ"ל, ר' נחמיה מאנדל הי"ו יבדל לחיים, כתב לו מכתב, ובסוף המכתב כתב: 'סבא, אני מחכה לתשובה שלך'.

ענה לו הסבא: טוב כתבת אלי, באים אלי יהודים לבקש ברכות ועצות ואני טרם עשיתי תשובה כראוי, איך אני נראה, אכן צדקת כמה שאתה מחכה שאעשה כבר תשובה. ודפח"ח. (לבס של ישראל)

***

כולל לבעלי תשובה:

פעם בישיבת מועצת גדולי התורה, דיברו שם על התנופה של עולם בעלי התשובה שמתרבים ב"ה ושרוצים לפתוח כולל לבעלי תשובה שילמדו יום שלם. כל הגדולים הביעו שביעות רצון מהעניין אבל הרבי הלב שמחה אמר: 'זוער נעמט אחריות אויף אזא זאך אז א בעל תשובה זאל לערנען א גאנצען טאג' ? (מי לוקח על עצמו אחריות שבעל תשובה ילמד יום שלם). גדולי ישראל לא הבינו את דבריו. והתפתח שם דיון.

בא הסיפור לפני הרבי מטאלנא שליט"א והוא הביא אור שמח מפורש כדברי הלב שמחה. האור שמח במשך חכמה פרשת ניצבים על הפסוק: 'והותירך ה' אלוקיך וגו' לטובה" כותב וזה לשונו: "אבל לבעל תשובה שכבר נשתרש בחטא לו אין נאה לילך בטל ולעסוק רק ברוחניות משום דעלול לחזור לסורו ולו יאות כר' ישמעאל שיגיעת דרך ארץ עם תורה משכחת עוון".

***

ועוד בענין בעלי תשובה:

פעם נכנס ללב שמחה יהודי שאינו מחסידי גור, שעסק בענייני בעלי תשובה קירוב וכו', היה לו מוסד חינוכי והוא שטח את שאלותיו ודבריו בעניין, והלב שמחה שוחח איתו.

תוך כדי הדברים, חש האיש צורך להדגיש כי הוא עצמו אינו בעל תשובה. מייד שאלו הלב שמחה בחיך: מדוע באמת לא?

(הרה"ח ר' שלמה זלמינא וויינברג הי"ו)

***

יתלה בביטול תורה:

"הלב שמחה זצ"ל היה אומר בשם החיד"א, מה שאמרו רז"ל: 'פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה',

הכוונה היא שאם ביקשו מאדם לעשות חסד והוא התחמק וסירב באומרו כי שעתו איננה פנויה כי הגיע זמן שיעורו הקבוע, על זה צריך לעשות תשובה שלא השכיל להבין ולדעת שיש לבטל את שיעורו כדי לעזור ליהודי".

***

דער שנורר איז דא:

"עד הייתי לשיח קצר בין הלב שמחה זצ"ל לר' דוד לייב (שווארץ זצ"ל) עוד בימים ההם לפני שהנהיג באדרמורת. היה זה בשעה שהמתניו ברחובה של עיר לצאת למסע בלווייה של רבי דוד יונגרייז זצ"ל.

לפתע נשמע קולו של השנורר ר' דוד לייב והכרותו: 'צדקה תציל ממוות'. הוא התקרב למקום עומדו של הלב שמחה וידיו מלאות בשטרות כסף, חלף על פניו וביקש צדקה.

קראו אליו הלב שמחה בחיבה ושאל בחיך קל: דוד לייב, שעמט זיך נישט? זו האסט דאך אין דיין האנט מעהר פין מאתיים וזו? (אינך מתבייש והלא יש בידך יותר ממאתיים וזו?)

ר' דוד לייב לא איבד את עשתונותיו, החזיר ידו לאחור, הכניס בכנף מעילו את כל הכסף ומיהר להשיב את ידו ולהושיטה פשוטה וריקה... הלב שמחה זי"ע העלה על פניו מבע של קורת רוח, ומיד הוציא שטר רב ערך ונתן לתוך כף ידו. השנורר מיהר להמשיך במלאכתו ופנה למלווים נוספים, אך הלב שמחה ביקש שישבו, ואז הורה לכל הסובבים אותו לתת לידי צדקה. הוא הוסיף להעריף ולומר דברי שבח והערכה רבה על העהרליכקייט של האיש שלפניו, השנורר ר' דוד לייב".

(בחזק יד, עמוד 205)

***

מעשה היה באברך אחד אשר עברו שנים מספר מנישואיו ועדיין לא נפקד בילדים, באחד הימים זכה להנות את רבינו כ"ק מרן אדמו"ר הלב שמחה מגור זצוק"ל בדבר כל שהוא, פנה אליו רבינו זיע"א ואמר בחיך, כתיב אלה תולדות נח נח איש צדיק ודרשו חז"ל תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים וע"ז הרבי ר' בונם פירש שבשמים ישנם שערים, והשער של זש"ק נמצא ליד השער של גמילות חסדים ופעמים השער של זש"ק סגור, וכשנמצאים בשער של גמ"ח קעמען זיך אריין כאפען אין די טויעהר פון קינדער לא יצאה שנה והאברך נפקד בילד.

(מפי ר' יונה בהר"א מנלה. לבס של ישראל. ירושלים תשס"א ח"ג ע' קל"ד)

***

אחד ממשמשי האדמו"ר מגור רבי שמחה בונים זצ"ל בעל הלב שמחה אשר שהה עמו פעם בחיפה מספר כי בעת התפלה בבית הכנסת רצה הרבי לתת צדקה אולם לא נטל עימו מעות בכיסו, הוא בקש אפוא מן המשמש כי ילוה לו כמה לירות ולמעשה היה כל הכסף של הרבי זיע"א בכיסו של המשמש שהרי מסר לו הרבי מעות לתשלום כל ההוצאות השוטפות, ולמרות שהרבי זיע"א ידע זאת היטב השתמש במונח הלואה, אמנם תיכף בשובם מן התפלה מיהר הרבי זיע"א להחזיר למשמש את הסכום שלוה ממנו.

ולתמיהתו של המשמש מה שייך להחזיר הרי כל הכסף המונח בכיסי שייך מילא להרבי, השיב לו הרבי חידוש חינוכי נפלא, אדם צריך להרגיל את עצמו כי כאשר לזוים חייבים להחזיר, (ליבס של ישראל)

***

פעם ביקר במירון הרה"ק רבי שמחה בונים מגור זצ"ל הלב שמחה וביא לפניו אברך חשוך בנים בבקשת ברכה שיזכה לזרע של קיימא, השיבו הרבי זיע"א על התנא רבי שמעון נאמר 'נעשה אדם נאמר בעבורך' מתוך הפיוט בר יוחאי, בעבור זכותו של רשב"י יעשה לו אדם' ויזכה להוושע מהרה,

ואכן לשנה אחרת זכה היהודי לחבוק בן במזל טוב, ונכנס אל הקודש פנימה לשאול בעצת הרבי באיזה שם לקרוא, ענהו הרבי זיע"א נעשה אדם עם הכולל הוא בגימטריא שמעון עם האותיות, ואכן נקבע כך שם הרך הנולד.

***

ה'לב שמחה' הגיע אז לאנטוורפן לשב"ק פרשת וישב שנת תש"ט, ומכיון שידענו שהוא ישוב שבת באנטוורפן לכן נסענו כמה בחורים לשבות שם בעיר כדי לשהות במחיצתו.

אחרי סעודת שבת הלכנו למלון שהתאכסן בו ה'לב שמחה' זיע"א, וראינו אותו יושב שם עם עוד כמה מחסידי גור ומספר סיפורי צדיקים, והחסידיים שישבו איתו הפצירו בו מאד שיאמר 'תורה', והוא סירב בכל תוקף באומרו 'די ברידער זאגט' [הרה"ק בעל ה'בית ישראל' זיע"א שהיה אז האדמו"ר, הוא אומר 'תורה'], אמנם החסידיים לא הרפו ממנו ובקשו שיאמר, לבסוף נעתר לבקשותיהם ואמר: כתיב בפרשתן (בראשית לו, ז) 'והנה אנחנו מאלמים אלומים' יש לרמוז לזה מש"א חז"ל (חולין פט.) 'מה אומנותו של אדם בעוה"ז ישים עצמו כאלם...'

(הגה"ח רבי אליעזר דוד פרידמן שליט"א "מפי ספרים וסופרים")

***

הרבי מנארול זצ"ל עלה עם נכדו החתן אל הרבי הל"ש בכדי להזמינו לחתונה, הרבי הל"ש זיע"א רצה מיד להעניק לחתן דורון-דרשה, אך המשמשים בקודש מנעו ממנו והסבירו שהחתן בא יבא במועד אחר לקחת את הדורון מהרבי, הרבי הסכים לדחות את נתינת הדורון להודמנות אחר ...

במהלך השבעות שחלפו בינתיים נפטרה אחות הרבי הרבנית מאטיל לווין ע"ה. בין הפטירה למועד הלוויה נתן הרבי את הדורון למשב"ק הרה"ח רבי חנינא שיף ז"ל ואמר שהרי מן הסתם יעלה החתן במשך ימי השבעה לנחם ובימי האבל לא יוכל לתת בעצמו על כן שולח לו את הדורון כעת. (בינת שמחה)

***

הרבי מגור כ"ק הלב שמחה זיע"א הורה לפלוני הוראה והכוונה, והאיש החציף פנים והתווכח באופן חריג, הרבי זיע"א לא כעס עליו אך עמד על דעתו ודבריו, ניסה האיש לעמוד גם הוא על דעתו, ובתוך הדברים אמר בסערת רוחו יש רמב"ם אבל לצידו יש גם ראב"ד כלומר אם יש רמב"ם ועליו ראב"ד, גם לי מותר להתווכח ולחלוק על דברי הרבי, הגיב הרבי זיע"א לאלתר ואמר נכון יש ראב"ד על הרמב"ם בכל המשנה תורה אבל לא בהלכות דעות, כלומר בהלכות דעות אין השגות הראב"ד ד"ק ותשכח. (אגב ישנה השנה אחת בהלכות לשון הרע שבהלכות דעות אבל לא בנושאי דעות הויכוח בין הרמב"ם לראב"ד הוא בפרק שביעי מהלכות דעות הלכה ב' מה יותר חמור לשון הרע או רכילות להרמב"ם לשון הרע ולהראב"ד (רכילות)). (בינת שמחה)

***

אחד שהתעטף באיצטלא דרבנן שלא הולמתו, היה מתייהר בבקיאיותו, התייהרות שלא הייתה הגונה, בעיקר ניסה להציג את עצמו בקיא כמו הגאון הרוגטשובער זיע"א והיה שגור על פיו בתמידות ציוני מקום לירושלמי, דהיינו מימרא זו מקורה מירושלמי ביומא, ושיטה זו מופיעה בירושלמי בשקלים וכו', להראות כלפי קהל ועדה על שליטתו המלאה כביכול בדברי הירושלמי.

כאשר הרבי מגור הרה"ק בעל הבית ישראל זצ"ל הסתלק לבי"ע הגיע אותו יהודי לנחם, כאשר התיישב אמר כתוב בירושלמי מת שהגיע לגבורות הוא מיתת נשיקה, הרבי הלב שמחה זיע"א ססלד מכבוד ושקר תכלית הריחוק החליט להעמידו על מקומו, והתעניין משום מה לא זכור לי כזה ירושלמי היכן הוא הירושלמי, אותו רב ענה אולי זה מדרש, שוב שאל הרבי היכן הוא מדרש זה, הרב היה נבוך, ואז חייך הלב שמחה זיע"א ואמר, זה אינו ירושלמי ואינו מדרש זו גמרא בבלי מועד קטן דף (כ"ה ע"א) לא שנו אלא שלא הגיע לגבורות אבל הגיע לגבורות זו מיתת נשיקה. (בינת שמחה)

***

מספרין ביציאת מצרים כל אותו הלילה:

"בשפת אמת" (פסח תר"מ ד"ה כל המרבה) כתב חידוש גדול, דיש לומר דמעשה התנאים לא היה כלל בליל פסח אלא באחד מלילות השנה. וזה לשונו: 'זאינו רחוק לומר כי מעשה בבני ברק היה בלילה אחרת, שהיו מספרין אותה הלילה ביציאת מצרים עד אור הבקר, דאי לאו הכי, קשה פשיטא'.

זכורני ימים מקדם בעת שלמדתי עם החסיד רבי אברהם אוסטרלנקער זצ"ל ובא מרן הלב שמחה זיע"א לבקרו ואמר אז מרן זיע"א שיש להביא ראיה לדברי השפת אמת מהא דרבי אליעזר היסב עם שאר התנאים בבני ברק, ולכאורה הלא מקומו של רבי אליעזר היה בלוד, כדאיתא בסנהדרין ל"ב ע"ב 'צדק צדק תרדוף, הלך אחר ב"ד יפה, אחר רבי אליעזר ללוד, ורבי אליעזר אמר (סוכה כ"ז, ע"ב) 'משבח אני את העצלנין שאין יוצאין מבתיהן ברגל', ואם כן, היאך עקר מביתו להיות בחג בבני ברק היפך שיטתו, ועל כרחק ראיה שמעשה התנאים לא היה כלל בליל פסח אלא באחד מלילות השנה ודפח"ח.

אמנם בעיקר דברי השפ"א העיר אז הלב שמחה זיע"א שהלא בלשון המעשה איתא: 'זהו מספרין ביציאת מצרים כל אותו הלילה, ומשמע דהמכוון על לילה מיוחד שאותו יתכן לכנות 'אותו הלילה'.

והניח בקושיא.

אחרי שנים רבות ראיתי שכתב מרן הלב שמחה זיע"א כל דבריו אלו באיגרת ובתוספת תירוץ וזה לשונו שם: 'אך מה הפירוש לפי זה 'כל אותו הלילה'? אפשר לפי השפ"א הכוונה שהלילה השתנה והם משכו הארת הלילה הזאת, והתלמידים אמרו 'הגיע זמן קריאת שמע של שחרית', כי לא הבינו מה זה. והבן כי קיצרתי, עכ"ל"ק.

(אבני נחל, עמוד רנ"א, ר' חיים נחום ליכטנשטיין)

***

סיפר הרב משה חיים שיינפלד: בניסיעותי ברחבי העולם בשליחותו של הלב שמחה זצ"ל, הכרתי אנשים מעניינים... מחלקם שמעתי סיפורים מאלפים על קשריהם עם חסידות גור עוד מלפני השואה ואחריה. את אחד האנשים המעניינים פגשתי באירופה. בעיר שפעם היתה מלאה ביהודים, בבתי מדרש, בחיי תורה, ועתה אחרי החורבן, נשאר ביתו של ידידי ר' א' כמעט הבית היחיד שאפשר להיכנס אליו. כמובן שבעיר זו היתה כתובתו של ר' א' הכתובת הראשונה לכל שליח של כל מוסד גוראי, הכתובת הראשונה וכמעט היחידה.

לאחר שהגעתי לעיר התמקמתי בבית מלון וצלצלתי. אני כאן. מיד הוא הגיב: "מה, אתה פה? שליח של הרבי? למה לא הודעת לי? למה לא נתת לי הזכות לחכות לך בשדה התעופה?". כמובן שהתנצלתי תוך דקות הוא היה בבית המלון. ראיתי מולי יהודי אירופאי, מה שנקרא 'מודרני', שהכריז בפני: "אני לשרותך כל זמן שתרצה, יום ולילה, כולל שבת ומה שצריך".

לאחר שיחה קצרה התחלנו לתכנן את עבודתנו בעיר, איך מגיעים אל כל מי שצריך להגיע. פגישה אצל רב העיר, דרשה בשבת בבית הכנסת וכו'. יהודי זה, שהוא סוחר גדול ואיש עסקים אמיד, פשוט יצא לחופשה מכל עיסוקיו ועמד לרשותי לסייע למשימה בלי גבול. רק בלילה, עת הוא החל לשפוך את אשר על ליבו, התחלתי להבין.

"נשארתי יחיד במשפחתי", מספר לי האיש. "שמונה אחים ואחיות היינו לפני המלחמה, ונותרתי אך אני לבדי". וכך הוא מספר לי: "אני נותרתי בזכות האמרי אמת". לפני המלחמה צריך הייתי להתגייס לצבא הפולני, אך כולם בבית הבינו שכשם שאחי הבוגרים לא שרתו, גם אני לא אשרת. נוסעים לגור, מקבלים עצה וברכה ומסתדרים. אבי לקחני לגור ונכנסנו לקודש פנימה, לאחר שאבי שטח את הענין אמר הרבי: 'אפשר להישאר יהודי גם כך', דהיינו גם בצבא הפולני.

"אבא הזדעזע, דמעות נקו בעיניו. אך הרבי אמר. יצאנו מהחדר, וכאמור, אבא מזועזע כולו הלך איתי אל אחיו של הרבי, ר' משה בצלאל הי"ד. אבא חשב שאולי לא הבין את התשובה, או אולי לא הציג נכון את השאלה. גם רבי משה בצלאל היה מופתע מהתשובה שאבא קיבל, וכך נכנסו חזרה אל הרבי רבי משה בצלאל עם אבא ביחד. האמרי אמת' אמר חרישית: 'הרי כבר אמרתי את דעתי, שאפשר להיות יהודי גם בצבא הפולני'. שוב זעזוע, אבל הפעם כבר הכל ברור. תשובה חד משמעית ברורה. אין מה לעשות.

"אך אבא שהיה חסיד נלהב לא יכול היה להשלים עם הגזירה. התגייסות לצבא פירושה גילוח הזקן, גזיזת הפאות, כי אין להתגייס לצבא עם פאות וזקן, ואבא פשוט לא קיבל זאת, ובמר לבו נסע איתי אל אחיו, דודי שגר בורשא כדי להיעוץ בו. הדוד גם הוא היה המום ולא הבין מה הולך פה, וכך נסענו כולם בחזרה לגור, אבא עם הדוד ואני, ושוב נכנסים לקודש פנימה. הדוד שהיה מבוגר יותר ניסה להעביר לרבי את הזעזוע, והרי כל האחים לא שרתו, תמיד הרבי נתן עצה וברכה ותמיד זה פעל ועזר. הרבי שמע ולא אמר יותר מילה אחת בענין זה. פשוט לא הגיב".

ממשיך היהודי: "נסענו הביתה. בבית היה תשעה באב. האם בוכה, האבא מזועזע. אבל כך הרבי אמר וכך עושים". ערב לפני הגיוס מביאים הביתה ספר שמגלח לר' א' את הזקן, מקצץ את הפאות, ובבוקר - ללשכת הגיוס.

"שבועות מספר לאחר מכן פרצה המלחמה וכל פלוגתי נפלה בשבי. מעולם לא העלו הגרמנים בדעתם שיהודי משרת בפלוגת חיילים זו, וכך ניצלתי מהשואה האיזומה שפקדה את הוריי, אחיי, אחיותיי ודודיי.

נותרתי רק אני לבדי".

דמעות בעיניו. אנו כבר עמוק עמוק בתוך האשמורת השניה והוא אינו מרפה וממשיך: "נשארתי בודד. חזרתי הביתה, אין אף אחד. שמעתי שהאמרי אמת' בירושלים, והרי הוא הציל אותי, הוא משכני בציציות ראשי מתוך התופת, אך איך נוסעים לירושלים? אין לי פרוטה ואין לי איש בעולם. אני לבדי. כשהגיעה ידיעת האיוב שהאמרי אמת' הלך לעולמו ישבנו בלודו' קבוצת ניצולים ובכינו כעל חרבן בית מקדשנו. שהרי קשה לישראל פטירת צדיקים כשריפת בית ה'. ידיעה זו היתה בשבילנו אסון על אסון. עשינו כל מאמץ לחסוך כל פרוטה ולהגיע לירושלים, וגם זאת לא עלתה בדינו".

לאחר המלחמה הציעו שידוך לר' א' והוא נישא, ברצותו להקים משפחה כמצבה למשפחתו ומשפחת זוגתו שכולם נכחדו בשואה. אך הוא לא זכה לילדים. הוא כתב קויטל רווי צער וכאב לבית ישראל לירושלים. בקויטל כתב: "בשביל מה הציל אותי אביך מהתופת אם חלילה אין לי ילדים? בשביל מה היה כל המאמץ? ואמנם לאחר שבועות מספר הגיע חזרה מכתב מירושלים ובו ברכה לילד.

אנו כבר בסוף אשמורת שניה, והאיש פורץ בדמעות שלישי ומסביר לי שהוא שגה בזה שביקש בקויטל ילד, והרבי אכן ברכו בילד. "מדוע לא ביקשתי 'ילדים' בסיעתא דשמיא נולדה לי בת, וב"ה יש לי בת, אבל בתי כבר בוגרת ולא הצלחתי להשיאה", והוא שוב פורץ בבכי. "בשביל מה היה כל המאמץ של האמרי אמת' להצילני מהשואה, והמאמץ של הבית ישראל לברכני בילד, באם איני מצליח להשיא את בתי היחידה?" הוא התחנן על נפשו שאזכיר את כאבו בפני הלב שמחה שיצליח במהרה להשיא את בתו.

כמובן שהבטחתי לו שכך אעשה. הוא עשה המון כדי לעזור לי והוא גם נתן התחייבות אישית גדולה עבור אחד ממוסדותינו וכו'. חזרתי לירושלים, ובהעלותי את הענין בקודש פנימה, הלב שמחה' מאד התענין בכל הפרשה וכמובן נתן ברכה להצלחה וכו'. שבועות מספר לאחר מכן הגיע אותו יהודי לארץ. הוא צלצל אלי וביקש שאתלזה אליו לביתו של הרבי הלב שמחה'. כמובן שלא יכולתי לסרב. בחדרו של הרבי הוא פרץ בבכי ושטח את סיפורו: "אביך הציל את חיי, הצילני יחיד מכל בני משפחתי. אחיך ברכני בילד, ואמנם יש לי רק אחד. ומה בקשר אליך, הרבי? ממך אני מבקש שאזכר במהרה להשיא את בתי ולראות ממנה נחת".

הייתי המום. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי, אך תמימותו של האיש, אמונתו החזקה, היא שנתנה לו את הכח לטיעון כה מקורי וחזק זה. הרבי שלח חיוך טוב ואמר: "בקרוב, בקרוב יהיה זיווג ויהיה לך נחת". תקופה קצרה לאחר מכן חגגנו ביחד את הנישואין ברוב פאר והדר... אין צורך לומר שהיהודי הפך להיות השגריר שלנו בארצו ובעירו ומאז מוסדותינו ברוך ה' נהנים ממנו רבות.

(הרב משה חיים שיינפלד, 'על התורה ועל העבודה')

***

צדק צדק תרדוף

לאברך מתל אביב נולדו תאומים. התקשר טלפונית אל רבינו ששהה בחו"ל, והרבי השיבו בפסוק מפרשת השבוע: "צדק צדק תרדוף". לא הבין אבי הבנים את כוונת הרבי, והלך אצל כ"ק מרן אדמו"ר ה"פני מנחם" ז"ע, אשר הסביר לו כי בפיוט "הרחמן" שאומרים בברכת המזון של ברית מילה משוררים לברך את בעל ברית המילה: "אשר שש לעשות #צדק# בגילה", ולזאת התכוון הרבי באמרו: "צדק צדק" - כי זכית לברכת התאומים, לעשות צדק כפול.

(מתוך מאמריו של הרה"ח הרב בן ציון קלוגמן הי"ו)

***

כפליים לתושיה

ליהודי שעסק לפרנסתו, יעץ להוריד ממכסת העבודה ולהשקיע זמן זה בתורה: "החכמה היא לעבוד חצי ולהרוויח כפול".

כן עשה ואכן ראה ברכה מכופלת בעמלו: עבד פחות והרוויח כפול ממה שהיה רגיל קודם. (מתוך מאמריו של הרה"ח הרב בן ציון קלוגמן הי"ו)

***

ונשמע קולו ביריחו

הביאו לפניו פירות מהעיר יריחו. נענה בכיסופין ואמר: "ומה נשמע שם?"... כשהוא מסביר כי כוונתו לנאמר בגמרא (יומא כ.) על הכהן הגדול בעבודתו במקדש ביום הכיפורים: "וכבר אמר אנא השם, ונשמע קולו ביריחו"---

(מתוך מאמריו של הרה"ח הרב בן ציון קלוגמן הי"ו)

***

לפעמים מנתחים אנשים בריאים...

רבו המופתים המופלאים אשר התגלגלו בחדרו. צעיר אושפז בבית החולים, מתפתל בייסורים. הרופאים אבחנו דלקת חריפה של המעי העיוור (אפנרציט) וקבעו כי יש לערוך ניתוח חירום דחוף.

רבינו הורה טלפונית שאין צורך בניתוח. הרופאים הזהירו כי הצעיר עלול למות תוך שעות, אם לא ינותח מיידית. הבהירו לאבי הבן כי אם אין הסכמה לניתוח - עליו לפנות את בית החולים, שכן אין הם מוכנים לקחת אחריות...

נתון בסדר הלחץ שהפעילו הרופאים, חש האב אל רבינו וסיפר את מה שאומרים הרופאים. נענה הרבי: "לפעמים מנתחים אדם בריא..."

רק אז קלט האב כי רבינו קבע שבנו בעצם בריא. הודיע לרופאים כי לא יסכים לניתוח, לדרישתם חתם על מסמך שמאשר כי הוא לוקח את התוצאות על אחריותו ועוזב את בית החולים. לא ארכו השעות והכל עבר, בחסדי שמים, ללא כל טיפול.

(מתוך מאמריו של הרה"ח הרב בן ציון קלוגמן הי"ו)

***

יעוין בספר חסידים (סימן תקסד) שכתב: אחד היה מגמגם בדבריו, קודם שהיה מוציא מפיו דיבור אחד היה עובר שעה גדולה וכשהיו משחקים עליו היה כועס, א"ל רבו אל תשאל בפניהם המתן עד שיצאו או תכתוב בכתב מה שקשה לך ואתרץ לך.

בתחילת שנת תשל"ט נפתחה ישיבת "בית ישראל" באשדוד, סוכם אז בין הנהלות הישיבות, כי מספר בחורים מעולים משיבת "שפת אמת" בירושלים, יעברו ללמוד למשך תקופה באשדוד, כדי לחזק את הישיבה החדשה בראשית דרכה. האדמו"ר תמך מאוד ברעיון, וגילה דעתו, כי מצפה הוא מטובי הבחורים כי יתנדבו למשימה.

יום אחד, הגיע בחור מצויין, בעל כשרון והתמדה, אשר סבל מגמגום, והודיע לבעל ה"לב שמחה" על רצונו לנסוע אשדודה. להפתעתו, קיבל הרבי את דבריו בתמיהה ושאל "וכי מה לא טוב פה?" "שמעתי" השיב הבחור "שזהו רצון רבינו, והנני מוכן, איפוא להתנדב לכך". "יש צורך לבדוק אם יש שם מספיק מיטות", השיב לו הרבי "אדבר עם הממונים על כך". באותו ערב, הוזמן אחד המנהלים הרוחניים אל הרבי, והודיע לו כי כל התוכנית לנסיעת בחורים לאשדוד, בוטלה. אף אחד לא נוסע. פשר הדבר, נותר לרבים כחידה סתומה. רק לאחר שנים נודע, כי התכנית, אשר כה חשובה היתה בעיני הרבי, בוטלה אז, רק משום כבודו של בחור זה.

וכי מה? טען הרבי, לא די שפה יודעים על גמגומו, צריכים לדעת על כך גם באשדוד! משלא נמצאה דרך כיצד להניא את הבחור מלנסוע לאשדוד, מבלי לחשוש כי ייפגע מכך החליט, כי כל הענין מבוטל.

(חשוקי חמד, ביצה. הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א)

***

מי שרוצה - מחפש!

מי שחפץ ברוחניות, הולך ומחפש אותה. היה רבינו אומר בשם הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, כי עיקר עבודתו של הצדיק היא להראות לאדם מה שיש לו.

רבינו ה"לב שמחה" - בעקבות הרבי ר' בונם - היה מרבה ללמד לחסידים, באמרו משמו, כי אברך, טרם יסע לראשונה אל רבו, חובה שידע משל נמרץ זה:

עני מרוד היה ר' אייזיק ר' יעקעל'ס, איש קראקא. אביון התאב לכל פרוטה, אשר גם רובל שלם היה בעיניו אוצר של ממש. לילה אחד חלם, כי מתחת לגשר חצר המלכות בפראג הבירה, טמון אוצר בלום של כסף, זהב ומרגליות. ילך לשם, יחפור וימצא...

ארז ר' אייזיק מטלטליו, יצא מקראקא בדרך הארוכה והקשה עד פראג.

ויהי בבואו, גילה להוותו כי מתחת לגשר, פוסעים הלך-ושוב חיילי המשמר, ואין ניתן לגשת הלום. סבור היה כי באישון לילה יוכל לחפור, אך השומרים לא זנחו את שיפולי הגשר יומם ולילה. התהלך איפוא ונפשו עגומה, עצוב על האוצר שנשמט מידיו...

הבחין שר המשמר ביהודי אלמוני, המתהלך זה ימים אחדים ליד הגשר, ופניו מפיקות צער. ניגש אליו ושאלו, מה מעיק עליו. לא כיחד ר' אייזיק, וסיפר כי חלם שמתחת לגשר טמון אוצר, אלא שאין הוא יכול לגשת אליו...

צחק השר ואמר לר' אייזיק: אי לך, שהנך מתייחס לחלומות... גם אני חלמתי לאחרונה, כי מתחת לתנורו של יהודי בשם אייזיק ר' יעקעל'ס המתגורר ברחוב היהודים בקראקא, טמון אוצר... וכי אכתת רגלי לשם?... חלומות שוא ידברון!...

הבין ר' אייזיק כי כדאית היתה כל נסיעתו לפראג, כדי לגלות שם, כי האוצר טמון, בעצם, בביתו שלו... מיהר הביתה, נטל קרדום, חפר וחשף, וימצא אוצר גדול, ממנו העשיר. נדיב היה ר' אייזיק, ובסוף ימיו הקדיש ביתו לבית כנסת, שנשא את שמו: "בית הכנסת של ר' אייזיק ר' יעקעל'ס", שפעל עד לימי השואה.

סבורים החסידים - הפטיר הרבי ר' בונם, כי אוצרם מצוי בבית הרבי. לאו דוקא! עליהם לבוא אל הצדיק, למען יורה להם ויגלה אזנם, כי האוצר האמיתי חבוי היכן שהוא בביתם... יחפרו היטב וימצאו... לפינן מציאה מחיפוש. יבדקו עד היכן שידם מגעת. יגעת ומצאת תאמין. לא בשמים היא, כי אם בפיך ובלבבך לעשותו!

על יסוד זה, הוסיף רבינו, על דרך דברי זקנו ב"שפת אמת" (ליקוטים, ויגש):

חושבים חסידים, כי באים אל הרבי, לקנות מה שאינו בידם. האמת כי באים כדי לחשוף את

אשר ישנו בכליהם. "קחו עמכם דברים וגו' וקח טוב" (הושע יד, ג) - בקרב כל יהודי צפונים דברים טובים, ויש רק להוציאם מהכח אל הפועל - - -

בכל יהודי יש דבר טוב, שהוא עצמו אינו יודע סגולתו - מעמיק רבינו ומורה. האוצר הזה, הוא גם שמו של השם יתברך. 'בי אדוני' - שמו של ה' שרוי בתוך כל יהודי, כפי שהוא נשמר בכל איבריו וזוכר את ה'. 'מים עמוקים עצה בלב איש, ואיש תבונות ידלנה' - אין מים - אלא תורה. מי התורה העמוקים, הם העצה העתיקה נגד היצר הרע. ברם צריך איש תבונות, והכוונה על יוסף הצדיק, האדם השלם, אשר ידלה עבורו את המים...

ורבינו "הלב שמחה" מוסיף ומגלה: 'מים עמוקים' - יתכן לומר כי הכוונה לעומקו של המושג 'מים', הגימטריא של שני שמותיו הקדושים של השי"ת - - - (= שהם בגימטריא 'מים') וזו המשכה וחיבור של העולמות העליונים לעולם דלמטה, לדלות מתוכו את אשר צפון בו, ולקשר את כל הגשמיות לשם שמים - לזאת צריכים איש תבונות שידלנה - - - (מתוך מאמריו של הרה"ח הרב בן ציון קלוגמן הי"ו) ***

מכוחו של צדיק

בעצם - הכל מכוחו של צדיק... על הכתוב "ויצא יעקב", מביא רש"י מדברי חז"ל: ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם. ורבינו אומר: חסיד כשרבו בעיר והוא לומר ומתפלל טוב, הוא חושב שכל עבודת השי"ת שלו באה מכוחו העצמי.

אולם כשהצדיק יוצא מן העיר והוא בא לידי חולשה בעבודת השי"ת - אז מרגיש ובה לידי ההכרה שהכל בא מכח הצדיק. וזה 'עושה רושם', על מה שעבד מקודם, שכל זה לא בא מכוחו כי אם מכח הצדיק.

(מתוך מאמריו של הרה"ח הרב בן ציון קלוגמן הי"ו) ***

לא לשכוח את העיקר

השכחה, היא כידוע מהספרים הקדושים אותיות חשכה. אולם בשכחה יש גם נקודה של אור.

הכתוב בשירת האזינו אומר: "צור ילדך תשי, ותשכח א'ל מחוללך". אומר רבינו כי משלו של המגיד מדובנא ז"ל על פסוק זה ידוע. הכוונה

היא למשלו המפורסם של המגיד מדובנא על איש העסקים שנקלע לחדלות פרעון. הלך אצל חבירו שיעץ לו להציג עצמו כמי שנסתתרה בינתו מרוב הצרות, ל"ע, ואז ניחו לו הנושאים. לימים, לווה מאותו חבר עצמו וכאשר לחץ עליו לפרוע חובו, השתמש בעצה של המלווה, להתחזות לשוטה שאין טעם לפנות אליו... אז אמר לו חברו המלווה:

אני יעצתי לך העצה, ואתה משתמש בה כנגדי!

כמו כן, אומר הקב"ה: אני בראתי את השכחה, כדי שתשכח את צרותיך ותוכל לשרוד ולחייך, ואתה מנצל את השכחה כדי לשכוח חלילה את

ה... רבינו מזכיר כי הרבי מקוצק ז"ל הגיד שבמשל זה כיוון המגיד מדובנא אל האמת. ועל זה מוסיף רבינו: "ואולי אפשר לקרבו יותר אל האמת", כי הקדוש-ברוך-הוא עשה שישכח האדם מה שלמד במעי אמו, וזאת כדי שילמד וייעז עצמו בתורה, ולבסוף ותשכח אל מחוללך, ששכח דבר זה עצמו... (ניתן להעיר כי רמז לדברי רבינו, ברש"י על כתוב זה, דברים לב יח, המפרש הפסוק על לידתו של אדם).

רבינו מגלה כי התורה נותנת לו לאדם כלים, כדי שלא ישכח חלילה את דברי התורה, ויהיה תלמודו בידו. אחד מהם הוא הברכה לאחריה של העליה לתורה. כי בברכה הראשונה מברכים: "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", ובברכה שלאחריה, מוסב עיקרה על "אשר נתן לנו תורת אמת", נתנה משמים, שהיא כידוע לצמיתות (שהרי משימא מיהב יחי, מישקל לא שקלי).

(מתוך מאמריו של הרה"ח הרב בן ציון קלוגמן הי"ו) ***

בספר לב שמחה לכ"ק אדמו"ר מגור זצ"ל (פר' קרח - תדש"ס) כותב: בברכת החודש מבקשין שתחדש עלינו את החודש הזה וכו' ותתן לנו חיים ארוכים וכו', וכפשוטו מה ענין בקשה זו לברכת החודש כאשר מבקשין על החודש הזה, רק הענין ע"ד שאמר כ"ק אאמוז"ל לדודי הרה"ק ר' משה בצלאל ז"ל אחר הלויית כ"ק השפת אמת ז"ל, לאבא ז"ל הי' אריכות ימים, ימים ארוכים ימים גדולים, ופי' שאריכות ימים היינו שהימים ארוכים ומלאים, שניצל את הזמן ואת הימים בשלמות, כמו כן מבקשין ותתן לנו חיים ארוכים, שיהיו החיים ארוכים ומלאים, שהזמן ינוצל במלואו וכו' עכ"ד *

בספר אמרי שמאי על מועדים (עמוד קסג): מביא: במס' סוכה (נ"א ע"א) איתא: במוצאי יום טוב ראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול. האדמו"ר בעל "לב שמחה" זצ"ל פירש מדוע תיקון זה נקרא גדול? משום שבגמרא שם, אמרינן שהיו באין לידי קלות ראש, התקינו שהיו נשים יושבות מלמעלה, ואנשים מלמטה.

היינו שהתיקון היה למען צניעות, ובכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדושה (רש"י ויקרא י"ט ב'. ממרש ויקרא רבה פרשה כ"ד אות ו'). ובמקום קדושה השכינה שורה, שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כ"ה ח'). ולכן תיקון זה שגרם להשראת השכינה נקרא תיקון גדול, דבמקום שהשכינה שורה נקרא גדול, שנאמר ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק (בראשית כ"א ח'). ואיתא, ויעש אברהם משתה גדול - גדול עולמים היה שם (בראשית רבה פרשה נ"ג אות י"ד). לכן נקרא משתה גדול, משום שהשכינה היתה שם. ודפח"ח. ***

בין השנים תרצ"ו עד שנת ת"ש, היה הרה"ק רבי שמחה בונים זצוק"ל ה'לב שמחה' מגור מוסר שיעור קבוע בספרי מוסר הקדמונים כרבינו יונה על משלי, מסילת ישרים, ספר חרדים, לחברים מקשיבים, והיה רבינו [הגה"צ רבי אברהם חיים ברים זצ"ל] גם הוא בין שומעי לקחו הקבועים ששתו דבריו בכמהיה, רבינו היה מתאר בהתרגשות כיצד ישב ה'לב שמחה' מוסר דבריו, ומעיני קדשו נוזלים נחלי דמעות כמים, (וכלשונו, פון ביידע אויגען האבען געגאסין טייכען טרערען), לימים מרובים בהפגשו עם משתתפי השיעור כהרה"ח רבי חנוך העניך ברגמן ע"ה ועוד, היו מעלים זכרונות מאותם מעמדים מרטיטים ונוקבים כאחד.

(הרה"ח רבי ישראל ברים שליט"א 'שנות חיים' (ירושלים תשס"ח) עמ' 29) ***

רבינו ה"לב שמחה" ועיה"ק טבריא תובכ"א

חיבה יתרה נתחבבה על רבותינו מגור, העיר טבריא. בה הגו גדולי התנאים והאמוראים בתורתם, ובה נתחבר התלמוד הירושלמי. כל ימיו, לא חדל רבינו (כ"ק אדמור"ה ה"לב שמחה" זצוק"ל) מספר בשבחה של עיר הקודש טבריא. אמר: "על פירות גינוסר, היא טבריא - נאמר בגמרא, כי הם הטובים ביותר. ובגמרא נאמר: "ולמה נקרא שמה טבריא - שטובה ראייתה" (מגילה ו.י). כי על פי דברי חז"ל, מיני פירות מאירין את העיניים.

וכה כתב רבינו (כ"ק אדמור"ה ה"לב שמחה" זצוק"ל) לנכדו, הרב נחמיה מנדל: ...שלחתי לך גם השני חלקים מהס' פרדס יוסף, גם מיני פרי קצת - (כי מותר לשלוח מא"י רק דבר מועט [עי' בבא בתרא ז.ז.]) שמאירין את העינים, כפי הגמ' שת"ח אסור לגור איפה שאינם העשרה דברים (סנהדרין יז.י). ובשם ר' עקיבא גם מיני פרי שמאירין [סנהדרין יז.י]: כהנ"ל ומכ"ש פירות ארץ ישראל - וחשבתי בטבריא שזהו אולי גם פ' בגמ' שנקרא שמה טבריא שטובה ראייתה (מגילה ו.י). כהנ"ל שהיה שמה פירות גנוסר וכדו' ***

לדגי טבריא הנודעים לתהילה, מוצא רבינו רמז בדברי שמואל בגמרא: "נר"ן סמ"ך עי"ן - נונא סמא לעינים" (נדרים נד.י). ודגי טבריא בודאי, שהרי טובה ראייתה.

ופעם הוסיף ואמר, כי איתא בירושלמי (שקלים כו.י), ברשב"ג, שהביאו לפניו שלוש מאות מיני דגים בתמחוי אחד, לפיכך, מטעים רבינו, בגלל ריבוי הדגים, שהם מזור לעיניים, טובה ראייתה. ***

כה משובחת טבריא - מטעים רבינו - עד שאפילו מראה עין מימיה, משובח הוא ומרפא לנפש. ורבינו מצטט בימי שהותו בטבריא, את דברי ה"אבן עזרא", על הכתוב: ויאמר ה' אל משה, השכם בבוקר והתייצב לפני פרעה, הנה יוצא המימה" (שמות ח, טו), "מנהג המלכים לצאת בבוקר אל הנהר, כי ראות המים טוב לעיניים".

מסתמא - מעיר רבינו - מכאן למדו הרופאים עד היום, להמליץ על ראיית המים, כמרפא לשלוות נפש. ורבינו מוסיף בחביבות גלויה, כי בטבריא העיר, שחז"ל העידו בה שטובה ראייתה - בודאי שראיית המים טובה לעיניים ---

ורבינו מלמד מוסר השכל, באמרו: "טובה ראייתה" - לשמור על קדושת העיניים, עיניים טובות! --- ***

בדרך"הילוכו בטבריא, מגיד רבינו את מאמר "פרקי דרבי אליעזר", כי בחר לו ה' את ים הכינרת [פדר"א פרק יט: "שבעה ימים ברא הבה" ומכולן לא בחר אלא ים כנרת"] מטעים רבינו: כתיב: "אשר לו הים והוא עשהו". ולכאורה, הן כפל לשון הוא? - אלא, "אשר לו הים" - זה ים כינרת, אשר בחר ה'.

ואפשר - מוסיף רבנו - בחר ה' בים כינרת, יען נמוך הוא [שרוי בעמק, למרגלות הרים, בגובה 212 מטר מתחת לפני הים התיכון]. ***

פעם אחרת, בהתהלכו נתון בשרעפיו, לשפת מימי הים הרוגעים, פנה אל מלווהו ואמר: השמת אל לבך, כי מן הים אפשר לקבל יראת שמים.

ובשיחה אחרת הטעים, כי איתא בגמרא בבא בתרא (ג.י) בראש פרק "המוכר את הספינה", אודות רבה, שראה שם הוי"ה בגלי הים --- ורבינו מוסיף, כי ראיה לכך מן הפסוק (ישעיה נא, טו): "רוגע הים ויהמו גליו, ה' צבאות שמו" --- ו"מים" - ביגמטריא שני השמות הקדושים!

זהו מה שנאמר במסכת בבא בתרא (ד.י), כי הורדוס ביקש לצפות בית המקדש בזהב. אמרו לו חכמים: "שבקיה, דהכי שפיר טפי, דמיחזי כי אידוותא דמיא" [עזבו, שכך עדיף, שנראה כעין גלי הים]. וכוונתם היתה שיהיה שם הוי"ה על בית המקדש --- (ובמהרש"א שם, תכלת דומה לים וכו'). ומול ימה של גינוסר, היא טבריא, מפטיר רבינו לאמור: גם היום אפשר לראות!

***

רבינו היה מרבה לשהות בעיר טבריא, ויחן פני העיר, לתקן לה את עמודי הכשרות כהלכה [עי' ירושלמי שביעית כה: ברבי שמעון בר יוחאי. "אמר ניחות ניחמי בהדין דימוסי דטבריא. אמר צריכין אנו לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים (בראשית לג, יח) ויחן את פני העיר שהיו עושין איטלוסן ומוכרין בשוק]. לאחר שלא היו משגיחים בבית השחיטה ובאיטלזיום ולא מנקר שישלק את החלב מן הבשר.

נשתמר כרוז שהתפרסם בחוצות טבריא, בשנת תשכ"ט, חתום בידו הגאון רבי מנחם מנדל כשר, אודות מכשולות הכשרות בעיר. באיגרתו של הרב כשר נאמר: "...כשדברתי על דבר ענין זה עם הרב ר' בונם אלטר שליט"א שהיה שם בזמן האחרון, והוא אמר לי שהרב הנ"ל הבטיח לו שבקרוב הימים יסודר ענין המשגיחים אולי סוף סוף...".

את החביבות היתירה לטבריא, מצא רבינו עוד בימי שהותו בעיר קודש זו. לצד אביו. "האמרי אמת". בביקור ה"אמרי אמת" בארץ ישראל בשנת תרפ"ד, ורבינו אז בפולין, שהה ה"אמרי אמת" בעיר שבוע ימים. בביקור בשנת תרפ"ז. יחד עם רבינו, קידמו הרב וראשי העיר, את פני האדמו"ר ופמלייתו, באבוקות של אור ביריהם. אחר "הוליתו את האדמו"ר בלוויית כל העיר, אל בית התלמוד תורה של האשכנזים".

הם הגיעו לטבריא - סיפר לימים רבינו - בתקופת תמוז. ימים של חום כבד ביותר. ה"אמרי אמת" שסבל מן החום, העיר בדרך צחות: "למה נקרא שמה טבריא - שטובה ראייתה". יאה רק לראות את העיר, לַבְּקַרְבָּה: כי להתגורר לא כל אדם מוכשר...

(הרה"ח הרב בן ציון קלוגמן שליט"א. "אור זרוע לצדיק" ח"ב, ע' רע"א - רה"ע). ***

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

התודה והברכה
לכל אלו שעמדו לעזרתינו בעריכת מאמר ההילולא על הרה"ק
ה'לב שמחה' מגור ז"ע
ידידנו הרה"ג ר' ישראל פנחס טירנואר שליט"א,
שעומד לימינינו בכל עת ועונה, ותשואות חן חן לו
הרה"ג ר' בן ציון קלוגמן שליט"א
מחבר ספרי "אור זרוע לצדיק" ועו'
הרה"ג ר' משה חיים שניידר שליט"א
נשיא מוסדות "חסד לאברהם" קאליסק בעיה"ק טבריא
הרה"ח ר' שמחה בונם לנדאו שליט"א
הרה"ח ר' משה חיים מרגליות שליט"א
זכות רבינו יעמוד להם להתברך בכל מילי דמיטב בשפע רב

לזכות הרוצה בעילום שמו שיקווים ברכת צדיק
"מנוחה ושמחה, אור ליהודים"

ההפצה בעיה"ק טבריא נתרם לע"נ רבני טבריא
רבה הראשי של טבריא הצדיק החכם **רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א** זצ"ל
רבה הראשי של טבריא הצדיק החכם **רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן** זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם **רבי רפאל ביבאס** זצ"ל

להעלות נישה בן אסתר מלכה זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב	להעלות מאיר יחיאל בן חנה סיכנא זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב	להעלות מנחם מנענדל בן פרידא גילה זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב	להעלות אפרים בן אסתר לאה זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב	להעלות יוסף נתן בן רבקה טויבא זכות הפצת תורה וחסידות, יעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב
--	--	--	--	---

להשתתפות בהוצאות הגליון לרגל שמחה או לע"נ ולקבלת הגליון במייל, להערות ולהארות, GILYON.LIZENSK@GMAIL.COM